

Pravilo bez izuzetka

Svi komentari prvog službenog posjeta predsjednika Ive Josipovića Republici Srbiji i više su nego pozitivni. Euforija u povodu »događaja broj jedan u regiji«, kako je većina medija opisivala dvodnevni posjet predsjednika Hrvatske, dostigla je takve razmjere da tradicionalne fraze tipa – pozitivno ozračje, novo razdoblje, pomirenje u regiji, međusobno podupiranje na europskom putu, otvaranje novog poglavlja, nisu bile dovoljne već se počelo spominjati i neko novo bratstvo-jedinstvo koje mora biti primjer drugima. Zašto i kome treba biti primjer »ostaje da se vidi«.

Dvojica su predsjednika svakom svojom gestom i komplimentima koje su jedan drugome upućivali nastojali pokazati kako su oni na početku jednog divnog prijateljstva, a da niti odnosi između Srbije i Hrvatske ne zaostaju za njihovim osobnim primjerom.

I Demokratski savez Hrvata u Vojvodini počašćen je prisustvom dvojice predsjednika na obilježavanju dvadesete obljetnice postojanja stranke i uobičajenim rečenicama kako su manjine bogatstvo i mostovi između dviju država te obećanjima kako će obje države sve učiniti kako bi se očuvao nacionalni identitet manjina. I o ovome su pisali svi mediji, a snimka s ovog događaja je u jednome trenutku bila najgledanija na nekim portalima i televizijama. Međutim, ne zbog velikog interesa medija za položaj Hrvata u Srbiji, već zbog pada sa stubišta predsjednika Josipovića. Predsjednik se dobro snašao, skočio na noge i nastavio dalje sa smješkom, a nama je ostalo samo konstatirati kako položaj Hrvata u Srbiji, za razliku od položaja Srba u Hrvatskoj, nije tema ni za medije ni visoku politiku – ni srpsku ni hrvatsku. To je već postalo pravilo koje važi bez izuzetka.

J. D.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Čelnici HNV-a u posjetu »Hrvatskoj riječi« i ZKVH-u, te Mađarskom nacionalnom vijeću

UNAPREĐENJE KOMUNIKACIJE I MEĐUSOBNE SURADNJE.....6

Nakon susreta hrvatskog i srbijanskog predsjednika
STIGLA NEKA NOVA VREMENA..8

TEMA

DSHV proslavio 20 godina djelovanja
DIO PROBLEMA RIJEŠEN, PREOSTALO JOŠ POSLA.....9-11

Žetva pšenice pri kraju
PRINOS NIŽI, CIJENA RASTE....15

INTERVJU

Darko Sarić Lukendić, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća

PROSTORA ZA RAD IMA JAKO PUNO..... 12-13

DOPISNICI

Proslavljena dužijanca u Tavankutu

VRIJEDNOST POŠTENOG RADA.....23

Kriza zahvatila i Somborsko ljeto
LOŠE KAO NIKAD DOSAD.....24

REPORTAŽA

Motovun, gradić koji krije nešto što morate sami otkriti

SVAKA STOPA SVOJU PRIČU PRIČA.....29-29

KULTURA

Milovan Miković, urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«

KNJIGE U FUNKCIJI NAJVIŠE NASTOJANJA.....32-33

SPORT

Sport u Sonti
TURNIRSKI I VODENI SPORTOVI NAJPOPULARNIJI.....45

Sagledati ulogu i značaj pokrajinskog javnog servisa

Programski odbor smatra neprihvatljivim zaključak o nejasnoj poziciji RTV-a iz nacionalne perspektive i potrebi transformacije, što bi vodilo prema nepotrebnom ugrožavanju sadašnjih statutarnih i zakonskih prava, kao i to da bi dosadašnja iskustva, tradicija, prepoznatljivost i raznovrsnost programa na svim jezicima koji su u službenoj uporabi bili neprihvatljivo ugroženi

U povodu definiranja uloge javnog servisa RTV u strategiji uređenja medijskog tržišta u Srbiji, Programski odbor Radiodifuzne ustanove Vojvodine održao je sjednicu u utorak, 20. srpnja, u prostorijama RTNS. Naime, medijska studija

razvoja programa. S time u svezi pokrajinski javni servis bi se reorganizirao kao regionalni emiter i emitirao bi svoje regionalne programe u slotovima RTS-a. Isti dan se održavala i sjednica Europske komisije u Bruxellesu u povodu pripreme Dunavske strategije, gdje

odbor zastupa interese svih gledatelja i slušatelja u Vojvodini.

»Programski odbor će donijeti ocjenu koja će biti oštra, ali i objektivna glede javnog servisa pa je potrebno i da se ljudi ove kuće uključe u to. Interes javnog servisa je jedna stvar i treba bra-

rala je Programski odbor da održi ovu sjednicu i donese zaključke koji će dalje biti upućeni vodstvu ove kuće. Zaključcima su podržani stavovi da »RTV ima važan kapacitet i iskustvo u radu s programima za manjine i da su opravdane sugestije i preporuke za dugoročni sporazum s RTS-om oko čvršće i šire suradnje«, ali se smatra neprihvatljivim zaključak o nejasnoj poziciji RTV-a iz nacionalne perspektive i potrebi transformacije, što bi vodilo prema nepotrebnom ugrožavanju sadašnjih statutarnih i zakonskih prava, kao i to da bi dosadašnja iskustva, tradicija, prepoznatljivost, raznovrsnost programa na svim jezicima koji su u službenoj uporabi bili neprihvatljivo ugroženi«, istaknuto je u zaključcima Programskog odbora.

Jedno od sporednih, ali ne i manje značajnih pitanja koje je na ovoj sjednici spomenuto je pitanje emitiranja radijskih emisija na hrvatskom jeziku. Direktor radija Novi Sad Jozsef Klem istaknuo je da nije došlo do usklađivanja interesa i da su razgovori na tom polju prestali iz razloga što Hrvati nisu bili zadovoljni ponudjenim terminom. Također je istaknuo planove u cilju vršenja optimalizacije broja zaposlenih, pa onda i reguliranja programske šeme.

Ankica Jukić-Mandić

ekspertne grupe koju je angažiralo Ministarstvo kulture Republike Srbije daje niz preporuka vezanih za radiodifuziju u Srbiji, kao i preporuke za RTV. Sukladno preporučenom RTV bi trebao promijeniti svoj status i zajedno sa »studijom B« postati okosnica novog sustava regionalnih radio i TV emitera i

se, između ostalog, razmatralo i to da RTV postane medijski partner cijele Dunavske strategije.

Predsjednica Programskog odbora prof.dr. Svetlana Lukić-Petrović istaknula je potrebu da se sagleda uloga i značaj RTV-a u osvrtnu na spomenutu medijsku studiju. Također je istaknula da Programski

niti tu stečevinu, ali treba dati i ocjenu o realnom stanju i dostignućima«, rekao je zamjenik predsjednice programskog odbora Danilo Koprivica te dodao kako je jedan od bitnih elemenata gledanost i programska profiliranost.

Cijela situacija oko medijske studije i mogućih promjena inici-

će Europska komisija, koja je, osim Austrijske agencije za razvoj koja osigurava opremu, jedan od partnera Vlade Vojvodine u realizaciji ovog projekta.

Osim toga, Vlada Vojvodine prihvatila je informaciju o podršci dobivanja statusa subjekta u restrukturiranju za Dnevnik – Holding a.d. i dala suglasnost Agenciji za privatizaciju na postupak restrukturiranja ovog poduzeća. Vlada je prihvatila i prijedlog Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo za izmjenu Programa kojim se raspoređuju sredstva za višenamjensko korištenje i zaštitu voda u 2010. godini, čime se za obranu od poplava umjesto 30 milijuna predviđa 73 milijuna.

Vlada Vojvodine ovlastila je na današnjoj sjednici predsjednika Pajtića da u ime Vlade Vojvodine potpiše sporazum o nastavku suradnje na obnovi dijela Zadužbine Save Tekelije u Budimpešti u 2010. godini, kako bi se osigurao smještaj studenata iz Vojvodine koji se obrazuju na fakultetima u Budimpešti. Vlada Vojvodine zadužila je Pokrajinsko tajništvo za kulturu i Pokrajinsko tajništvo za financije da i u proračunu AP Vojvodine za 2011. godinu planiraju sredstva za radove na obnovi dijela zgrade Zadužbine.

SA SJEDNICE VLADE AP VOJVODINE

Edukativni centar za doživotno učenje

Vlada AP Vojvodine osniva Edukativni centar za obuku u profesionalnim i radnim vještinama - odlučeno je na sjednici održanoj 14. srpnja, kojom je predsjedavao dr. Bojan Pajtić. Edukativni centar ima zadatak pomoći u sticanju novih znanja i vještina radi lakšeg zapošljavanja, podržati razvoj poduzetništva i pomoći u započinjanju poslovanja.

Edukativni centar pružat će usluge obrazovanja odraslih, kao oblik doživotnog učenja za aktualne potrebe tržišta rada. Na taj način, po ugledu na slične centre u Europi, bit će osigurano brzo stjecanje znanja i vještina za kojima postoji tražnja na tržištu rada, navodi se u priopćenju Vlade.

Edukativni centar, prvi te vrste u Srbiji, bit će smješten u poslovnom objektu tvornice »Petar Drapšin« u Novom Sadu, podijeljen u više obrazovnih cjelina za izvođenje treninga i obuka prema konkretnim potrebama poslodavaca. Prve dvije godine rada Edukativnog centra finansirat

ČELNICI HNV-A U POSJETU »HRVATSKOJ RIJEČI« I ZKVH-U, TE MAĐARSKOM NACIONALNOM VIJEĆU

Unapređenje komunikacije i međusobne suradnje

Najavljeno da će se internetska stranica HNV-a od jeseni dnevno ažurirati te je dogovoreno intenzivnije informiranje čitatelja i o aktivnostima krovnog tijela i u tjedniku

Novoizabrani predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. *Slaven Bačić* i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* posjetili su u ponedjeljak Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, te Novinsko-izdavačku ustanovu »Hrvatska riječ« kako bi se upoznali s dosadašnjim problemima i poboljšali međusobnu komunikaciju i suradnju.

Direktor NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* istaknuo je kako je dosadašnja suradnja s HNV-om bila dobra, a da je problem bio u neispunjenom obećanju dosadašnjih dužnosnika da će sa 600.000 dinara pomoći financiranje TV programa ustanove, te u neriješenom pitanju financiranja jednosatnog radijskog programa na hrvatskom jeziku »Glas Hrvata« koji se emitira na Radio Somboru. *Karan* je ocijenio kako bi HNV trebao poduprijeti radijske emisije u Somboru, Baču, u Srijemu i eventualno u Banatu te je predložio da HNV pomogne promociju tjednika kroz otkup pri-

Tomislav Žigmanov, Darko Sarić Lukendić i Slaven Bačić

mjeraka tjednika za dostavljanje župnim uredima u Srijemu i Banatu i kroz promidžbu pretplate među dužnosnicima, vijećnicima i elektorima hrvatske nacionalne zajednice. Predstavnici HNV-a najavili su da će se internetska stranica HNV-a od jeseni dnevno ažurirati te je dogovoreno intenzivnije informiranje čitatelja i o aktivnostima krovnog tijela i u tjedniku.

Tijekom susreta s ravnateljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, *Tomislav Žigmanov* ukratko je predstavio djelovanje Zavoda od njegova osnutka do

danas, te aktivnosti koje Zavod planira poduzimati na planu kulture do konca godine. Također je bilo riječi o načinu i obujmu financiranja jedine profesionalne ustanove u području kulture u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, o modelu unutarnjeg organiziranja, načinu administrativnog poslovanja te iskustvima koje je Zavod imao kada su u pitanju odnosi s javnošću. Na koncu, razgovaralo se i o dosadašnjim modelima suradnje između Zavoda i HNV-a te očekivanjima i budućoj suradnji.

Istoga su dana predstavnici

HNV-a posjetili i krovno tijelo mađarske nacionalne manjine, koje svojim iskustvom u implementaciji prava nacionalnih manjina može značajno pomoći radu krovnog tijela hrvatske nacionalne manjine. Dr. *Slaven Bačić* je istaknuo kako dva manjinska tijela skupa mogu nastupati prema državnim tijelima kada se radi o provođenju onoga što je proklamirano, a predsjednik novog saziva Mađarskog nacionalnog vijeća dr. *Tamás Korhecz* ponudio je konkretnu pomoć putem dostupnosti njihovih pravnih akata te njihovih iskustava u načinu funkcioniranja nacionalnog vijeća. »Mislim da je obostrani interes da sva manjinska vijeća u Srbiji budu uspješna. Vijeća trebaju odigrati pozitivnu ulogu kada je riječ o što većoj ravnopravnosti pripadnika manjinske zajednice i očuvanju identiteta manjinskih zajednica«, kazao je *Korhecz*.

H. R.

NOVI NATJEČAJ IPA PROGRAMA HRVATSKA-SRBIJA

U Novom Sadu održan forum za pronalaženje partnera

Prva svečana IPA CBC konferencija i forum za pronalaženje partnera održani su 16. srpnja u Novom Sadu. Cilj foruma bio je omogućiti stvaranje partnerstava za zajedničku pripremu projekata, kao i potaknuti prijavu projektnih prijedloga na drugi natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava unutar IPA prekograničnog programa Hrvatska-Srbija 2007.-2013. Uz najavu predstojećih događaja i prezentacija primjera dobre prakse prekograničnih projekata, nazočni su imali mogućnost predstaviti svoje projektne ideje i razmijeniti iskustva na trima tematskim radionicama: ekonomski razvoj, zaštita životnog okoliša i ljudi ljudima.

Forum je prije svega bio namijenjen potencijalnim podnositeljima kao što su – razvojne agencije, jedinice lokalne i regionalne samouprave, nevladine organizacije, obrazovne institucije, turističke zajednice, kulturne institucije i druge neprofitne organizacije od javnog interesa.

Konferenciju i tribinu organizirali su Zajedničko tehničko tajništvo i Ministarstvo financija Republike Srbije u suradnji s Ministarstvom regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske. Konferenciju je otvorio potpredsjednik Vlade AP Vojvodine i pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju *Boris Barjaktarović*.

On je tom prigodom rekao kako je unapređenjem suradnje s hrvatskim županijama, Vojvodina dala pun doprinos i otvorila put političkoj suradnji između Srbije i Hrvatske.

»Za prvi objavljeni poziv programa IPA o prekograničnoj suradnji između Hrvatske i Srbije krajem prošle godine predano je 110 projekata, što je samo potvrda da odlično surađujemo s hrvatskim županijama nasloženim na Dunav i zajednički pronalazimo partnere svim zainteresiranim

organizacijama, kako bi mogle projektima konkurirati za IPA fondove. Potpisivanje ugovora o donaciji očekuje se sljedećih mjeseci, a u rujnu je planirano raspisivanje drugog poziva«, rekao je *Barjaktarović*.

PISMO POTPORE HRVATSKOG KULTURNO-UMJETNIČKOG DRUŠTVA »VLADIMIR NAZOR« IZ STANIŠIĆA RADIO SOMBORU

Lokalna vlast mora pomoći lokalni radio

»**S**vjesni krize u kojoj se već treću godinu nalazi (i) naš Radio Sombor, pružamo potporu zaposlenima u njihovim nastojanjima da se od gašenja spasi radijska postaja koja emitira i programe na manjinskim jezicima«, kaže se u pismu koje je u utorak, 19. srpnja, Radio Somboru uputio predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Stanišića *Ivan Karan*. »Kako za opstanak radija nisu stvorene organizacijske i financijske pretpostavke (a samim tim i za pravljenje i emitiranje emisija na hrvatskom jeziku) naše je društvo producent jednosatne tjedne emisije na hrvatskom jeziku 'Glas Hrvata' koja se emitira nedjeljom od 17-18 sati, za što smo sredstva osigurali preko Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici. Gašenjem Radio Sombora izgubili bi svi građani Sombora mogućnost da budu kvalitetno informirani, a pripadnicima manjina bilo bi uskraćeno pravo i mogućnost da čuju vijesti iz manjinske zajednice na materinjem jeziku. Lokalna samouprava ima i obvezu stvoriti pretpostavke za emitiranje informacija od javnog značaja, a samim tim i sudjelovanja u financiranju lokalnog radija. Nadamo se da će se u tome ugledati na vlast u gradu Subotici, posebice jer su iz iste političke opcije.«

NAKON SUSRETA HRVATSKOG I SRBIJANSKOG PREDSEDNIKA

Stigla neka nova vremena

Prvi službeni posjet Josipovića Beogradu obilježen je ne samo udarnim najavama, već je i trasa kojom su se kretala državna izaslanstva bila »okićena« državnim zastavama dviju zemalja – jedna uz drugu

Tko igra bolje nogomet i(li) košarku? Bilo je to tek uzgredno pitanje prilikom prvog službenog posjeta hrvatskog predsjednika *Ive Josipovića* Srbiji. Sa svojim domaćinom, srbijskim predsjednikom *Borisom Tadićem*, i u toj se sporednoj stvari složio: bolji je nogometaš Josipović, a košarkaš Tadić. Naravno, mnogo je važnije od ovog »sportskog rivalstva« to što su dvojica državnika na političkom terenu, po vlastitoj ocjeni, postigli »pun pogodak«.

Suglasili su se, naime, da su našli zajednički i pravi put prema najboljim odnosima između dviju zemalja, a dolazak Josipovića u Beograd Tadić je ocijenio »povijesnim«.

O njihovim razgovorima i dogovorima ovdašnja je javnost uglavnom već obaviještena jer su mediji, gotovo bez razlike, dvodnevnom posjetu hrvatskog predsjednika posvetili veliki prostor i udarne vijesti.

ŠTO JE NOVO

Što je, dakle, novo u odnosu na prijašnjih pet (neslužbenih) susreta dvojice predsjednika, u Vojvodini i u inozemstvu? Ovoga je puta, recimo, Boris Tadić eksplicitno obećao, i time mnoge iznenadio, da će, nakon Srebrenice, otići i u Vukovar i pri tome konstatirao: »Nitko me ne mora pozvati u Vukovar. Sam ću doći, a sa mnom će biti i moj prijatelj Ivo.« Srpski je predsjednik dodao kako će za taj posjet »odabrati pravi trenutak«. On je, također, srdačnije i otvorenije nego do sada odao priznanje svom hrvatskom kolegi da je svojom aktivnošću i političkom filozofijom dao »ogroman doprinos međusobnom pomirenju, obilazeći mjesta stradanja svih naroda u regiji, ne samo iz sukoba s kraja prošlog stoljeća, već i iz Drugog svjetskog rata«. Konačno, i hrvatska je premijerka *Jadranka Kosor* pozdravila izjavu Tadića da namjerava doći u Vukovar, naglasivši kako je – dobrodošao.

Inače, međusobna potpora europskim integracijama, ekonomskoj i suradnji u području pravosuđa i borbe protiv kriminala, u kulturi, sportu, bez sumnje su zajednički

Predsjednici u šetnji Knez Mihajlovom

imenitelj i rezultat dogovora šefova država Srbije i Hrvatske. No, otvorena pitanja su ostala takva, odnosno niti ovoga puta nisu dobila konkretne već diplomatske odgovore. Primjerice, na upite novinara o problemu granica Josipović je rekao kako ih je najbolje razriješiti dogovorom. »Možda i atipičnim rješenjem, a ukoliko se u tome ne uspije, treba zatražiti međunarodnu arbitražu«, rekao je predsjednik Hrvatske. Kako doznajemo, Josipović se naime zalaže da jedna i druga strana »omekšaju« spor oko toga treba li primijeniti katastarski pristup ili načelo »crte sredine«, te između toga naći kompromis. Podsjetimo, srpska se strana zalaže da se problem granica na Dunavu rješava na isti način kako je to učinjeno sa Slovenijom, odnosno da granica bude po sredini rijeke. Kako je Dunav u međuvremenu meandrirao, mnoga bi imanja na taj način ostala na tuđem teritoriju, pa su hrvatski stručnjaci skloniji tzv. katastarskom pristupu.

ZA I PROTIV LAKŠEG PRELASKA GRANICA

Mada ne spada u otvorena već više u »osjetljiva« pitanja, prelazak međusobnih granica uz kompletnu liberalizaciju također je spominjano kao tema razgovora ministara unutarnjih poslova dviju zemalja. Srbijski ministar unutarnjih poslova *Ivica Dačić* ranije je predložio da građani granicu prelaze bez putovnica, samo s osobnim iskaznicama. Prema izvorima Novog lista, Vlada Hrvatske je međutim protiv

toga. »Protivimo se tome«, izjavio je prošloga tjedna visoki izvor iz hrvatske vlade. Predsjednik Ivo Josipović je, pak, u dva navrata za posjeta Srbiji pozdravio tu inicijativu. »Potičem hrvatsku vladu da to prihvati. To je dobro i za turizam i za razvoj dobrosusjedskih odnosa«, rekao je Josipović.

Pitanje odnosa prema Kosovu i podnesenim tužbama Međunarodnom sudu pravde također su svrstana među »osjetljiva«. Što se prvoga tiče, predsjednik Josipović nije mogao eksplicitno odgovoriti kakav će biti stav Hrvatske u Ujedinjenim narodima ukoliko Srbija podnese novu rezoluciju. On je podsjetio kako je Hrvatska priznala neovisnost Kosova, ali je poručio i da službeni Zagreb nema ambiciju posredovati u rješavanju tog pitanja. Josipović nije želio prije savjetodavnog mišljenja MSP-a govoriti o tome kako će se Hrvatska postaviti prema inicijativama Srbije u UN. »Vlada Hrvatske i Ministarstvo vanjskih poslova pažljivo će pratiti razvoj događaja«, rekao je Josipović.

Što se tiče uzajamnih tužbi pred Međunarodnim sudom vidljivo je kako su stavovi dvojice predsjednika, ipak, približniji. Iako nema čvrstih obećanja da će tužbe biti povučene, i Josipović i Tadić slažu se da bi izvansudski dogovor bio najbolje (kompromisno) rješenje, ali će se o tome odlučivati na razini vlada. Na kraju, podsjetimo, predsjednik Hrvatske istaknuo je kako je među ključnim otvorenim pitanjima rješavanje sudbine nestalih

osoba i zahvalio je na spremnosti Srbije da Hrvatskoj preda dokumente vezane za zločine u Stajčevu kod Zrenjanina i u vukovarskoj bolnici. Josipović i Tadić složili su se da treba rješavati povratak izbjeglica, zaštitu njihove imovine i stambena pitanja. »U Hrvatskoj su otvorena vrata svima koji se žele vratiti, ali povratak mora biti održiv, odnosno važno je riješiti pitanje stanovanja i zapošljavanja, rekao je hrvatski predsjednik.«

HRVATSKA ZASTAVA SE ZAVIJORILA U BEOGRADU

Prvi službeni posjet Josipovića Beogradu obilježen je ne samo udarnim najavama, već je i trasa kojom su se kretala državna izaslanstva bila »okićena« državnim zastavama dviju zemalja – jedna uz drugu. Pred novinarima u Palači Srbije dva su državnika pokazala međusobnu neformalnu srdačnost i ljubaznost rukujući se i bez protokola, a međusobno su podijelili i komplimente. Tako je predsjednik Josipović rekao kako je »u Tadiću vidio osobu koja ima viziju dobrih odnosa u regiji«. Tadić je, pak, naveo kako je poboljšanje odnosa u regiji »osobna zasluga Josipovića«.

Večer pred povratak u Zagreb Josipović se sa svojim domaćinom prošetao središnjom beogradskom ulicom, Knez Mihajlovom. Brojni su prolaznici zastajali, osmijehivali se sa simpatijama, a »pao je« i pljesak. Nitko nije dobacivao niti prosvjedovao, tako da je šetnja prošla mirno, bez incidenata. Tadić i Josipović porazgovarali su usput s građanima, zatim ušli u knjižnicu »Plato«, a predsjednik Srbije poklonio je gostu »Leksikonu YU mitologije«. Dvojica državnika večer su provela na Kalemegdanskoj terasi uz glazbu i u društvu umjetnika – glumaca, pisaca, urednika i novinara iz Srbije i Hrvatske.

U dobrom raspoloženju Josipović se obratio Tadiću: »Dragi Borise, dragi prijatelju, došlo je neko novo vrijeme. Znao po čemu to znam? Zato što je video-snimka s mojom akrobacijom niz stubište u Subotici izgleda najgledanija...«

B. Oprijan Ilić

DSHV PROSLAVIO 20 GODINA DJELOVANJA

Dio problema riješen, preostalo još posla

Predsjednicima su darovane slike Čilike Dulić Kasiba i Ruže Tumbas

DSHV je u proteklih dvadeset godina učinio puno, ali je ostalo još dosta posla na planu ostvarivanja zakonima garantiranih prava Hrvata u Srbiji, poručio je Petar Kuntić * Svečanoj akademiji, među ostalim, nazočili i predsjednici Srbije i Hrvatske Boris Tadić i Ivo Josipović

Potrebna nam je puno veća pomoć koalicijskog partnera Demokratske stranke, institucija domicilne države Republike Srbije i matične države Republike Hrvatske, poručio je Petar Kuntić

23. srpnja 2010.

Svečanom akademijom u subotičkoj Dvorani sportova, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je u nedjelju, 18. srpnja, proslavio značajnu obljetnicu – dva desetljeća od osnutka stranke. U govoru pred oko 3000 članova i simpatizera DSHV-a, aktualni predsjednik stranke **Petar Kuntić** je istaknuo kako se u ovom svečanom trenutku ne smiju zaboraviti poteškoće, posebice one u prvoj polovici 90-ih godina kada su Hrvati u Vojvodini bivali objektima etnički motiviranog nasilja. On je također podsjetio kako je DSHV u svojim počecima najvećeg partnera imao u Savezu vojvodanskih Mađara, a danas je DSHV, kao dio velike koalicije okupljene oko Demokratske stranke, na vlasti u Subotici, Somboru, Baču i Srijemskoj Mitrovici, u AP Vojvodini i Skupštini Republike Srbije. »Konstruktivno djelovanje na svim razinama vlasti omogućilo je postupno rješavanje dijela problema s kojima se sučeljava-

ju pripadnici hrvatske zajednice u Vojvodini. Ali to ne znači da Hrvati u Vojvodini problema nemaju, posebno imajući u vidu potrebu brže i učinkovitije implementacije zaključaka Međudržavnog mješovitog povjerenstva za praćenje provedbe Sporazuma o zaštiti Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj, te svih prava koja proizlaze iz Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina vezano za područja obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika. Zbog svega iznesenoga potrebna nam je puno veća pomoć koalicijskog partnera Demokratske stranke, institucija domicilne države Republike Srbije i matične države Republike Hrvatske«, poručio je **Petar Kuntić**.

On je istaknuo kako je DSHV u proteklih dvadeset godina učinio puno u ostvarivanju ciljeva radi kojih je osnovan, ali i da je na taj zadatak preostalo još dosta posla. »Svjesni smo i toga da još imamo posla pred nama kako bismo ostvarili stvarnu ravnopravnost hrvatskog naroda u Vojvodini, tj. Srbiji, zbog čega moramo i dalje raditi na razvijanju naše stranke i u organizacijskom, političkom i kadrovskom smislu. U sadašnjem vodstvu DSHV-a oko toga nema sumnje. Mi smo svjesni da samo jedinstveni i općem boljitku ovdašnjih Hrvata posvećeni, možemo uzdignute glave smjelo ići naprijed. Razlozi zbog kojih smo osnovani i mladež koja dolazi najveći su zalag za takva naša nastojanja«, poručio je **Petar Kuntić**.

POTPORA DVOJICE PREDSEDJENIKA

Predsjednik Srbije **Boris Tadić** je ovom prigodom rekao kako Srbija vodi politiku očuvanja identiteta kulture, jezika i pisma svih naroda koji u njoj žive i naglasio da ne smije biti dovedeno u pitanje nijedno od tih prava. »Zahvaljujem vam što podržavate svoju stranku koja na legitiman način, uvažavajući zakone i ustavni sustav Republike Srbije, brani prava hrvatskog naroda u Srbiji«, rekao je **Tadić**. »U tom smislu, uvijek možete računati na mene kada su u pitanju podrška, fundamentalna prava hrvatskog naroda u Srbiji i obostrani bilateralni odnosi Srbije i Hrvatske. Nastavit ću voditi politiku Srbije na takav način i siguran sam da će to biti od velikog značaja za svakog

Nazočni u Dvorani sportova

pojedinačnog Hrvata i Hrvaticu koji danas žive u Srbiji kao svojoj domaćinoj zemlji, a Hrvatsku doživljavaju kao svoju matičnu zemlju», rekao je Boris Tadić.

Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović je ocijenio kako je DSHV odigrao veliku ulogu upravo u očuvanju identiteta Hrvata u Vojvodini, te poručio kako će Hrvatska pomagati, od sada više nego ranije, da se očuva tradicija i prisustvo Hrvata u Vojvodini, isto kao što podržava srpsku zajednicu u Hrvatskoj.

»Nekada biti Hrvat u Vojvodini nije bilo lako, ali opstalo se. Hrvatski identitet je danas nespornan, uloga Hrvata u društveno-političkom životu Srbije je nesporna isto kao kada je riječ o ulozi srpske manjine u Hrvatskoj«, rekao je Josipović. »Vaša je grana mala ali fina, kaže poznati stih bunjevačke pisme. Želim da ta vaša grana dalje

zeleni, da cvjeta, i da tradiciju prisutnosti Hrvata u ovim ravnicama održi i očuva. Hrvatska će tomu pridonijeti, ona ima ustavnu obvezu zaštite i pomoći Hrvatima izvan Republike Hrvatske i Hrvatska će to činiti i više nego dosad«, poručio je Josipović.

Nakon govora Ivo Josipović je doživio malu nezgodu kada je pao s pozornice. Naime, budući da je gledao u publiku koja mu je pljeskala, hrvatski predsjednik je promašio jednu stepenicu i pao. U nezgodi se Josipović nije ozlijedio.

MISIJA DEMOKRATIZACIJE DRUŠTVA

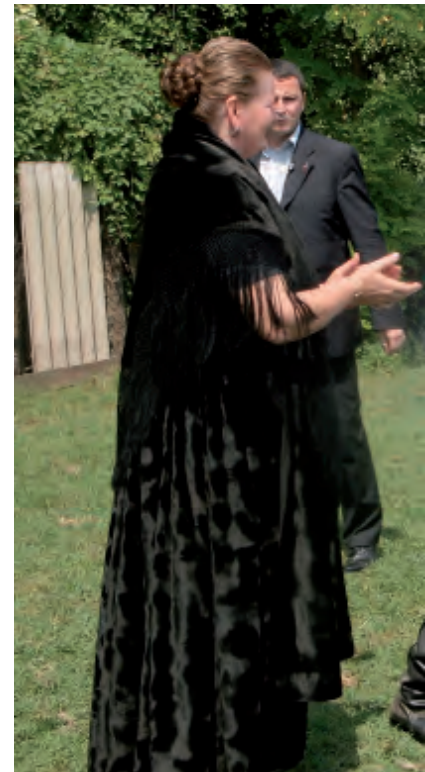
Gradonačelnik Subotice Saša Vučinić je istaknuo kako su ideje poštovanja različitosti uvijek imale potporu vlasti u multietničkoj Subotici. »Grad Subotica će i dalje

biti dostojan zastupnik različitosti njezinih stanovnika i partner u izgradnji institucija koje će čuvati sve posebnosti naroda koji tu žive, ali ujedno i najodlučniji faktor spajanja svih građana Subotice u misiji zajedničkog života«, rekao je Saša Vučinić.

On je dodao kako je DSHV-a pouzdan koalicijski partner Demokratske stranke, te da skupa uspješno ispunjavaju misiju demokratizacije društva oko koje su se okupili. »Ujedno postavljamo nove ciljeve i zadatke za iduće razdoblje. Ciljeve koji su sasvim sigurno veseliji od onih koji su bili pred vašim osnivačima, ciljeve obojene europskim perspektivama i šansama, ciljeve koje ćemo zajedničkim snagama postići«, rekao je Vučinić.

Svečanoj akademiji povodom 20. obljetnice rada DSHV-a nazočili su, između ostalih, predsjednik Vlade

AP Vojvodine Bojan Pajtić, ministar za ljudska i manjinska prava Svetozar Čiplić, ministar za zaštitu životnog okoliša i prostorno planiranje Oliver Dulić, hrvatski veleposlanik u Beogradu Željko Kuprešak, predsjednik Srpskog narodnog vijeća Milorad Pupovac, zastupnici u srbijanskom parlamentu Janko Veselinović, Srđan Milojević, Jon Magda i Pavel Marčuk, te saborski zastupnik Petar Mlinarić uime Vukovarsko-srijemske županije.

Ivan Stipić, vlasnik salaša

Velika je čast za mene i moju obitelj, ali i za selo, što je hrvatski predsjednik došao u posjet na naš salaš u Đurđinu. Moji su preci došli na ovaj salaš prije 300 godina i ponosan sam što sam sačuvao ono što su moji stari započeli. Angažiran sam u hrvatskoj zajednici – bio sam vijećnik DSHV-a u gradskoj skupštini u dva mandata i član sam uprave HKPD-a 'Đurđin'. Što se tiče života Hrvata u Đurđinu, danas

je puno bolje, budući da smo 90-ih godina zbog očitovanja svoje nacionalne pripadnosti živjeli u strepnji i strahu. DSHV se osnivao pod velikim pritiskom i neizvjesnošću. Zbog toga što smo Hrvati bili smo, narodski rečeno, 'mačvino dite'. Ipak, to što smo bili organizirani puno nam je pomoglo da ostanemo i opstanemo. No, iako je danas bolje, moram reći kako nismo u potpunosti zadovoljni ostvarivanjem naših manjinskih prava.

Mata Matarić, Sombor

Skupina od pedesetak Hrvata je 4. studenoga 1990. godine u Somboru osnovala podružnicu DSHV-a. Moj stric Antun Matarić je bio njezin prvi predsjed-

nik. Poslije toga osnovane su mjesne organizacije stranke u Bačkom Monoštoru, Bačkom Bregu, Svetozaru Miletiću i Sonti. Dvadeset godina rada stranke je važna obljetnica koju Hrvati trebaju slaviti, jer nije bilo lako preživjeti ova dva burna desetljeća – u kojima sam ja kao čelnik Hrvata u Somboru 'dobio' dvije bombe u kuću i djeca su mi bila maltretirana. Sada s ponosom mogu reći kako je, hvala Bogu, ludost prošla a mi ostali. Danas nas dvoje članova DSHV-a vrši dužnosti u upravi Grada Sombora, a imamo i jednog vijećnika.

Gojko Zeljko iz Sombora

U DSHV sam se učlanio 1994. godine. Prije toga doživio sam više incidenata zbog svoje nacionalne pripadnosti – moja obitelj je dobivala prijeteće poruke da se iseli, čak sam doživio i fizički napad. U DSHV-u, na čijem je čelu tada bio Bela Tonković, uputili su me na meritorna tijela i nevladine udruge kako bih ih upoznao sa svojim problemima. Danas je naša pozicija bolja, no uvijek ima prostora za njezino poboljšanje. Inače, bio sam u tri mandata član Vijeća stranke, a sada sam u Nadzornom odboru. Iako sam u mirovini, nastojim biti aktivan i pomoći rad stranke i hrvatske zajednice kad god mogu.

JOSIPOVIĆ NA SALAŠU

Hrvatski predsjednik Ivo Josipović prije svečane akademije u Subotici posjetio je salaš *Ivana Stipića*, jednog od članova DSHV-a, blizu naselja Đurđin. Obraćajući se predstavnicima hrvatskih manjinskih institucija i udruga, Ivo Josipović je zahvalio svima koji su tijekom ovih godina pridonijeli očuvanju hrvatskog nacionalnog identiteta na ovim prostorima. »Zahvalan sam vam što njegujete hrvatski naci-

onalni identitet, što ovdje ovako marljivo radite i što čuvate hrvatsku riječ«, rekao je predsjednik Ivo Josipović. »Zahvaljujem vam što dajete doprinos svojoj domovini Srbiji i njenom političkom napretku i siguran sam da su prošla vremena u kojima je teško bilo biti Hrvat ovdje, u kojima je teško bilo biti Srbin u Hrvatskoj, da je duh prijateljstva, razumijevanja i ljubavi zauvijek došao ovdje među nas«.

D. B. P.

Pozdrav s domaćinom salaša Ivanom Stipićem i njegovom suprugom Amalijom

S predsjednikom HNV-a Slavenom Bačićem...

...i odgovornom urednicom NIU Hrvatska riječ Jasminkom Dulić

Andrej Španović, Srijemska Mitrovica

Mi smo se u Mitrovici 2008. organizirali u Hrvatsko-srijemsku inicijativu, koja se pripojila DSHV-u u listopadu 2009. godine. Ima nas malo na ovim prostorima i ne trebamo se 'razvodnjavati' u više stranaka. Više možemo postići jedinstveno, posebice zbog toga što je svim ovdašnjim strankama s hrvatskim predznakom isti program. Mislim da DSHV može pomoći na poboljšanju položaja Hrvata koji su ostali živjeti u Srijemu. Od prošle godine u školama u Srijemskoj

Mitrovici izučava se izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Ipak, mora se znati kako je Srijem bio turbulentno područje te stoga treba voditi pažljivu politiku. A za nadati se je da će se i odnos većinskog naroda prema Hrvatima s demokratizacijom društva mijenjati nabolje.

Josip Sabljak, Srijemska Kamenica

Jedan sam od osnivača DSHV-a u Srijemskoj Kamenici i Petrovaradinu. Bio sam predsjednik petrovaradinske podružnice DSHV-a 9 godina, te član predsjedništva stranke do 2003. godine. Osnivajući stranku početkom

90-ih godina nismo znali u što se upuštamo, mislili smo da svi imamo prava, no pokazalo se kako prava imaju samo jači. Bilo je raznih oblika 'šikaniranja', a sad nas ne diraju jer skoro da nas više nema. A i oni mlađi koji su se poženili rodili su Srbe, nema više Hrvata. Situacija ni slučajno nije optimistična. U Srijemskoj Kamenici je 1990. bilo blizu 2500 Hrvata, a danas nas ima oko 600.

Marijana Čović, predsjednica Foruma žena DSHV-a

Moj suprug i ja smo u stranci od njezina osnutka. U stranku smo ušli s puno entuzijazma, s namjerom da pomognemo našem narodu. No taj se elan u onim najtežim godinama gubio jer nismo mogli puno učiniti. Kasnije, na pragu novog milenija, stvoreni su bolji uvjeti za rad i tada smo uvidjeli kako za neke stvari u politici nemamo 'minulog rada'. Nisam ni sada u potpunosti zadovoljna, ali učimo se i mislim da idemo naprijed i da putem politike, a na osnovi postojećih zakona, možemo ostvariti veća prava na područjima kulture, informiranja, školstva... U Forumu žena DSHV-a, gdje nas ima 50-ak članica, nastojimo se političkim putem izboriti za bolja prava žena, surađujući sa sličnim udrugama iz većih stranaka.

DARKO SARIĆ LUKENDIĆ, PREDsjedNIK IZVRŠNOG ODBORA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Prostora za rad ima jako puno

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Novi saziv Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća u srijedu navečer održao je konstitutivnu sjednicu na kojoj su, prema najavama, između ostalog članovi tog tijela u prethodnom sazivu upoznali nove članove s aktivnostima koje su u njihovim resorima u tijeku. Bilo je riječi i o vizualnom identitetu HNV-a, davanju suglasnosti na imenovanje ravnatelja u pojedinim osnovnim školama u Vojvodini, te o raspodjeli sredstava pojedinim udrugama i institucijama hrvatske zajednice.

S novim predsjednikom Izvršnog odbora HNV-a *Darkom Sarićem Lukendićem* razgovarali smo prije sjednice.

HR: Koje su teme predviđene za prvu sjednicu Izvršnog odbora HNV-a?

Prije svega, osjetili smo potrebu preciznije i kvalitetnije definirati vizualni identitet HNV-a. Tu prije svega mislim na definiciju loga, ali i na druge dokumente, jer u današnje vrijeme vizualna se informacija percipira na dubljoj razini i trajnije ostaje u sjećanju. Zbog toga smo angažirali *Darka Vukovića*, profesora na Fakultetu za likovnu umjetnost u Novom Sadu, i on je izradio određene prijedloge. Razmatramo i mogućnost nabave servera koji bi bio instaliran kod našeg provajdera, čime bi se stekli uvjeti za kvalitetniju internetsku prezentaciju i bržu komunikaciju. Smatram vrlo važnim da naša internetska prezentacija bude, s jedne strane, dnevno ažurna, a s druge da na određenoj tehnološkoj, informatičkoj razini zadovolji standarde koji su danas u svijetu uobičajeni. Zatim, razmatramo sklapanje ugovora s Javnim komunalnim poduzećem »Suboticaplin«. Prethodni je saziv platio plinsku instalaciju, a nama je ostalo osigurati plinski priključak. Na taj ćemo način buduću sezonu grijanja dočekati spremni. Jedna od važnih tema je i prijedlog raspodjele sredstava u području informiranja na hrvatskom jeziku. Naime, po Zakonu o nacionalnim

vijećima nacionalnih manjina predviđeno je da natječe koji se tiču dodjele sredstava u području informiranja raspisuju, među ostalim, i jedinice lokalne samouprave, a prijedlog raspodjele sredstava daje nacionalno vijeće. Tu je i odluka o davanju suglasnosti na imenovanje ravnatelja osnovne škole u Plavni, s obzirom da je, prema zakonu, u onim školama u kojima se odvija nastava na jezicima nacionalnih manjina potrebno da nacionalno vijeće da svoje mišljenje u procesu imenovanja ravnatelja. Imamo takvo davanje suglasnosti i na imenovanje ravnatelja škole u Srijemskoj Mitrovici, kao i davanje mišljenja o rang listi za smještaj u Dom učenika u Subotici.

Također, tu je i set dopisa koji se tiču zahtjeva za donaciju sredstava. Međutim, dok u potpunosti ne sagledamo financijske mogućnosti, nisam siguran u kojoj ćemo mjeri moći odgovoriti ovakvim zahtjevima. Moram podsjetiti kako je na sjednici prethodnog saziva Izvršnog odbora usvojen proračun i financijski plan za ovu godinu, kao i program aktivnosti, ali to istovremeno nije bilo na sjednici HNV-a, što znači da smo praktički u situaciji polufunkcioniranja. Nacionalno vijeće se duže vremena nije sastajalo, tako da ćemo na nekoj od sljedećih sjednica HNV-a vjerojatno imati i usvajanje financijskog plana. Hoće li to biti ovaj plan koji je usvojen na Izvršnom odboru pa ćemo ići na rebalans, ili ćemo uraditi novi, to još ostaje da se vidi. Za sada imamo situaciju u kojoj je neophodno definirati koje su naše pozicije i što doista možemo uraditi s obzirom na sredstva koja su zatečena na računu. Moram također reći kako prilikom primopredaje dužnosti nisu ustanovljene veće nepravilnosti niti veća dugovanja, ali kada bude okončana primopredaja, tada ćemo javnosti predstaviti ukupan izvještaj i to će vjerojatno biti na prvoj sljedećoj sjednici HNV-a.

Što se tiče tih zahtjeva za dodjelu sredstava, riječ je o zahtjevi-

Mi smo iznimno aktivni na terenu, kako među članstvom tako i ukupno među pripadnicima hrvatske zajednice, međutim dobar dio naših aktivnosti ne dopire do medija, pa se samim tim o tome niti ne zna u dovoljnoj mjeri. To je dio na kojem moramo doista puno poraditi i onda će svakako i rezultati biti daleko veći.

ma Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«; zatim HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta; OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta, te o zahtjevu NIU »Hrvatska riječ«. Razmatranje informacije o upisu učenika u odjele na hrvatskom jeziku također je tema sjednice.

Nakon izbora predsjednika i 3 člana Izvršnog odbora HNV-a obavljena je primopredaja dužnosti, međutim, smatrali smo i da prethodni članovi Izvršnog odbora po svojim resorima trebaju sadašnje članove uputiti u aktivnosti koje su ostale otvorene i nedovršene. Zbog toga smo na prvu sjednicu Izvršnog odbora HNV-a pozvali i članove prethodnog saziva Izvršnog odbora HNV-a. To je dobro i zbog toga što mislim da treba održati kontinuitet rada HNV-a i Izvršnog odbora.

HR: Kakvo je financijsko stanje HNV-a? Je li prethodni saziv

ostavio sredstva na računu i kakav je priljev?

Ono što je meni rečeno kao informacija jest da je priljev redovit, kako iz proračuna Republike Srbije, tako i iz proračuna AP Vojvodine. Jedan dio ide tromjesečno, a drugi na mjesečnoj razini. Ono što mogu reći je da su planirana sredstva za ovu godinu nešto preko 13 milijuna dinara, odnosno nešto više od 1 milijun dinara mjesečno. Na računu je zatečeno nešto manje nego što je mjesečni priljev, ali u međuvremenu je bilo i plaćanja koja se odnose na razdoblje zaključno s 30. lipnjem. Sredstava ima i nismo zatekli veća neizmirena dugovanja.

HR: Nacionalna vijeća po novom zakonu imaju znatno veće ovlasti i puno više posla. Kako ćete se s time nositi?

Praksa je pokazala kako je potrebno da jedan broj ljudi bude stalno

uposlen u Hrvatskom nacionalnom vijeću, ne da ovdje primaju plaću, nego da doista rade 8, pa ako je potrebno i 9 i 10 sati, u cilju koordinacije svih aktivnosti koje svi su neophodne i realizacije onih odluka koje nacionalno vijeće donese. Praksa prethodnog saziva je bila da se sve te dužnosti obavljaju volonterski, premda to implicira da su ljudi radi li bez materijalne nadoknade, što nije bio slučaj. Naravno, svi su oni dobivali materijalnu nadoknadu, ali su istovremeno zadržali poslove koji im znače životnu egzistenciju i u tom su smislu bili podijeljeni s vremenom koje su mogli posvetiti radu HNV-a. Nadam se da će u tom pogledu stvar biti bolja i da ćemo moći puno aktivnije odgovoriti na zadaće. Jedan od razloga našeg posjeta Mađarskom nacionalnom vijeću je upravo i razgovor na ovu temu. Prije toga predsjednik HNV-a dr. *Slaven Bačić* i ja posjetili smo i dvije profesionalne institucije hrvatske zajednice – Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata i NIU »Hrvatska riječ«. Namjera nam je bila prije svega upoznati se s načinom financiranja i problemima s kojima se susreću ove dvije ustanove, i vidjeti na koji način kroz aktivnosti HNV-a možemo poboljšati i olakšati njihov rad. U tim je razgovorima bilo i nekoliko konstruktivnih prijedloga, jedan od njih je prijedlog »Hrvatske riječi« koji se odnosi na poboljšanje informiranja pripadnika hrvatske nacionalne manjine.

U Mađarskom nacionalnom vijeću smo razgovarali o načinu njihove organizacije, koja je nešto drugačija od onoga što smo mi predviđali. Kod njih je jedna osoba nositelj dvije čelne funkcije – dužnost i predsjednika nacionalnog vijeća i predsjednika izvršnog odbora obnaša dr. *Tamas Korhecz*, i oni u tom smislu nemaju klasičan izvršni odbor nego imaju profesionalno uposlene osobe čija je zadaća priprema materijala i točaka dnevnog reda. Oni su u mogućnosti tako realizirati organizaciju jer su znatno brojnija nacionalna manjina i samim tim raspoloža većim sredstvima. Takva organizacija kod nas, na žalost, nije moguća jer bi to podrazumijevalo upošljavanje još 5-6 osoba, što bi značilo da bismo sva sredstva namijenjena cijeloj zajednici trošili samo na vlastito funkcioniranje. Oni su tu metodu primijenili, a nama su ti alati nedostupni. Ali to ne znači da neka iskustva koja oni imaju, kada je u pitanju organiziranje pripadnika njihove nacionalne manjine, neki alati koji su opći, ne mogu biti primijenjeni kod nas. Naprotiv, u tom

smislu i razgovarali. Mađarska nacionalna manjina uživa manjinski status nekoliko desetljeća i bili su u prigodi isprobati različite modalitete i načine funkcioniranja. Za pripadnike hrvatske nacionalne manjine to je još uvijek novo iskustvo poslije određenog lutanja u tom pogledu. Također je istaknuto kako je veoma važno donošenje strateških dokumenata koji se tiču sfera u kojima djeluje nacionalno vijeće. To je zaključak do kojega se obostrano došlo, a radi definiranja budućih poteza u aktualnim društveno-političkim okolnostima.

U politici od 2000.

Darko Sarić Lukendić je rođen 1972. godine u Subotici, osnovnu je školu završio u Aleksandrovu, a potom u Subotici i srednju školu MEŠC. Upisao je Višu elektrotehničku školu, na kojoj je apsolvant od prošle godine. Vlasnik je privatnog poduzeća koje se bavi servisom i prodajom rezervnih dijelova za viljuškare. Od 2004. do 2008. bio je šef vijećničke skupine LSV-a u Skupštini općine Subotica, a od 2003. do 2007. bio je predsjednik Skupštine MZ Aleksandrovo.

HR: Što se tiče tih strateških dokumenata, u HNV-u je to neka-ko polovično riješeno. Postoje izrađene neke platforme i obrazovanja i informiranja, ali one nikad nisu bile na HNV-u i pitanje je u kojoj se mjeri one provode. Hoće li se one naći pred vijećnicima HNV-a i hoće li biti mijenjane, dopunjavane?

Svakako je velika stvar ukoliko nešto već imate, znači ne počinjete od nule. Ono što je pred nama jest da te strategije moramo ponovno pažljivo iščitati, moramo ih eventualno revidirati u onoj mjeri u kojoj su na njihov sadržaj utjecale promjene društveno-političkih prilika. Najmanje jedna se dogodila, a to je donošenje Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Izmjenom ingerencija došlo je ili će doći do određenih promjena u samom sadržaju tih strategija i jedan od najvažnijih zadataka bit će te strategije u što skorije vrijeme definirati, jer će zapravo one odrediti sve naše aktivnosti usmjerene prema realizaciji i ostvarivanju onih

prava koja su nam zakonom omogućena.

HR: Godinama ste bili član Lige socijaldemokrata Vojvodine, sada ste u DSHV-u, aktivni ste u politici prilično dugo. Kako gledate na to svoje prethodno političko razdoblje?

U politici sam se angažirao nakon petolistopadskih promjena 2000. godine i tada sam se učlanio u LSV. Tada sam smatrao da je to neophodno i želio sam dati svoj doprinos ostvarivanju većih prava i veće autonomije svih građana Vojvodine, pri čemu niti jednog momenta nisam tajio, čak sam isticao svoju pripadnost hrvatskom narodu u više navrata. Međutim, dogodili su se određeni momenti koji su me nagnali da promijenim stranački dres. Riječ je prije svega o vanjskim faktorima. Naime, usvojen je Ustav Republike Srbije, koji je bitno ograničio i srezao prava svih građana AP Vojvodine i koji je daleko ispod onoga što su građani Vojvodine očekivali, što je jasno pokazano i prilikom izjašnjavanja za taj ustav. Dogodili su se i izbori 2008. kada je praktički bilo potpuno izvjesno da će saziv koji je tada izabran i u AP Vojvodini i u republičkoj skupštini donijeti odluku o Statutu Vojvodine koji je, da tako kažem, krovni pravni akt AP Vojvodine koji će definirati autonomiju Vojvodine, naravno u skladu s Ustavom koji je usvojen i koji svi moramo poštovati, ma što o njemu mislili. Dakle, ja sam nakon tih izbora vidio kako će to biti bitno manje od onoga što sam priželjkivao i što su mnoge moje kolege u Ligi priželjkivale. Jednostavno, bio sam nezadovoljan time, a s druge strane postalo je očigledno da će taj Statut, kakav god bio i što god o njemu mislili, biti gotovo sigurno usvojen, što se i dogodilo. S tim u svezi će pitanje Vojvodine, odnosno pitanje autonomije Vojvodine unutar Republike Srbije u političkom smislu na jedan duži, ako ne i trajni period biti stavljeno ad acta. Dakle, motivi koji su mene nagnali da se učlanim u LSV prestali su onog momenta kada je postalo izvjesno da će se usvojiti Statut Vojvodine. Osobno nisam zadovoljan tim Statutom, mislim da to moje nezadovoljstvo dijeli veliki broj građana AP Vojvodine, jer je jednostavno posljedica onakvog Ustava. Međutim, nisam vidio daljnji razlog mog djelovanja u Ligi jer je motiv mog učlanjenja prestao postojati. To pitanje je okončano, na njega je stavljena točka i sad idemo dalje. Želim sve najbolje svojim bivšim suborcima i kolegama u Ligi, međutim osjetio sam u tom momentu potrebu okrenuti se

djelovanju unutar zajednice kojoj pripadam i u tom smislu se posvetiti ostvarivanju onih prava koja su nam zakonom zajamčena, a koja u velikoj mjeri još uvijek nisu dosegnuta, ili jesu dosegnuta, ali sporadično, ne potpuno, ne dosljedno. Tu doista ima još puno prostora za djelovanje.

HR: Koliko ste zadovoljni svojim angažmanom i statusom u DSHV-u?

U DSHV sam se učlanio koncem 2008. Moram reći kako sam u ovom razdoblju imao prilike biti angažiran oko formiranja posebnog popisa birača hrvatske nacionalne manjine kao koordinator za tu aktivnost, a zatim i kao koordinator za organiziranje prikupljanja potpisa za elektore za listu DSHV-a i hrvatskih udruga. Drago mi je što sam promijenio stranački dres, pri čemu moram naglasiti kako nisam niti milimetar manje autonomiš, istovremeno ni milimetar veći Hrvat, kao što niti onda nisam bio ni manji Hrvat ni veći autonomiš. Jednostavno, to su dvije strane moje ličnosti, kao što svatko od nas ima određena područja interesiranja u kojima djeluje.

HR: Za vrijeme pravljenja popisa birača i prikupljanja potpisa za elektore, upoznali ste hrvatsku zajednicu na terenu. Znamo da popis nije uspio i da je bilo dosta problema. Kako ocjenjujete to stanje na terenu?

Mogu reći kako su moja iskustva i moja percepcija bolji nego što sam očekivao. Ono što sam vidio jest da hrvatska zajednica i DSHV imaju veliki potencijal. Jedan broj pripadnika naše nacionalne zajednice, koji su ranije odbijali očitovati svoju nacionalnu pripadnost, sada dobivaju želju i snagu to učiniti i usudujem se reći da je to u velikoj mjeri posljedica i kvaliteta koalicije s Demokratskom strankom, gdje smo mi na taj način apsolutno amortizirali onu vrstu distance koja je postojala kako prema nama, tako i pripadnika naše nacionalne manjine prema određenim političkim opcijama sa sjedištem u Beogradu. S druge strane, svakako ima puno prostora za rad i čini mi se kako je medijska prezentacija naših aktivnosti upravo dio na kojem moramo posebno poraditi. Jer, mi smo iznimno aktivni na terenu, kako među članstvom tako i ukupno među pripadnicima hrvatske zajednice, međutim, dobar dio naših aktivnosti ne dopire do medija, pa se samim tim o tome niti ne zna u dovoljnoj mjeri. To je dio na kojem moramo doista puno poraditi i onda će svakako i rezultati biti daleko veći.

HRVOJE MILUNOVIĆ, AGRONOM IZ SUBOTICE

Neophodno je ići ukorak sa suvremenim tehnologijama

Bez stručne edukacije nema niti kvalitetnih prinosa i proizvodnje koja će zadovoljiti sve veće zahtjeve inozemnog kupca

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Životni, i potom profesionalni put agronoma, stručnjaka za voćarstvo i vinogradarstvo, *Hrvoje Milunović* započeo je u Starom Žedniku, gdje je završio osnovnu školu i potom se preselio u Futog, gdje je nastavio naobrazbu u srednjoj školi za agronome. Diplomirao je na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, a specijalizirao intenzivnu proizvodnju jabučastog voća i dječjačku ljubav prema biljkama spojio s profesijom.

»Još kao dijete volio sam 'prkositi' roditeljima, presađujući biljke u našem vrtu na mjesta koja su se meni više sviđala i jednostavno nekako od kad znam za sebe biljni me je svijet oduvijek zanimao. Ipak, ako bi trebalo utvrditi konačni razlog za moju odluku da se posvetim agronomiji kao životnom pozivu, vjerojatno je to činjenica da je moj djed imao veliki vinograd u Tavankutu, koji je potom naslijedio moj otac i podigao dodatno i jedan mali voćnjak, i kroz neku vrstu hobija je to preraslo u sferu potpunog životnog angažmana. Danas tamo imamo nekoliko hektara voćnjaka i salaš, tako da je činjenica da sam od najranijeg djetinjstva imao dodira s voćarstvom uvjetovala moju odluku da se s ovom granom agronomije i profesionalno bavim«, kaže Hrvoje Milunović.

SUKOB SUVREMENE ZNANOSTI I USTALJENIH NAVIKA

Danas, u 21. stoljeću, u vrijeme znatno razvijenijih tehnologija koje se primjenjuju u agronomiji, dolazi do neizbježnog sukoba mišljenja između suvremene znanosti i ustaljenih navika uzgajanja određenih voćarskih i vinogradarskih kultura. A inat i tvrdoglavost »staraca« zna ih prečesto koštati znatno manjih prinosa.

»Znatno mi je lakše raditi s ljudima koji su tek zakoračili u svijet voćarstva i vinogradarstva u smislu poslovnog ulaganja u biznis kojim

se žele baviti, jer im je znatno lakše pojasniti zašto neke nove tehnologije trebaju primijeniti i da će njihovom primjenom i prinosi, naravno, biti bolji i bogatiji. S druge strane, voćari koji se desetljećima bave ovim poslom na tradicionalni način uvijek imaju razloga sumnjati u opravdanost postupanja po novim tehnologijama, osobito u godinama kakva je ova s vrlo neugodnim vremenskim prilikama, ali je definitivno činjenica kako su suvremene tehnologije zbilja veoma napredovale i znatno utječu na poboljša-

Prinosi

Desetogodišnji prosjek roda na brojnim parcelama koje su zasnovane na staroj tehnologiji kreće se oko 2-2,5 vagona po hektaru, dok se na zasadima novih tehnologija u budućnosti mogu očekivati prinosi i do 6 vagona.

nje prinosa. Upravo zbog toga je važno organizirati stalne edukacije i postupno ljudima 'otvarati oči', ukazujući im na mogućnosti koje im se nude ukoliko budu prihvatili suvremenije metode uzgoja pojedinih voćarskih i vinogradarskih kultura, kojima su se godinama bavili na tradicionalan način«, objašnjava Milunović.

VOĆARSKI BRANDOVI NAŠEG PODNEBLJA

»Jamačno glavna voćarska kultura naših krajeva je jabuka, iako je bilo određenih pokušaja s kruškama ili primjerice breskvama, ali tu dolazi do kasnijih problema s prodajom. Kupac kupuje jabuku očima i njemu je najvažnija njezina 'estetika', a ne podneblje iz kojeg ona dolazi. Upravo zato više ne bi trebalo robovati određenim pogrešnim i zastarjelim stereotipima u svezi

s jabukama koje dolaze s pijeska, crnice ili neke druge podloge. Bitno je da je ona lijepa i da može privući pažnju već na prvi pogled. Problem jabuke našeg podneblja ogleda se u činjenici da nije dovoljno lijepa u odnosu na jabuku 'rivala' iz Italije, Njemačke, Francuske, Slovenije, Grčke, Austrije, i nije atraktivno dotjerana poput njih. Nije dovoljno samo prozvesti jabuku, nego je treba zapakirati u adekvatnu, atraktivnu ambalažu i kontinuirano ulagati u njezinu 'kozmetiku' (ređenje cvasti, posebna prehrana i dr.), da bi se dobila bolja kvaliteta i čvrstoća koja će izazvati pozitivniji efekt na budućeg kupca.«

INDUSTRIJALIZACIJA

»Stanje u voćarstvu nije baš najbolje, jer je u pitanju vrlo skupa pro-

izvodnja koja sve više ulazi u fazu industrijalizacije u kojoj se nastoje

Stručni savjet

Trebalo bi puno više ulagati u navodnjavanje (kap po kap) i gnojdbu, jer je naš pijesak nakon dugogodišnje eksploatacije posve ispošćen. Također bi trebalo saditi zasade na manjim razmacima s jednom drugačijom rezidbom i uzgojnim oblikom.

smanjiti gotovo svi mogući rizici koji bi mogli utjecati na budući rod. U pitanju su strašno velika ulaganja, jer jedan ozbiljniji zasad podrazu-

mijeva primjerice 3500-4000 stabala po neto hektaru, potom slijedi neophodna infrastruktura u obliku stupova i mreže kojom se štiti voćnjak, postrojenja za navodnjavanje (kap po kap), fertirigaciju i slično, što sve čini tehnologiju koja je vrlo zahtjevna i iziskuje golema financijska ulaganja u cijeli proces proizvodnje. Jer tu su i neophodne aktivnosti, poput rezidbe ili prihrane, bez kojih ne može biti adekvatnog rezultata po pitanju kvalitetnijih prinosa, što sve utječe na konačni iznos potrebnih ulaganja koja se kreću od minimalno 30.000 eura i više po hektaru zasadenih voćnih kultura. Zbog toga se danas ne može baš svatko baviti voćarstvom, jer ukoliko ne raspolaže vlastitim financijskim potencijalom primoran je tražiti pomoć države, koja bi trebala biti mnogo veća nego što je to u ovom trenutku. Postoje poticaji, ali jednostavno nisu dovoljni. Zahtjevi velikih kupaca iz inozemstva sve su veći, primjerice, jabuka namijenjena izvozu mora zadovoljavati vrlo stroge standarde glede veličine, boje, zaštite, a za tako nešto je potrebno posjedovati i primjenjivati suvremenu tehnologiju bez koje se danas ne može biti konkurentan na svjetskom tržištu», kaže Milunović.

PRIBLIŽAVANJE SVIJETU

»Da bi se postigao značajniji pomak u kvalitetnoj proizvodnji, neophodno je ići ukorak sa suvremenim tehnologijama putem stručnih edukacija. Na sreću, u subotičkom kraju imamo zbilja kvalitetnu ekipu mladih stručnjaka, koja svojom stručnošću može unaprijediti budućnost voćarstva i koja kontinuirano nastoji prenijeti svoje znanje poljoprivrednim proizvođačima. Jer samo se kvalitetnim, suvremenim angažmanom mogu ostvariti zapaženi prinosi roda od 4,5 pa čak i do 7 vagona po neto hektaru. Naše je tržište još uvijek ponajviše fokusirano na prostor nekadašnjeg Sovjetskog Saveza odakle dolazi i većina kupaca, a vremenom njihovi zahtjevi postaju sve rigorozniji, zbog konkurentne ponude drugih regija i država. Jedna Rusija, primjerice, velika je država i mi nemamo toliko jabuka koliko bi trebalo proizvesti da bi se podmirile potrebe tako velikog tržišta. Drugi problem ogleda se u činjenici da je konkurencija u prilici za istu cijenu ponuditi znatno ljepše jabuke u kvalitetnijoj ambalaži. Konačno, za postizanje kvalitetnijih rezultata neophodno je posvetiti puno više pažnje edukaciji budućih stručnjaka na polju voćarstva.«

23. srpnja 2010.

ŽETVA PŠENICE PRI KRAJU

Prinos niži, cijena raste

Glavnina trgovine očekuje se tek u drugoj polovici kolovoza, tako da još uvijek na snazi ostaje poruka ministra poljoprivrede Saše Dragina da s prodajom treba pričekati

Žetva pšenice je pri kraju, u mnogim krajevima zemlje već je i završena, a ukupan rod 2010. izosit će, objavili su u Privrednoj komori Srbije, oko 1,7 milijuna tona. Bit će to za petinu slabija godina nego što je procjenjivano prije lipanjskih kiša. Prosječan prinos pšenice bit će 3,5 tone po hektaru, a kvaliteta, kao i uvijek, diskutabilna. No, o tome će još biti riječi, posebice kod daljnjeg utvrđivanja otkupne cijene.

I pokraj smanjenog prinosa, procjenjuje se da će požnjevena količina žita biti dovoljna za opskrbu domaćeg tržišta, a vjerojatno će nešto ostati i za izvoz. A to nikako ne bi bilo loše, budući da se zainteresirani kupci iz inozemstva javljaju, poručuju iz Privredne komore Srbije.

Smanjeni prinos utjecao je i na postupni porast cijene pšenice na tržištu. Dok se uoči žetve manipuliralo mogućom cijenom od 8, 9, 10 dinara po kilogramu, a neki su poljoprivrednici prošlog tjedna po toj cijeni i prodali određene količine, proteklih je dana tržišna situacija nešto povoljnija, jer gotovo svi otkupljivači već nude 13 i više dinara. Uslijedilo je to nakon što je država interventno otkupila 70.000 tona po cijeni od 12 dinara,

ali to teško da je bitno pridonijelo povećanju cijene, budući da je riječ o premaloj količini za formiranje tržišne vrijednosti pšenice. Veću cijenu nisu uvjetovali niti sve glasniji prosvjedi proizvođača s početka žetve, jer njeno formiranje ne može biti zasnovano na prostom zbroju troškova proizvodnje i očekivane zarade, kao niti na preslabim intervencijama države, nego ona gotovo isključivo ovisi o ponudi i tražnji na tržištu. Mala tražnja – niska cijena, velika tražnja – visoka cijena, osnovni je zakon koji vrijedi u tržišnoj ekonomiji.

Glavnina trgovine očekuje se tek u drugoj polovici kolovoza, tako da još uvijek na snazi ostaje poruka ministra poljoprivrede *Saše Dragina* da s prodajom treba pričekati. Očekuje se da cijena za pšenicu dobre kvalitete bude između 14 i 15 dinara.

Oni koji nemaju smještajne kapacitete, a pogotovo oni koji nemaju novca za nastavak proizvodnog ciklusa u poljoprivredi, žito su već prodali i prošli loše. Ali, to je biznis, jer je i poljoprivrednik samo poduzetnik, baš kao i svi ostali poduzetnici u drugim gospodarskim granama. Svaki je tržišni nastup ujedno i svojevrsan rizik, a proizvodnja sa sigurnom prodajom i zajamčenom i točno

utvrđenom zaradom – dio je dogovorne ekonomije odavno već pohranjene u socijalističku prošlost. Država i poljoprivrednici mogli bi, naravno, puno bolje urediti svoj odnos na korist proizvođača, ali to je teško izvesti a da ne bude na teret ostalih građana. Dodatni poticaji, ukoliko idu iz državnog proračuna a ne iz inozemnih namjenskih fondova, zapravo su zahvaćanja iz džepova svih građana. Nije šija nego vrat.

Z. Perušić

Očuvanje ugrožene flore i faune

Jezero je rađeno po načelu biološke održivosti koje treba,

s jedne strane, biti ukras i užitak za one koji tamo žive,

a s druge, omogućiti opstanak raznovrsnog bilja i životinja,

rekao predsjednik udruge dr. Gábor Mészáros

Predsjednik Udruge građana »Protego« dr. Gábor Mészáros najavio je prošloga tjedna pokretanje postupka za registraciju prihvatilišta za sitne divlje životinje, te je u dvorištu obiteljske kuće u Aleksandrovu prikazao jezerce za prihvata barskih kornjača. »Ovo vrtno, eksperimentalno jezero rađeno je po načelu biološke održivosti s ciljem da se formira mali eko sustav, koji bi, s jedne strane, bio ukras i užitak za one koji tu žive, a s druge, omogućio opstanak raznovrsne okolne i flore i faune«, rekao je tom prigodom Mészáros, dodajući kako se u jezeru privremeno nalazi šest malih i šest beba barskih kornjača koje su spašene iz za njih opasnih situacija, a već ovog mjeseca bit će puštene u prirodu na mjesta gdje postoje jake i stabilne populacije barskih kornjača.

Kakvoću vode u ovome jezeretu osigurava posadena trska – rogoz – a neophodna aeracija jezera postiže se uz pomoć malog sustava na solarni pogon. »Osobito smo obratili pažnju na trsku rogoz koja ima ulogu biljnih filtera i u praksi se pokazalo kako ova zasadena

trska može održavati kakvoću vode u smislu njene providnosti. Biljke uzimaju viškove organskih materija koje se nalaze u vodi i one-mogućavaju da te materije koriste alge koje se onda prenamnožavaju i zamućuju vodu. Dubina najdubljeg dijela jezera je 160 centimetara a providnost vode je dobra. Kako bismo pospješili biološke procese koji su najkritičniji tijekom noći, zato što vodene biljke i tijekom

noći dišu i ispuštaju ugljični dioksid i dramatično se smanjuje koncentracija kisika u vodi pa u kritičnim situacijama može doći i do uginuća ribe, postavili smo jedan mali sustav na solarni pogon koji služi za dodavanje kisika vodi tijekom noći«, pojasnio je Mészáros.

Sustav je osmislio i izradio inženjer *Vladimir Janković* iz Centra za promidžbu, razvoj i primjenu obnovljivih izvora energije »Centrala«.

»Osigurali smo mali sustav s fotonaponskim napajanjem za ubacivanje zraka u jezero. Sustav se sastoji od jednog fotonaponskog modula, regulatora i akumulatora i jedne crpke koja pumpa zrak. U ovom slučaju to i nije bilo neophodno budući

tanja. Također, ovakav sustav postoji i na jednom većem jezeru površine 9 ari u Subotici gdje smo napravili isti sustav, samo s većim kompresorom. Već samo za mjesec dana bitno se popravila kakvoća vode, i vizualno, a kako bi se točno vidjelo kako se kakvoća vode mijenja, kroz dulje vrijeme će se redovito uzimati uzorci vode«, rekao je Janković.

Ovo je jezerce izgrađeno u okviru nekoliko programa Udruge građana »Protego«, a koji su svi u funkciji očuvanja i unapređenja malih stajališta u Vojvodini, te u funkciji očuvanja biološke raznovrsnosti. Osim jezera koje trenutačno služi kao privremeno stanište za barske kornjače, udruga je već pokrenula proceduru da se još nekoliko obje-

Natječaj za najljepše jezero

Sudionici prijavu s ispunjenim upitnikom i fotografijama koje ilustriraju jezero (u cijelosti i u izabranim detaljima) trebaju poslati najkasnije do 31. kolovoza 2010. Kod ocjenjivanja jezera će se, osim estetskih vrijednosti, uzeti u obzir i ekološke karakteristike jezera (količina i kvaliteta vodene vegetacije, izgled i karakteristike obale, bogatstvo živog svijeta, providnost vode, debljina mulja, bogatstvo faune...). Žiri će proglasiti tri najljepša jezera čiji će vlasnici dobiti simbolične nagrade. Prijave slati konvencionalnom poštom na adresu Udruga »Protego«, Matije Korvina 9, 24000 Subotica, ili elektronički na e-mail office@protego-org.org. Kontakt telefon: 062/234-272.

da ima električne mreže, ali je ovo primjer za sva mjesta gdje nema električne mreže. Sustav radi automatski, kad sunce zađe uključuje se i dvije crpke za aeraciju rade do svi-

kata registrira, u kojima svoj privremeni boravak mogu dobiti sove, jezevi i druge male životinje koje se češće javljaju u gradu, kazao je Mészáros.

Kako bi potakli pojedince, građane da se uključe u očuvanje biološke raznolikosti i urbani ekološki sustav, Udruga »Protego« raspisala je natječaj za najljepše vrtne jezera ili nekomercijalni ribnjak.

»Želja nam je potaknuti i druge da naprave ovakvo jezerce u svom neposrednom okruženju. Pokrenuli smo javni natječaj za najljepše vrtne jezera preko kojeg ćemo pokušati promicati biološke metode održavanja jezera«, kazao je Mészáros. Natječaj je otvoren za sve koji posjeduju vrtno jezero ili ribnjak koji nije u komercijalnoj eksploataciji i nalazi se na području Vojvodine.

J. D.

Godina biodiverziteta

»Ovo je jedan od sjajnih primjera što može uraditi nevladina organizacija i, kako je ovo godina biodiverziteta, veoma je bitno zaštititi prirodu svuda. Svjetski fond za prirodu pokrenuo je akciju i kampanju 'Napravi mjesta za prirodu', a ovo je konkretan primjer kako na mikrolokacijama možemo osigurati mjesta za biljke i životinje koje su ugrožene«, rekla je uoči predstavljanja prihvatilišta u Aleksandrovu direktorica programa za Srbiju Svjetskog fonda za prirodu Duška Dimović. I savjetnik u sektoru za zaštitu prirodnih resursa u Ministarstvu za zaštitu životnog okoliša i prostornog planiranja Pavle Jovanović istaknuo je kako je svaki projekt koji se bavi zaštitom životnog okoliša veoma bitan, napose kada je riječ o lokalnoj fauni, tj. autohtonim vrstama poput barskih kornjača. On je na koncu rekao kako projekti poput ovog prate legislativu koju pravi Ministarstvo, a koja se tiče uvjeta držanja divljih životinja u zatočeništvu.

Z. R.

TURISTIČKE MOGUĆNOSTI BAČA

Drevni grad na Mostongi

*Općina Bač se od većine drugih u regiji razlikuje po bogatstvu kulturnog naslijeđa na relativno malom teritoriju, ne većem od 10 km četvornih * Za unapređenje i razvoj turizma postoje realni preduvjeti, prije svega blizina Dunava koji je prirodna granica s Republikom Hrvatskom*

Bač, pogranična općina u Vojvodini prema Hrvatskoj, na samoj obali Dunava, dio je regije s razvojem turizma u usponu i tek treba postati turistička destinacija u pravom smislu te riječi.

Nikola Banjac

Turizam, kao gospodarska grana, može pridonijeti brzom razvoju ove male općine, jer ima polaznu osnovu za veće uključivanje turizma u sveukupan proces transformacije i intenzivnijeg razvoja.

U prethodnom razdoblju nedovoljno su korišteni potencijali turističkih resursa. Glavni razlog za to je nepostojanje odgovarajućih prihvatnih kapaciteta i pratećih izvanpansionskih sadržaja, kao i nepostojanje dobro organiziranih i kontinuiranih marketinških aktivnosti.

MJESTO ZAUSTAVLJANJA DUNAVSKE REGATE

U posljednje dvije godine sve je veće uključivanje seoskih domaćinstava u sustav pružanja usluge smještaja, pa se u ovoj kategoriji nalazi 110 smještajnih jedinica. Ovdje je posebno značajno uključivanje salaša i etno kuća u turističku ponudu Bača koji se adaptiraju prema potrebama turista, a nude uslugu tradicionalne prehrane, smještaja u sobama opremljenim u duhu tradicije, pa čak i mogućnost da turisti sudjeluju u kućnim poslovima (pripremanju hrane i sl.).

»Za unapređenje i razvoj turizma postoje realni preduvjeti, prije svega tu je Dunav, koji je prirodna granica s Republikom Hrvatskom u dužini od 43 km. Prvi korak na putu da se iskoristi prednost Dunava je

i to što je Bačko Novo Selo, jedno od šest naselja u općini, ucrtno u kartu Dunava i označeno kao mjesto na kojem se u doglednoj budućnosti planira izgradnja marine za jahte i čamce. Razlog za to je i međunarodna dunavska regata TID koja od Ingolstadta (Njemačka) do Silistre (ušće Dunava u Crno more) pristaje i u općini Bač. Ove će se godine međunarodna dunavska regata u Baču zaustaviti 30. srpnja. Turistička zajednica općine Bač će ovaj događaj iskoristiti kako bi sudionicima regate predstavila bogatu turističku ponudu«, kaže direktor Turističke zajednice općine Bač Nikola Banjac.

»Od 2007. godine kroz općinu Bač, u dužini od 43 km, aktivirana je i biciklistička staza uz Dunav koja je sastavni dio međunarodne biciklističke staze Euro velo 6, koja se proteže od Atlanskog oceana do Crnog mora. Projekt obilježavanja, tj. postavljanje oznaka i mapiranje staze realizirali su općina Bač i njemačka agencija GTZ zajedno s vojvodanskom vladom. Na ovaj način cijelo je Podunavlje Vojvodine i Srbije uključeno u međunarodne turističke tokove kada je pitanju ciklo i nautički turizam. Daljnji planovi na razvoju turizma uz Dunav su izgradnja nove i popravak postojeće infrastrukture, tj. otvaranje novih odmorišta za bicikliste, postavljanje turističke signalizacije, otvaranje novih smještajnih kapaciteta i drugih sadržaja koji će privući turiste.

Turistička zajednica se maksimalno zalaže da se ovi planovi i ostvare, no ne ovisi sve o nama. Budući da se financiramo iz proračuna općine, sredstva su nam ograničena i radovi se ne odvijaju baš onako kako je planirano«, kaže Banjac.

UKLJUČIVANJE U IPA PROGRAME

»Od 1. srpnja 2007. na Dunavu kod Bača otvoren je malogranični prijelaz između Bača i Vukovara, tako da je ponovno, nakon 90-ih, uspostavljena feribot linija između dva grada i dvije općine. Isto tako, otvaranjem ovog prijelaza olakšana je komunikacija između zainteresiranih građana dviju država i lakše povezivanje i uključivanje u prekograničnu suradnju, odnosno povezivanje i uključivanje u IPA programe«, naglašava Banjac. »Posljednjih je godina primjetna ekspanzija manifestacijskog turizma u našoj zemlji, pa tako i u našoj općini. Tijekom godine u općini Bač se održava više od 80 manifestacija od kojih neke imaju regionalni i nacionalni značaj. 'Bački kotlić' – natjecanje u kuhanju riblje čorbe, koje svake godine okuplja sve više natjecatelja, ove će godine biti održano 14. kolovoza, zatim tu je manifestacija 'Dani europske baštine' koja se održava prvog ili drugog vikenda u rujnu, pa 'Zlatni ključ' – festival zborova i folklora, u posljednje dvije godine značajno mjesto zauzima i

manifestacija 'Susret Šokadije' koja se održava posljednjeg vikenda u kolovozu, a u organizaciji HKU-PD-a 'Mostonga' iz Bača u suradnji s našom turističkom zajednicom.«

Bač ima mogućnosti postati srednje razvijena turistička destinacija, koja svojim gostima nudi odmor u zdravoj i ekološki čistoj sredini bogatoj kulturnim naslijeđem, narodnim običajima i tradicijom. Planovi za lokalnu samoupravu i trend uključivanja u europske tokove, kao i pripremljeni kvalitetni projekti s pravom nagovještavaju pojavu novog, zanimljivog turističkog odredišta u Vojvodini, Srbiji, pa i Evropi.

Stanka Čoban

O Baču

O Baču se puno pisalo i već se puno toga zna. No da podsjetimo: na relativno malom teritoriju, ne većem od 10 km četvornih, nalaze se brojni spomenici kulture. Franjevački samostan iz XII. stoljeća, koji se odlikuje arhitektonskim šarenilom – vidljivi su ostaci romanike, gotike, islamskog graditeljstva (u XV. stoljeću bio je pretvoren u džamiju), baroka i mađarske secesije. U njemu je u XII. stoljeću osnovana prva bolnica u Panonskoj nizini (za vrijeme križarskih ratova). Tvrdava u Baču datira iz 14. stoljeća i izgrađena je u renesansnom stilu. Tursko kupatilo – hamam je iz 1529. godine i jedini je očuvani ostatak tog tipa u regiji. U naselju Bodani nalazi se pravoslavni manastir iz 1478. godine, koji je čuven po fresko slikarstvu Hristofora Žefarovića, začetnika modernog slikarstva i baroka u ovim krajevima.

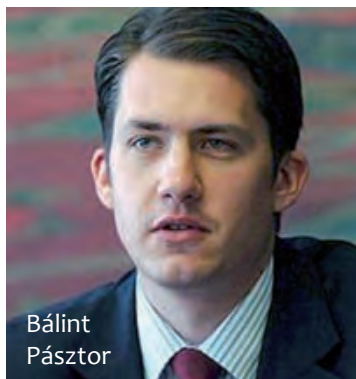
ZAŠTO VLADA NE POŠTUJE ZAKON O REGIONALOM RAZVOJU KOJI JE USVOJILA NARODNA SK

Ada, Senta i Kanjiža nisu u Banatu

*Sada više nije pitanje sviđa li se nekome ili ne da Ada, Senta i Kanjiža budu u sjevernobačkom području, već se radi o tomu poštuje li Vlada zakon koji je usvojen u Skupštini«, kaže Bálint Pásztor * Liga je 2002. u Kanjiži, Senti i Adi ukupno prikupila 16.000 potpisa sa zahtjevom da se te tri općine vrate u Sjevernobački okrug, to je predano Vladi Republike Srbije, tadašnjem potpredsjedniku Józsefu Kaszi, ali je to ostalo negdje u ladici«, kaže Radovan Radovanović*

Ni godinu dana od usvajanja, Zakon o regionalnom razvoju praktički nije zaživio, a početkom mjeseca izmijenjena Uredba o nomenklaturi statističkih jedinica uskoro bi mogla doživjeti ponovnu, treću korekciju jer nije usuglašena sa zakonom. Naime, u svibnju je Narodna skupština izmijenila Zakon u regionalnom razvoju kada je usvojen amandman Saveza vojvodanskih Mađara prema kojemu se prigodom definiranja područja unutar stastičkih regija vodi računa o četiri kriterija – geografskoj cjelini, mreži gospodarskih sudova, mreži gospodarskih komora i telekomunikacijskim područjima. Već tada su zastupnici SVM-a u skupštinskoj raspravi rekli kako im je cilj da Ada, Senta i Kanjiža konačno pripadnu sjevernobačkom području umjesto sjevernobanatskom, jer ove tri općine nemaju što tražiti u Banatu, budući da se radi o bačkim općinama.

»Tada je Mladen Dinkić prihvatio naš amandman i u skupštinskoj raspravi rekao kako na temelju tih kriterija te tri općine trebaju pripasti sjevernobačkom području, no 2. srpnja Vlada je usvojila izmjene i dopune uredbe o nomenklaturi statističkih teritorijalnih jedinica prema kojoj je sve ostalo po starom, odnosno ove tri bačke općine su ostale u Banatu. Ovih dana pokušavamo razgovarati s ministrom Dinkićem, do tih razgovora još nije došlo, ali bit ćemo ustrajni

Bálint Pásztor

i zahtijevat ćemo da se ta promjena obavi na Vladi budući da je to sada obveza na temelju zakona iz svibnja ove godine. Dakle, sada više nije pitanje sviđa li se nekome ili ne da ove tri općine budu u sjevernobačkom području, već se radi o tomu poštuje li Vlada zakon koji je usvojen u Skupštini«, kaže Bálint Pásztor, zastupnik SVM-a u Narodnoj Skupštini.

»SECESIONISTIČKE« AMBICIJE SVM-A

Kad je prvi puta usvojen prije godinu i pol dana, Zakon o regionalnom razvoju definirao je sedam statističkih regija, izmjenom Zakona svibnja ove godine granice regija Vojvodine, Beograda i Kosova ostale su iste, a do izmjena je došlo na teritoriju uže Srbije gdje su prethodne četiri regije spojene u dvije: Šumadija i zapadna Srbija čine jednu regiju, a južna i istočna Srbija drugu. Unutar ovih statističkih regija uredbom

se definiraju područja koja služe za definiranje razvojnih planova na temelju kojih mogu konkurirati kod prepristupnih fondova EU.

»Najprije, ne treba miješati upravne okruge i statistička područja, jer su okruzi tijela teritorijalne dekoncentracije a ne decentralizacije, što znači da su to područne jedinice pojedinih ministarstava, a ne teritorijalne jedinice. Znači ovdje se radi o tome da se država dijeli na statističke regije, a statističke regije se dijele na područja, ali ta područja nemaju ni tijela niti nadležnosti, i isključivo služe za definiranje razvojnih strategija i pisanje razvojnih projekata. Ovdje je problem u tome što se područja poistovjećuju s upravnim okruzima na način da se upravni okruzi uzimaju za osnovu prigodom definiranja tih

statističkih regija, što nema utemeljenje u zakonu. U zakonu piše da određene općine čine područja, a područja čine statističke regije, dakle uopće se ne radi o tomu da se moralo polaziti od tih upravnih okruga. Rekao sam kako je cilj statističkih područja definiranje razvojnih strategija i pisanje projekata za prepristupne fondove EU, stoga Ada, Senta i Kanjiža nemaju što tražiti u sjevernobanatskom području, jer teško možemo zamisliti pisanje projekata primjerice iz područja zaštite okoliša, kada tamo prolazi jedna rijeka i ne može se govoriti ni o jedinstvenom ekološkom prostoru. Zbog toga kažemo da se jedan ovakav moderan zakon, koji je svakako potreban, ne može bazirati na Miloševićevoj uredbi iz 1992. godine, nego treba vidjeti što je potreba ljudi i kako je

KUPŠTINA?

moćnije lakše razvijati naše općine», kaže Pásztor.

Premda upravni okruzi više nemaju veze niti s izbornim sustavom, gotovo svako spominjanje zahtjeva SVM-a da tri općine budu dio statističkog područja, dio javnosti u njima redovito prepoznaje secesionističke ambicije SVM-a i »opasnosti od koncentracije Mađara na sjeveru Bačke«.

»Milošević je promijenio tu uredbu zbog toga što je tada bio na snazi većinski izborni sustav, imali smo izborne jedinice i nismo glasovali za liste nego za pojedince. Tada je bila namjera da se mađarsko biračko tijelo podijeli na dva dijela kako bi Mađari imali što manje narodnih zastupnika. S naše strane nije namjera koncentracija mađarskog biračkog tijela jer jednostavno nije na snazi takav

izborni sustav. Zbog te negativne politizacije od strane beogradskih stranaka, ni granice okruga jednostavno do sada nije bilo moguće do sada izmijeniti, zbog toga trpe građani ovih općina gdje, naravno, ne žive samo Mađari, nego i pripadnici drugih nacija«, kaže Pásztor te dodaje kako bi Vlada na bilo kojoj svojoj redovitoj sjednici mogla za dvije minute riješiti problem jer je potrebna samo izmjena dvije uredbe.

ZA GOSPODARSKU KOMORU NEMA DILEME

Zahtjeve Saveza vojvođanskih Mađara za vraćanjem Ade, Sente i Kanjiže u Sjevernobački okrug godinama podržava Liga socijaldemokrata Vojvodine. Zastupnik LSV-a u Narodnoj skupštini Radovan Radovanović podsjeća kako je za njegovu stranku to uvijek bilo jedinstveno područje.

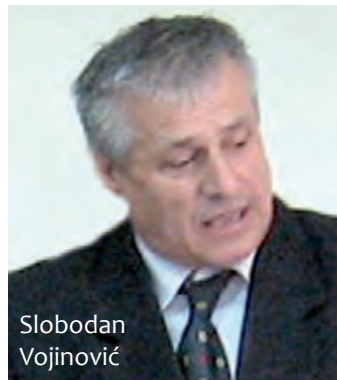

Radovan Radovanović

»Te tri općine koje su uredbama izmještene iz Sjevernobačkog okruga kako bi se rascijepali glasovi naših sugrađana Mađara, kad-tad se moraju vratiti. Zaboravilo se na to da je Liga 2002. godine u Kanjiži sakupila 10.000 potpisa za tu inicijativu. U Senti i Adi također smo prikupljali potpise, ukupno ih je bilo oko 16.000 i to je predano ondašnjoj Vladi Republike Srbije, tadašnjem potpredsjedniku Józsefu Kaszi, ali je to ostalo negdje u ladicima«, kaže Radovanović.

Jedan od kriterija prigodom definiranja statističkih regija jest i mreža gospodarskih komora, a od ove godine tvrtke iz potiskih općina Senta, Ada i Kanjiža vraćene su Regionalnoj gospodarskoj komori u Subotici. Naime, 2001. godine donesen je Zakon o gospodarskim komorama kada je gospodarstvo s područja Sente, Ade i Kanjiže uključeno u tada novoosnovanu Regionalnu gospodarsku komoru Kikinda, a izmjenom tog zakona prošle su godine tri općine vraćene sjevernobačkoj komori.

Predsjednik Regionalne gospodarske komore Subotica Slobodan Vojinović podsjeća kako su 1996. godine, kada je došao za predsjednika komore, u njezinom sastavu bila ne samo gospodarstva Ade, Sente i Kanjiže, već i Apatina.

Slobodan Vojinović

»To znači da su gospodarstvenici u našoj komori vidjeli kredibilitet, vjernost i snagu, ali na žalost, donošenje Zakona o komorama 2000. godine bila je politička igra kada je osnovana komora Kikinda koja nikada do tada nije postojala. Ja ni tada nisam bio pomiren s time zato što sam obavio razgovore sa svim tim gospodarstvenicima, sagledao sam kanale suradnje i poslova u gospodarstvu tih općina. Prirodno je da Senta, Ada i Kanjiža gravitiraju prema Subotici a ne prema Kikindi. Moje su se kolege tada ljutili na mene, ali ja pričam ono što je ekonomski opravdano. Da ne kažem kako je tada Služba za platni promet bila u Subotici, računi i banke su bili u Subotici, i odjednom je netko iz Horgoša trebao ići registrirati svoj auto u Kikindu. Kičmu ovog gospodarskog dijela držao je koridor 10 i dakako granični prijelaz na Kelebiji, dakle željeznički, cestovni i riječni pravci su prenosili tokove usluge, robe i kapitala, i to je prekinuto, ali nije moglo drugačije zaživjeti. Primjerice, i sada je tamo pozivni telefonski broj 024, potom to područje pripada ovom SUP-u, ovom EPS-u, ovom Okružnom sudu. A najbitnije je da je to jedna geografska cjelina, jer po kojoj osnovi treba dio Banata prelaziti u Bačku, pa da na teritoriju Bačke imamo četiri komore. Dakle, motiv da se tvrtke i gospodarstvo tih općina vrate u našu gospodarsku komoru bio je ekonomski cilj, protok robe, usluge, repromaterijala i kapitala. Posebice, ono što gospodarstvenici mogu dobiti u ovoj komori, to ne mogu niti približno dobiti u Kikindi, zbog razine kvalitete, tradicije, snage i iskustva ne može nešto novoosnovano biti

ravnopravno s nečim što postoji preko 160 godina«, kaže Vojinović, te dodaje kako je jedino prihvaćen amandman subotičke komore na izmjenu Zakona o gospodarskim komorama stoga jer je bio usuglašen s gospodarstvenicima svih triju općina.

NAJVEĆI POSAO TEK SLIJEDI

Na nedavno održanoj svečanosti povodom 20 godina od osnivanja Lige socijaldemokrata Vojvodine, predsjednik Instituta europskih regija Franc Schaubzberger istaknuo je kako je ponekad lakše rješavati probleme na lokalnoj i regionalnoj razini nego na nacionalnoj, što, kako je naveo, upravo pokazuje odnos Vojvodine i Srbije. On je poručio predsjedniku Tadiću kako je veoma zadovoljan onim što je država Srbija do sada uradila na polju decentralizacije, ali i dodao da najveći dio posla tek slijedi. Među tim poslovima svakako je donošenje zakona o vraćanju imovine Vojvodini i lokalnim samoupravama.

»To je suštinski zakon bez kojega ne možemo govoriti o istinskoj autonomiji niti Vojvodine, a niti lokalnih samouprava, u smislu da lokalne samouprave ne mogu funkcionirati, ne mogu se gospodarski razvijati bez donošenja tog zakona. Ogromni su otpori u Beogradu glede toga, ali Srbija je jedina zemlja u kojoj lokalne samouprave i autonomna pokrajina nemaju svoju imovinu i to bi se vrlo brzo moralo promijeniti. Treba se promijeniti politička svijest i stvoriti se politička volja u Beogradu, mi s četiri zastupnika činimo sve što možemo u interesu toga«, kaže Bálint Pásztor, te dodaje da, koliko mu je poznato, taj zakon nije uopće niti u pripremi bez obzira na to što je ustavna obveza bila da se on donese do kraja 2008. godine.

Zastupnik LSV-a Radovan Radovanović ipak očekuje da se na jesen zakon pojavi u skupštinskoj proceduri.

»Ne znam hoće li on biti donesen na jesen, ali očekujemo da uđe u skupštinsku proceduru. To više nije pitanje samo Vojvodine, to je sada pitanje i Boljevca i Kruševca, i svih lokalnih samouprava, jer jednostavno mnogi su pred bankrotom, nemaju svojine, ne znaju što je njihovo i ne može se tako dalje«, smatra Radovanović.

S. Mamužić

U SUBOTICI ODRŽANA RADIONICA NA TEMU »ANTIDISKRIMINACIJSKO ZAKONODAVSTVO«

Demokratskog društva nema bez jednakosti

Srbija kroz promjene zakonske regulative polako pristizbe europske standarde i izmjenama kaznenog zakonika prošle godine došlo je do napretka te su određena djela dopunjena i lakše je dokazati da je motiv određenog kaznenog djela mržnja prema određenoj osobi, a pooštrene su i kazne. Međutim, jedan od najvećih nedostataka je i dalje nepostojanje odredbe prema kojoj bi se motivi zasnovani na rasnoj, etničkoj ili drugoj mržnji uzimali u obzir kao otežavajući faktor

Zakon o zabrani diskriminacije, europski standardi zaštite i kazneno-pravna zaštita od diskriminacije, bile su teme radionice »Antidiskriminacijsko zakonodavstvo« održane u Subotici prošloga tjedna u organizaciji Medija centra i Centra za unapređenje pravnih studija (CUPS) iz Beograda.

Zakon o zabrani diskriminacije usvojen je prije nešto više od godinu dana u Skupštini Srbije, a osnovna ideja koja je motivirala zakonodavca da donese zakon jest ideja jednakosti između pojedinaca bez obzira na njihova osobna svojstva, istaknuo je Saša Gajin iz CUPS-a.

RATIFICIRANE KONVENCIJE

»Ovu ideju jednake slobode svakog člana političke zajednice mi obično označavamo kao osnovnu i fundamentalnu ideju svakog otvorenog, demokratskog društva koje je zasnovano na vladavini prava i na poštovanju ljudskih prava. Dakle, demokratsko društvo koje ozbiljno razumije ljudska prava i drži do njih ne možemo shvatiti bez ove ideje – da su svi oni koji žive u tom društvu zapravo jednaki u pravima i slobodama i da se razlika između pojedinaca ne smije praviti prema tomu tko ima koje osobno svojstvo. Nitko ne može biti obespravljen ili stavljen u gori položaj, ili biti privilegirani samo zbog toga što ima jednu nacionalnu pripadnost, jedno vjesko uvjerenje, političko opredjeljenje, spol, seksualnu orijentaciju, itd. To je nešto čime počinje svako moderno antidiskriminacijsko zakonodavstvo. Ta ideja predstavlja ne samo pravni imperativ suvremenog svijeta već je jednako i moralni imperativ čovječanstva. Dakle, danas, na početku 21. stoljeća, za razliku od nekih prošlih vremena, vi ne možete više pravdati tu ideju da se ljudi različito tretiraju. Ne možete opravdati različit tretman na osnovi poziva na Božju volju, na osnovi poziva na prirodu, na običaje, kao što ste mogli ranije.

Sve do polovice 20. stoljeća čak i u velikim demokracijama, kao što su SAD, postojala je rasna segregacija, različito su tretirani oni koji imaju određenu boju kože, pa su stavljeni u posebne školske odjele škola, vozili su se posebnim prijevoznim sredstvima, pili su vodu iz posebnih česmi, itd. Sličan lošiji položaj su uživale i žene u Americi sve do

jućih kazni ili postupanja. Sve one sadrže načelo jednakosti i zabranu različitog tretmana osoba u odnosu na njihova osobna svojstva bez nekog razumnog zakonskog opravdanja. Za Srbiju je također praksa Europskog suda obvezujuća, kada je u pitanju postupanje naših domaćih sudova.

mjene zakonske regulative polako pristizbe europske standarde, na papiru ih stižemo, i izmjenama kaznenog zakonika u srpnju i potom u prosincu prošle godine došlo je do napretka te su određena djela dopunjena i lakše je dokazati da je motiv određenog kaznenog djela mržnja prema određenoj osobi, a pooštrene su i kazne. Međutim, jedan od naj-

Tanja Drobniak, Saša Gajin i Violeta Kočić-Mitaček

polovice prošloga stoljeća. Da ne govorimo o autoritarnim režimima kao što su bili fašistički, nacistički ili komunistički u Europi, koji su imali utjecaja i na odnose ljudi ovdje. Sve do prije 50 godina u tim autoritarnim režimima bilo je opravdano i poželjno da se neke kategorije ljudi stavljaju izvan zakona«, istaknuo je Gajin.

Srbija je ratificirala veliki broj međunarodnih dokumenata i europskih direktiva i oni predstavljaju sastavni dio našeg zakonodavstva, stoga su ne samo obvezujući za našu državu i državna tijela, već se primjenjuju paralelno s nacionalnim zakonodavstvom. Među njima su: Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, Konvencija o pravima djeteta, Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, kao i Konvencija protiv mučenja i drugih svirepih, nečovjernih ili ponižava-

MRŽNJA I NETRPELJIVOST MORAJU BITI OTEŽAVAJUĆI FAKTOR

»Posljednjih su godina počele pristizati i presude Europskog suda za ljudska prava protiv Srbije, i za sada se najveći broj tih presuda odnosi uglavnom na pravo na pravičnost suđenja, što ne mora značiti da se u određenom broju ovih slučajeva nije radilo i o slučajevima diskriminacije, s tim što to kršenje zabrane diskriminacije ne mora uvijek biti nužno vidljivo u presudama Europskog suda za ljudska prava«, istaknula je odvjetnica Tanja Drobniak.

Bez kazneno-pravnog odgovora na slučajeve diskriminacije vrlo je teško dovesti do toga da se onima koji su najuporniji u vršenju kaznenih djela s elementima diskriminacije, gdje je motiv mržnja, stane na put, rekla je odvjetnica Violeta Kočić-Mitaček. »Srbija kroz pro-

većih nedostataka je i dalje nepostojanje odredbe prema kojoj bi se motivi zasnovani na rasnoj, etničkoj ili drugoj mržnji uzimali u obzir kao otežavajući faktor. Mržnja i netrpeljivost predstavljaju posebnu opasnost i trebalo bi ostaviti sudovima da u takvim slučajevima oštrije kazni počinitelja kaznenog djela. Međutim, još uvijek nemamo takvu izmjenu kaznenog zakona i premda postoje brojni prijedlozi da do toga dođe, kod nas još uvijek očigledno nije sazrela situacija za takvo što, tako da je to jedan vrlo veliki nedostatak«, rekla je Violeta Kočić-Mitaček. Kao još jedan veliki nedostatak ona je navela kako još uvijek nemamo zaštitu žrtve u kaznenom postupku: »Još uvijek nije olakšan položaj žrtve kada prijavi izvršenje kaznenog djela, i to je veliki nedostatak zbog toga što je žrtva ranjiva, pretpjela je neki oblik ponižavanja, ili povrede ili joj je zapriječeno.«

S. Mamužić

Nagrada za »Pionir«

Kompanija »Pionir« iz Subotice dobila je međunarodno priznanje »European Candy Kettle Award« za poseban doprinos razvoju, inovacijama i kvaliteti proizvoda u domeni konditorske industrije. »Pionir« je prva kompanija u jugoistočnoj Europi kojoj je dodijeljena ta prestižna svjetska nagrada, koju jednom godišnje dodjeljuje 30 najvećih svjetskih konditora. Nagradu su prije dobili poznati svjetski konditorski proizvođači poput Rauha, Storka, Lokera i Nestlea.

Aerodrom Bikovo na karti aerodroma Srbije

Ministarstvo za infrastrukturu od sljedećeg tjedna započinje projekt razvoja malih i sportskih aerodroma u Srbiji u okviru kojih se nalazi i aerodrom na Bikovu. Inicijativa je započeta na temelju Master transport plana koji je Ministarstvo usvojilo prije nekoliko mjeseci. Malih i sportskih aerodroma ima u Novom Sadu, Zrenjaninu, Smederevskoj Palanci, Valjevu, Kikindi, Kostolcu, Beogradu, Paraćinu, Kruševcu, Kraljevu, Leskovcu, Trsteniku, Sremskoj Mitrovici, Subotici, Smederevu i Pančevu. Oni se koriste za avio-taksi, letenje za vlastite potrebe i slično.

»U ovom trenutku postoji problem da, ukoliko netko želi avionom sletjeti u Kraljevo ili Suboticu, prvo mora otići na beogradski aerodrom i tu obaviti carinjenje i ostale procedure, pa tek onda može ići tamo gdje je pošao, što je potpuno neracionalno«, istaknuo je državni tajnik za zračni promet Miodrag Miljković.

Borba za decentralizaciju

»Koncept i ideja centralizma živi i danas i jedna od glavnih zadaća Lige socijaldemokrata Vojvodine i svih demokratskih i naprednih snaga u našem društvu jest da se izborimo za decentralizaciju i demokratizaciju«, rekao je predsjednik Gradskog odbora Lige socijaldemokrata Vojvodine Veljko Vojnić na proslavi 20. obljetnice ove stranke prošle subote na Hajdukovu.

Proslavi su prisustvovali i predsjednik Demokratske zajednice Hrvata Đorđe Čović i predsjednik Gradskog odbora Saveza vojvodanskih

Mađara Jenő Maglai. Čović je istaknuo kako je Liga uvijek branila i zastupala interese ne samo manjinskih zajednica, nego i svih ostalih građana, te poručio da će DZH u budućnosti uvijek gledati da surađuje s onim snagama koje gledaju interes svih. Ističući kako su mnoge političke stranke osnovane početkom '90-ih godina nestale s političke scene Srbije i Vojvodine, Jenő Maglai je rekao da je Liga bila stranka dosljedna u svojim idejama i ta dosljednost ju je uvijek jačala.

S. M.

Ostalo mjesta na Građevinskom fakultetu

Na Građevinskom fakultetu u Subotici ostalo je mjesta za drugi upisni rok i na proračunu.

U prvom roku upisalo se 69 studenata i skoro svi su primljeni na proračun. Na smjer za konstrukcije i materijale upisano je 56 studenata, a mjesta u drugom roku ima za još 24 bruceša na proračunu i 16 samofinancirajućih studenata. Na smjer za hidrotehniku i vodno inženjerstvo upisalo se njih 13, a mjesta ima za još 27 studenata na proračunu i osam samofinancirajućih. Prijavljivanje kandidata za drugi upisni rok na Građevinskom fakultetu u Subotici je 1. i 2. rujna, a prijamni ispit polaže se 6. rujna.

Svježa voda u Paliću

Uponedjeljak, 19. srpnja, započelo je pumpanje svježe vode u Palić, kao jedna od hitnih mjera koje provodi d.o.o. »Park Palić«. Na temelju rješenja Gradskog vijeća o donošenju hitnih mjera radi održavanja razine vode u jezeru Palić, »Park Palić« će tijekom tri kritična ljetna mjeseca osigurati upumpavanje vode u IV. sektor jezera Palić iz podsustava Tisa-Palić, kako bi se eliminirao učinak isparavanja u ljetnom razdoblju i održala potrebna razina vode. Predviđa se da će se dnevno u jezero Palić upumpati 20.000 prostornih metara vode.

Obustava prometa

JP »Željeznice Srbije« Sekcija za održavanje pruge Subotica, u suradnji s »Vojputom« izvodi radove na uređenju cestovnog prijelaza na mjestu križanja pruge Banatsko Miloševo-Senta-Subotica i državne ceste M-24 Subotica-Senta. Radovi će biti izvođeni pod potpunom obustavom cestovnog i željezničkog prometa od 21. do 24. srpnja do 19 sati.

Temeljem članka 10. i člana 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09), Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica, Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta »DRA GROUP« d.o.o., ul. Ivana Gorana Kovačića br. 7, podnio Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš za objekt A.D. »Javna skladišta« – privremeno skladište opasnog otpada, koji se nalazi na katastarskoj parceli br. 14454, k.o. Stari grad, na teritoriju Grada Subotice.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz Zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. sprat Stare gradske kuće, soba 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati, od 23. 7. 2010. godine do 2. 8. 2010. godine.

Temeljem članka 10 i članka 29 Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode 1

OBAVJEŠTAVA

da je investitor »Gebi« d.o.o., Čantavir, Maršala Tita 101, podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja Projekta »Upravna zgrada i magacini s pratećim sadržajem« na kastarskoj čestici 4550/2 k.o. Čantavir i to: dogradnja upravne zgrade, nadstrešnice, aneks (sanitarni čvor, čajna kuhinja), magacini s nadstrešnicom, podno skladište, silosi, komunalna kućica, usipni koš.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226 od 23. 7. do 2. 8. 2010., od 10 do 12 sati

NARODNE NOŠNJE U HRVATA (II. DIO)

Odijevanje u dinarskom području

Piše: Dario Španović

Narodne nošnje dinarskog područja obuhvaćaju nošnje južno od Save pa skoro do obale Jadranskog mora. To su nošnje s područja Gorskog kotara, Like, Bukovice, Ravnih kotara i Dalmatinske zagore.

Klima, reljef i zanimanje stanovništva bile su glavne odrednice u kroju i vrsti materijala koji je korišten za izradu narodnih nošnji. Stanovništvo se pretežno bavilo

dijelu jačermne bio je pričvršćen srebrni ili pozlaćeni ukras »kov« koji se sastojao od polukuglastih elemenata zvanih toke. Uz vrat jačermne bile su pričvršćene srebrne ploče, a na desnoj su strani visili srebrni koluti koji su pri kretanju zveckali udarajući u toke. Jačermna je uz oružje bila najdragocjeniji dio muške nošnje te se po njoj ocjenjivao položaj i moć onog koji je nosi. U hladnijem razdoblju se povrh

Donji dio, koji nije vidljiv, izrađuje se od bijele vune, dok je vidljivi dio od crvene ili crne vune prošaran pletivom ili ukrašen raznim dodacima. Opanci su izrađivani od neštavljenе kože. Mekani opanci su bili izuzetno pogodni za kretanje po kamenjaru dinarskog područja. Na glavi se nosila plitka crvena kapa od kupovnog sukna, kapa je okrugla s uspravnim obodom koji može biti različite širine.

od raznobojne ili zagasito crvene vunice. U sjevernoj Dalmaciji i okolici Zadra nosio se i pojas zvan litar, pravljen od kože, ukrašen kositrenim ukrasima i dug do 3,5 metra. Uz košulju i pojas neizostavni dio ženske nošnje je i pregača, koja se javlja u dvije varijante.

Na području Like, sjeverne i srednje Dalmacije pregača je ravna od raznobojne vunice istkana kru-

uzgojem ovaca, što je razlog da je vuna glavni materijal za izradu narodnih nošnji.

JAČERMA – NAJDRAGOCJENIJI DIO MUŠKOG ODIJELA

U muškoj nošnji jedini dio koji nije od vune nego od lanenog ili konopljinog platna je košulja, čija je dužina bila malo ispod pojasa. Preko košulje oblačilo se još nekoliko slojeva odjeće – na samu košulju oblačio se prsluk – krožet od modrog sukna kojem se krajevi na prsima preklapaju i koji je u svečanim prilikama bio ukrašen srebrnim gumbima. Za svečane prilike preko krožeta oblačio se prsluk jačermna izrađen od crvenog ili modrog sukna. Na prednjem

svega oblačio kaput – koporan od smeđeg ili modrog sukna koji je za svečane prilike bio opšiven crvenim suknom ukrašen svilenim resama.

Neizostavni dio nošnje je i vuneni pojas kojim se nekoliko puta obavijao struk. Bio je vidljiv samo kad se osoba nalazila u kući. Prilikom svakog izlaska iz kuće opasivao se još jedan lisnati pojas izrađen od kože među čije su se listove zadijevale kubure, noževi i vrećice s municijom. Najvažniji dio donjeg dijela nošnje su uske hlače koje tijesno priliježu uz nogu i dosežu do gležnjeva. Ovaj dio ruha naziva se benevreci. Na nogama su se obvezno nosile vunene pletene čarape zvane bičve ili priglavci. One se javljaju u nekoliko oblika gdje mogu dopirati do koljena, do pola lista ili samo do gležnjeva.

TKANJICA – SIMBOL ŽENSKJE ČASTI I DOSTOJANSTVA

Kao i kod muške nošnje, košulja je kod ženske nošnje izrađena od lanenog ili konopljinog platna. Za razliku od muške košulje koja dopire malo ispod struka, ženska košulja pokriva tijelo od ramena do pola lista. U većini slučajeva izrađivana je od jednog komada materijala, ali može biti iz dva dijela koja su međusobno sastavljena. Košulja se opasivala tkanim vunanim pojasom zvanim tkanića ili pas, koji je osim odjevnog predmeta bio simbol ženske časti i njenog dostojanstva. Pojas je opasivao struk jedan i pol do dva i pol puta, širok od 12 do 15 cm, a mogao je ovisno o području biti

pnim geometrijskim uzorcima, s tri strane ukrašena vunanim resama i izuzetno kruta. Na jugoistočnom području od Sinja do Konavala pregača je lagana, prošarana poprečnim prugama, bez vuninih resa i crvene je boje. Nošnji su se pridavali još i suknjeni dijelovi, jednodijelni ili dvodijelni, koji su se nosili preko košulje, različite debljine i dužine u ovisnosti od godišnjeg doba. Kroj je bio isti kod žena i djevojaka, a razlika je bila u boji. Djevojke su nosile suknenu odjeću bijele boje, a žene modre boje. Čarape i opanci su isti kao kod muške nošnje, samo što su urađene u više boja s više ukrasa. Djevojke su do udaje nosile crvenu kapu istog oblika i materijala kao i muška, ali bez resa i s više ukrasa, a nakon udaje oglavljije je činio rubac.

PROSLAVLJENA DUŽIJANCA U TAVANKUTU

Vrijednost poštenog rada

Rad se danas premalo vrednuje, a najviše zarađuju oni koji najmanje rade, rekao u propovijedi preč. Franjo Ivanković

Svečanost svršetka žetvenih radova obilježena je u Tavankutu u nedjelju, 18. srpnja. Mimohodom do župne crkve Srca Isusova mnoštvo mladih i djece odjevenih u narodne nošnje, risari i risaruše na karucama okićenim novim žitom, te bandaš i bandašica, *Jasmin Iršević* i *Sunčica Kopunović*, došli su zahvaliti Bogu za darovani kruh.

Misno slavlje predvodio je mjesni župnik preč. *Franjo Ivanković*, uz koncelebraciju župnika iz Male

Bosne vlč. *Željka Augustinova*.

Preč. Ivanković u svojoj je propovijedi ukazao na vrijednost poštenog rada, za čije plodove treba svakodnevno zahvaljivati Bogu.

»Danas svojom prisutnošću ovdje svjedočimo vjernost Bogu i rodu. Na prvim stranicama Biblije Božje i ljudske stope polaze istim stazama, a tek nakon grijeha Božji koraci plaše čovjeka i on se skriva, bježi, traži neki svoj put, no, ne mogu Bog i čovjek jedno bez drugoga. Međutim, nije samo čovjek

pogođen grijehom, nego je i rad ponižen grijehom i stoga ne donosi uvijek željene rezultate. Rad se danas premalo vrednuje i postaje područje mržnje. Današnji čovjek ne voli raditi, a najviše zarađuju oni koji najmanje rade. Isus nam poručuje kako je rad važan, ali isto tako i da nas ne smije udaljiti od Boga. Zahvalimo Bogu i čista srca prinesimo darove naše plodne Bačke. U Njega smo se pouzdavali kroz prošlost, i Njemu povjeravamo svoju sadašnjost i budućnost«,

naglasio je preč. Ivanković.

Misnom slavlju, među ostalim, prisustvovali su i dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*, predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance *Davor Dulić*, kao i gradski bandaš i bandašica *Martin Matković* i *Martina Dulić*.

Proslava dužijance nastavljena je navečer u dvorištu župe, gdje je priređeno bandašicino kolo, koje je kao i svake godine okupilo brojne ljubitelje ove žetvene tradicije.

Marija Matković

Nikola Kolar, Lea Vuković, Jasmin Iršević i Sunčica Kopunović

23. srpnja 2010.

KRIZA ZAHVATILA I SOMBORSKO LJETO

Loše kao nikad dosad

Umjesto mjesec dana, koliko je ova manifestacija uvijek trajala, ove je godine ljetna zabava Somboraca ugurana u svega 5 mršavih dana

U ulici starih zanata

U pet dana Somborskog ljeta, koje je počelo 12. srpnja, viđeni su nastupi dance kluba »Pink Panther«, kreativni studio »Svijet magije« je priredio plesnu animaciju djece, nastupio je i GKUD »Ravangrad«, a bili su tu i pantomimičari, klauni, mažoretkinje, te portugalska fado glazba, kao i flamenko i španjolska glazba. Somborski kotlić je i ove godine okupio najviše posjetitelja iz Sombora i drugih gradova, kao i iz susjednih država.

Mnogi posjetitelji ipak smatraju da je moglo biti i bolje, barem kao ranijih godina. Spomenimo samo da je nekada Somborsko ljeto trajalo mjesec dana i da su na njemu nastupali poznati bendovi, od hrvatskog Hladnog piva do svjetski poznatih Tita i tarantule. Osim dobrih koncerata priređivane su i kazališne predstave na otvorenom, kao i projekcije filmova, a sve se događalo na nekoliko različitih lokacija u gradu.

Ove je godine Somborsko ljeto

po jednim uspješno, a po drugima oskudno. Svakako, u obzir se mora uzeti i kriza, te malo novca za organizaciju dobivenog od grada. Dio sredstava je uložen i u opremu koja će ostati za sljedeće godine, no ostaje pitanje – nije li možda bilo malo krize i u idejama organizatora?

Bilo kako bilo, prošlo je i ovo Somborsko ljeto, a Somborci su bar na tren, barem uz pomoć fado i španjolske glazbe, uspjeli pobjeći na neka odredišta koja možda nikada vidjeti neće.

Za ovogodišnju manifestaciju, koja je trajala svega pet dana, grad Sombor je izdvojio 500 tisuća dinara, a isto je toliko osigurano i za »Somborski kotlić«, koji je također u sklopu ove manifestacije. To je svakako najveća i najposjećenija

manifestacija Somborskog ljeta. Iako je Turistička organizacija grada Sombora najavljivala kako će se ove godine oko Čelavog trga zaljuljati 330 kotlića, broj kotlića u kojima je kuhana riba bio je za 100 manji. I ove se godine pokazalo kako su Šokci najbolji kuhari ribljeg paprikaša, pa su prva tri mjesta osvojili Monoštorci, a četrto Berežanin.

Za zabavni dio programa pobrinuo se tamburaški sastav Novosadski svirci i Blic bend iz Novog Sada. Ovoga puta nisu se čule tambure somborskih tamburaša, a i cijelo Somborsko ljeto prošlo je bez nastupa somborskih rok bendova.

»Ove smo godine za Somborski kotlić doveli jako dobar, popularni novosadski bend, koji je od 22 do 2 sata svirao bez prestanka«, kaže ravnateljica Turističke organizacije Sombora Eleonora Cvejić. »Somborskih bendova nije bilo na Somborskom ljetu jer su tražili puno novca, tako da smo se morali uklapati u neke druge, jeftinije ponude.«

Z. Gorjanac

Gašpar Matarić, diplomirani inženjer šumarstva

Krenimo od onoga gdje smo stali

U medijima se baš nije puno spominjalo ovogodišnje Somborsko ljeto. Bilo je nekih najava, ali to nije niti upola kao prošlih godina. Trajalo je samo pet dana, a razina zabave za mlade je nula. Velika je razlika u odnosu na ono što je bilo, recimo, prije tri godine. Ovo je samo otaljavanje. Treba krenuti od onog gdje se stalo 2008. godine, kada su nastupali renomirani i dobro poznati bendovi, kada je svima bilo ekstra dobro.

Mladen Dekić, doktor medicine iz Sombora

Zašto nema somborskih bendova?

U posljednje dvije godine Somborsko ljeto prilično loše, dok je ranije bila puno bolja organizacija. Prošle je godine Somborsko ljeto bio samo »Somborski kotlić«, a sve ostalo je »hajmo izmisliti nešto na brzinu«. Organizirali su se kafići u središtu grada, a oni klavijaturisti i gitaristi koji su i ranije po tim kafićima svirali, uključeni su u manifestaciju. Tako Sombor tobože nije prekršio tradiciju, Somborskog ljeta je bilo. Ove godine ništa bolje. Došli su nam najavljivani kao »popularni« bendovi, a somborskih bendova nije bilo, mada Sombor nikada nije imao kvalitetnije bendove nego sada. To su afirmirani bendovi koji svake godine nastupaju i na Exitu, ali za njih nema mjesta u svome gradu. Nije sve u novcu, treba imati i sluha za ono što je dobro.

Milan Radišić, apsolvant Pedagoškog fakulteta u Somboru

Treba imati ideja

Uopće nisam zadovoljan Somborskim ljetom. Prvo, smatram da je trajalo jako kratko, sve je sabijeno u pet dana. Drugo, reklama je bila jako loša, odnosno, uopće je i nije bilo. Živim u središtu grada,

a ne znam što se događa, iako svaki dan šecam i gledam plakate. Treće, ovoga puta nije bilo ponude za svačiji ukus. Veliki broj ljudi u Somboru nije mogao uživati, jer nije imao u čemu uživati. Svjestan sam da je novac uvijek problem, pogotovo ove godine zbog krize, ali mislim da su se različite svirke i manifestacije mogle ponuditi mnogim organizacijama koje bi svoj dio posla pristale uraditi bez ikakve nadoknade. To bi onda moglo trajati mjesec dana. Pozdravljam ovo što je urađeno u svezi sa starim zanatima, ali je i to moglo biti šire, jer znam da u Somboru ima puno više starih zanata i cijela bi ulica mogla tjedan dana biti puna. Sjećam se da su prije priređivane i kazališne predstave na otvorenom. Puno se može uraditi i s malo novca, samo treba imati ideja.

Kolonija završena, slijedi izložba

Tijekom sedam dana trajanja Kolonije naive u tehnici slame, tridesetak slamarki i nekoliko djece vrijedno su radili na novim slikama od slame na kojima će, navodi Jozefina Skenderović, biti i nekih iznenađenja glede motiva na slikama, a moći će se pogledati uoči proslave gradske Dužijance, 6. kolovoza, u predvorju Gradske kuće

Rad slamarki na ovogodišnjoj Koloniji naive u tehnici slame završen je prošle subote, 17. srpnja, prigodom čega je već tradicionalno upriličena i svečana akademija. Uz kulturno-umjetnički program, koji su priredili članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta, na svečanoj su akademiji predstavljeni i tavankutski bandaš i bandašica, *Jasmin Iršević* i *Sunčica Kopunović*, kojima su prošlogodišnji bandaš i bandašica uručili krunu od slame, koju kao simbol Dužijance svake godine izrađuje voditeljica slamarske kolonije *Jozefina Skenderović*. Ovogodišnja kruna predstavlja tavankutsku crkvu, koja ove godine obilježava 100. godišnjicu postojanja.

»Prvi sam put radila maketu crkve od slame, što je zahtijevalo dosta vremena i truda. Dobila sam projekt crkve, te sam tako na temelju dimenzija relativno lako izradila maketu na koju sam potom lijepila slamu«, navela je Jozefina Skenderović.

Tijekom sedam dana trajanja kolonije tridesetak slamarki i nekoliko djece vrijedno su radili na novim slikama od slame, na kojima će, navodi Jozefina Skenderović, biti i nekih iznenađenja glede motiva na slikama, a moći će se pogledati uoči proslave gradske Dužijance, 6. kolovoza, u predvorju Gradske kuće.

XXV. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame zatvorio je predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« *Ladislav Suknović*.

U sklopu XXV. saziva Kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu u petak, 16. srpnja, u dvorištu galerije HKPD-a »Matija Gubec« održana je književna večer, tijekom koje je predstavljen najnoviji, IX. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, objavljen u nakladi Hrvatskog akademskog društva.

Ovogodišnja kruna – maketa tavankutske crkve od slame

Folklorni odjel HKPD »Matija Gubec«

Slaven Bačić, Ljubica Vuković-Dulić i Ladislav Suknović na predstavljanju Leksikona

O Leksikonu su govorili glavni urednik izdanja *Slaven Bačić* i suradnica Leksikona, povjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković-Dulić*.

Riječ je o dosad najopsežnijem svesku, koji obuhvaća pojmove na slovo H, a većina obrađenih pojmova dolazi od riječi 'Hrvatska' i odnosi se, prije svega na bačke Hrvate, njihovu povijest i jezik, ali su u njemu zastupljene i osobe ostalih nacionalnosti, značajne za hrvatsku zajednicu.

Glavni urednik *Slaven Bačić* naveo je kako je Leksikonom obuhvaćeno područje u međurječju Dunava i Tise, od Svetog Andrije do Novoga Sada, kao i Baranja u hrvatskom i mađarskom dijelu. Uz zemljopisno prostranstvo, nije striktno ograničena niti dob osoba koje se spominju u Leksikonu, te su tako zastupljena i značajna imena mlađe hrvatske populacije. Prikupljanje faktografskih podataka prilično je zahtjevan posao, a u izradi IX. sveska Leksikona sudjelovalo je ukupno 58 suradnika iz zemlje i inozemstva, rekla je *Ljubica Vuković-Dulić* ističući, kako su pojedini podaci prvi puta objavljeni upravo u Leksikonu.

»Dragocjen je zato što tumači suvremena zbivanja u životu Bunjevaca i Šokaca, a njegov sadržaj koristan je kako stručnom, tako i širem čitateljstvu, koje zanima vlastita povijest i sadašnjost, te onima koji su možda i potencijalna tema za obradu. Tako će se kao jedna od natuknica u Leksikonu zasigurno naći i Kolonija naive u tehnici slame, kao i neke od slamarki«, rekla je *Ljubica Vuković-Dulić* dodavši, kako Tavankut zauzima značajno mjesto u sadržaju Leksikona.

U nastavku večeri uslijedio je razgovor o značaju prikupljanja podataka o Hrvatima na ovim prostorima, te potrebi očuvanja njihova jezika, osobito riječi i izraza koji nestaju iz svakodnevnog govora.

Marija Matković

SUBOTIČANI U OSIJEKU

Od Arke do Male kavane

Subotičanka Svjetlana Vojnić Purčar i Vukovarac Kruno Čuljak upoznali su se i vjenčali u subotičkoj Gradskoj kući, no životni ih je put odveo u Osijek gdje i danas žive

I ovo ljeto prijeti globalnim zatopljenjem, sunce se već tjednima kočoperi u zenitu a živa u termometru stalno stremi četrdesetici, pa je u Osijeku paklenije no u Makarskoj ili Kninu. Ne pomažu ni Drava ni Kopika, iako je zabilježeno više od 11 tisuća kupaca, a mladež se na središnjem gradskom trgu »hladi« u fontani. Godišnji su odmori, primjetno je po punim kafićima i prometu na osječkim ulicama, baš svatko traži svoje mjesto u hladu, a ja lovim Subotičane po Osijeku. Već dugo nas zanima koliko ih je u slavonskoj metropoli, po bilo kojoj osnovi, privremeno na radu ili školovanju, bilo da su došli udajom, ženidbom ili trbuhom za kruhom, bilo da su pobjegli kada u Vojvodini baš nije bilo ugodno biti Hrvat.

I dok je predsjednik Josipović sa svojim domaćinom Tadićem razgovarao s bunjevačkim Hrvatima u hladu Stipića salaša u Đurđinu, mi smo na terasi obiteljske kuće u Cvjetnoj ulici razgovarali s obitelji Čuljak, koju smo upoznali na jednoj divnoj tradicijskoj manifestaciji, Gibaračkoj tucijadi.

KORPE CVIJEĆA

Svjetlana Vojnić Purčar rođena je

Subotičanka, jedinica u roditelja, školovala se u rodnoj Subotici i u Novom Sadu, a po završetku studija zaposlila se u subotičkom MUP-u. Kruno Čuljak, Vukovarac je hercegovačkih korijena, školovao se u Vukovaru ali je strojarstvo upisao u Subotici, dogurao do apsolutnog statusa i tada prešao u obrtnike. Kupio je lokal na Radijalcu i tu otvorio Caffè-bar »Arka«, tu je upoznao i Svjetlanu u proljeće 1991., a u bračnu luku uplovili su u ljeto 1992. Možemo reći, oboje su Subotičani, jer Kruno se morao odjaviti iz Vukovara, prijaviti u Subotici i imati barem godinu dana boravka, obrta radi, a imao je i više.

Kako je iskra zapalila mlada srca, baš nas je zanimalo. Oko te utrke za papirima, Kruno je često morao na policiju, pa ga je kum Tomo Cvijanov upoznao sa Svjetlanom i jednu su večer Tomo, njegova supruga Lidija i Jasna Francišковиć doveli Svjetlanu u Krunin lokal. Mala se držala neka-ko rezervirano, kao ima ozbiljnu vezu i Kruno se odlučio za ofenzivu. Jednoga petka, pred kraj radnoga vremena, u obližnjoj cvjećarni naruči pet košara ruža, u svaku ubaci po jedno slovo (Č U LJ A K), sve to uredno plati i zamoli cvjećara da svakih pola sata unese

po jednu košaru cvijeća. Cvjećar ko cvjećar, zamijeni košare, pa prvo odnese onu sa slovom (LJ), što su tamo dešifrirali kao ljubav, no kada je stigla i posljednja korpa Svjetlani je sve bilo jasno, a u šalter-sali bio je urnebes.

»Poslije, kada smo se uzeli i vjenčali u Gradskoj kući, najljepšem mjestu na svijetu, odnijela sam u MUP punu košaru delicija i pića da počastim radne kolege, a s vrata su me uglas pitali – 'jesi li se udala za cvjećara?'«, sjeća se Svjetlana ne skidajući osmijeh s lijepog lica.

U HRVATSKOJ

Nedokučivi su putovi Gospodnji! Nedugo zatim Svjetlana je dobila otkaz jer se udala za Vukovarca, radili su jedno vrijeme u Subotici, ali išlo je sve lošije, radili u par navrata u Mađarskoj, prvo u Kaloči, a poslije nekoliko godina u Baji, ali teško je uspjeli u bijelom svijetu. Krunina sestra Suzana već je bila u Crikvenici, odlazili su k njoj na more i kanili kupiti kakav lokal na moru, ali Svjetlana je inzistirala, ako već idu za Hrvatsku, neka to bude bliže Subotici, da može katkad baciti pogled na Gradsku kuću. I tako su došli u Osijek 1997.

Sin Dario rodio se u Subotici 94., a Davor je rođen u Osijeku. Ali Kruno se vraća u Vukovar, poslom. Zakupio je lokal u samom centru Vukovara, kod Pošte, otvorio »Malu kavanu« i zadovoljan je, dok se Svjetlana zaposlila u privatnoj tvrtki »Credo« u Osijeku. Davor je osmoškolac, a Dario je već u srednjoj ekonomskoj. Rado odlaze u Suboticu, barem jedanput mjesečno, kod kumova i kod prijatelja, ali obvezno navrate na Buvljak, gdje je Kruno nekada radio i u 'Gomboški sokak' kod Blaška u »Galeriju«. Odlaze redovito i u Crikvenicu i tamo se družu sa Subotičanima, s Dulićima, sa Suzanom iz Jadranova, s obitelji Kovač u Bribiru i Gezom u Klanfari. U Osijeku znaju samo Duliće iz Crkvene, ali se družu s Gibarčanima, s Milanovićima koji su im susjedi, ali i s obitelji Štajduhar iz Mitrovice, s kojima su išli i na nagradno putovanje na Brijune, te s Bartulovima iz Bosne. Dalo bi se tu još štošta napisati, cijeli roman, kako u šali kaže naš domaćin, no večer je već osvojila i vani grmi, kao nagovještaj barem kakvog-takvog osvježanja. Bila je to tek jedna obitelj iz Subotice, a ima ih u Osijeku, Bogu hvala.

Slavko Žebić

U krugu prijatelja

Pred kućom

Rukave treba zasukati

*Nikad se nisam namjeravao baviti politikom, međutim, valjda je svakom čovjeku svojstveno neko vrijeme sazrijevanja, nekakva dob u kojoj dolazi do promjene pojedinih stavova * U 15. godini rada Krstinovo obiteljsko poduzeće lider je u prodaji repromaterijala za izradu formi za flekso-tisak na tržištima Srbije, Crne gore i Makedonije*

Gospodarstvenik *Stanko Krstin*, danas žitelj Novog Sada, rođen u Odžacima, vijećnik je novoga saziva HNV-a. Izabran je kao predstavnik Hrvatske liste za europsku Srbiju.

»Nikad se nisam namjeravao baviti politikom, međutim, valjda je svakom čovjeku svojstveno neko vrijeme sazrijevanja, nekakva dob u kojoj dolazi do promjene pojedinih stavova. Moj angažman u hrvatskoj zajednici počeo je uključivanjem u aktivnosti tijekom upisa u poseban birački popis. Jednostavno, osjetio sam da je došlo vrijeme i za moj doprinos radu naše nacionalne zajednice. Imam neki svoj način razmišljanja i u životu i u radu. U svemu prvo polazim od sebe. Ukoliko nešto namjeravam uraditi, prvi sam koji zasučem rukave, pa je tako bilo i kad sam spoznao koliko je propusta u procesu prikupljanja izjava za upis u posebni birački popis. Za porazne rezultate krivi smo sami, nismo se dovoljno angažirali, ili pučki rečeno, bilo je premalo onih koji su doista zasukali rukave. To smo sami sebi dokazali kasnije, kad smo uspjeli prikupiti više ovjerenih potpisa za elektore. To mi govori kako je motivacija u ovom drugom slučaju bila puno jača. Upravo tada sam i odlučio do kraja ući u priču o elektorima. Bez problema sam prikupio potrebnih 100 potpisa, a na elektorskoj skupštini izabran sam i u novi saziv reprezentativnog tijela naše nacionalne zajednice. Prije tog angažmana moje sudjelovanje u politici svodilo se na simbolično članstvo u DS-u. Obiteljski biznis

mi je prioritet, a to opet čovjeku oduzima jako puno vremena i ne ostavlja nekakvog prostora za druge aktivnosti«, kaže Krstin.

PODUZEĆE

Obiteljsko poduzeće PRE-PRINT osnovano je 1996. godine u Odžacima. Primarna djelatnost poduzeća bilo je poslovanje u grafičkoj industriji, točnije u oblasti flekso-grafskog tiska. U jedanaestoj godini rada, radi povoljnijih uvjeta poslovanja, PRE-PRINT se preseljava u Novi Sad. I nakon preseljenja djelatnost je ostala ista – flekso tisak, priprema klišea i ostalih preduvjeta za kvalitetni flekso tisak, a proširena je i na pružanje usluga servisa i održavanja, tehničke podrške, konzultiranja, te edukacije kadrova u području flekso pripreme. U novom poslovnom prostoru izgrađen je studio za obuku kadrova na najsuvremenijim strojevima, u kojemu će se raditi edukacija flekso tiskara. Za sve godine svojega postojanja PRE-PRINT na gore

Polywest Sleeves i Ungricht Roller + Engraving Technology. Ovo poduzeće je i posrednik u suradnji kompanije Flint group i Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu, departmana za GRID.

»Osnivanjem obiteljskog poduzeća u Odžacima otisnuo sam se u nesigurne vode privatnog biznisa. Bio sam relativno mlad i ambiciozan. Imao sam puno ambicija i dobre volje, a premalo novca i velike državne tvrtke za rivale na tržištu. Uspio sam se probiti i sa zadovoljstvom mogu konstatirati kako u ovoj grani danas držim između 80 i 90 posto tržišta Srbije, Crne Gore i Makedonije, a u pregovorima sam i s više krupnih potrošača u Hrvatskoj. Kako su Odžaci prilično daleko od gospodarstvenih centara, razvojem posla ukazala se potreba za promjenom sredine, odnosno za preseljenjem poduzeća u neki od gospodarstvenih i administrativnih središta. Nakon deset godina rada izabrali smo Novi Sad. Sada su nam uvjeti rada puno povoljniji, bliži su nam centri flekso

U poslovanju najviše surađujemo sa subjektima iz Šumadije i samo mogu konstatirati kako su tamo ljudi puno manje opterećeni nacionalnim pitanjima nego mi u Vojvodini. Istina, ovdje živi tridesetak nacija, pa bez obzira na to, često se da osjetiti kako je čovjek druge nacije«, kaže Krstin.

POTPORA »ŠOKADIJE«

Iako je pretrpan brojnim profesionalnim obvezama, Stanko Krstin uvijek nađe vremena za slijed svojih korijena, koji ga iz godine u godinu sve više privlače. Član je i jedan od malobrojnih sponzora KPZH »Šokadija« iz Sonte. »Istina, rođen sam u Odžacima, no u duši sam Šokac iz Sonte. Otac i majka su se iz Sonte preselili u Odžake, trbuhom za kruhom, dvije godine prije mogega rođenja. Sva moja rodbina danas živi u Sonti, a nezaboravni su mi i boravci u ovom selu kod djedova i baka u djetinjim danima. Član sam i KPZH »Šokadija«, u koju su me privukle aktivnosti i uspjesi u radu na očuvanju našega kulturološkoga i nacionalnoga identiteta. Ponosan sam što mogu reći kako sam i ja dio te brojne obitelji. Istina, ne plešem, ne sviram, ne glumim, ali sam tu kad treba sudjelovati u obvezama koje mi oduzimaju manje vremena. Svima je poznato u koliko teškoj materijalnoj situaciji danas djeluju subjekti kulture, pa mi veliko zadovoljstvo predstavlja to što sam u poziciji da s vremena na vrijeme svojim sponzorstvima »Šokadiji« omogućim lakšu organizaciju rada«, kaže Krstin, a za kraj razgovora dodaje: »Za svoju obitelj, bez obzira na brojne poslovne obveze, uvijek nađem vremena. Puno radim, puno sam odsutan od kuće, ali ono malo vremena koje mi ostaje za obitelj, ne smije mi nitko oduzeti, to zadovoljstvo mi ne smije nitko narušiti. Ovih ću dana postati i djed, čemu se već unaprijed neizmjereno radujem.«

Ivan Andrašić

Sjedište tvrtke

navedenim tržištima opskrbljuje flekso tiskare fotopolimernim pločama i pratećim materijalima, a zastupa najznačajnije svjetske kompanije i brendove, poput njemačkih Flint group, Zeller+G melin,

tiska u Srbiji. Puno smo mirniji i po svim ostalim pitanjima, ne baš izravno vezanim uz ovu djelatnost. U Odžacima smo po svemu štrčali, u Novom Sadu smo samo jedno od mnogih sličnih poduzeća.

MOTOVUN, GRADIĆ KOJI KRIJE NEŠTO ŠTO MORATE SAMI OTKRITI

Svaka stopa svoju priču priča

Zaviriti u prošlost, ili pričati o sadašnjosti ovoga prelijepoga gradića smještenog u srce Istre doista je teško. Na 270 metara visine iznad razine mora, opasan zidinama venecijanske kolonijalne arhitekture, s raštrkanim kućicama po obroncima brda, s rječicom Mirnom u samome podnožju brda i šumom obraslom crnim hrastom, uzdiže se gradić Motovun.

Cesta vas svojim krivuljama vodi u jedan novi i nestvarni svijet koji vam se otkriva kako mu se pri-

bližavate. Svaki pređeni kilometar spoznaja je nečega novoga. Nižu se jedan za drugim krajolici kao iz bajke, nestvarni, mirisni i neuhvatljivi. Opija vas miris lavande, maslina, pokošenoga sijena, neobranoga grožđa, čempresa, te vas nose putom sve dalje i dalje, sve više i više da ga otkrijete i spoznate. Stižete pred kamene kapije grada. Opasan srednjovjekovnim kamenim zidinama izdignutim na starome gradu Kastelija stoljećima je odolijevao ratovima, nevremenu...

Filmski festival, koji se svake godine koncem srpnja održava u ovome gradiću, samo probudi na kratko iz sna njegove stanovnike. Najedanput se stvori vrema i komešanje na tisuće nekih nepoznatih ljudi koji užurbano hodaju i nešto rade. I onda opet spokoj

Možda ste ušli u Camelot? O Camelotu su ispričane mnoge priče, znamo tko je živio u njemu, znamo slavne vitezove okrugloga stola. No, ući u ovaj gradić je kao da ste ušli iza kulisa u neku priču koju vi trebate doživjeti i ispričati, ali na način kako je vi doživite i kako je vi želite napisati. Jer, doživljaj ili san pripadaju samo jednom akteru tako da slobodno maštajte i ispišite svoju priču.

Pločnici popločeni kamenom, uličice strme i uske, vode vas sve dublje i dublje u unutrašnjost grada. Svaka stopa priča vam priču. Tu se

nalaze grbovi starih srednjovjekovnih plemićkih obitelji iz XV. stoljeća, koje su vodile grad. Tu je i grb grada Motovuna, te grb Filmskoga festivala koji se ovdje održava od XX. stoljeća.

Maleni atellieri smješteni u još manjim kutovima kamenih kućica, nude vam prošlost na tanjuru u obliku tartuffa s gljivama, sirom, medom ili u novije vrijeme s pralinama. Ovdje doista možete kušati ove nadaleko poznate delicije, crne ili bijele bit će ugodne za osjetila. Istra je poznata po tartuffima, ima ih u okolici, u samom podnožju rje-

čice Mirne, a posebice u obližnjem Buzetu.

Na malenim dotrajalim stolovima koje je već nagrizao zub vremena izloženi su radovi vrijednih ruku, koji i danas klešu prošlost i podastiru vam je u obliku minijature kamenih kućica. Sve je to vrlo lijepo i ukusno zapakirano u buketu mirisnih oleandera, muškatli, lovora, koji se njišu na tihom večernjem povjetarcu koji struji kroz grad.

Filmski festival, koji se svake godine koncem srpnja održava u ovome gradiću, samo probudi na

kratko iz sna njegove stanovnike. Najedanput se stvori vrevu i komešanje na tisuće nekih nepoznatih ljudi koji užurbano hodaju i nešto rade. I onda opet spokoj. Možda je tako i bolje jer da dugo traje ovaj bi gradić izgubio na svojoj tajnovitosti, na svom miru i spokoju.

Što još reći, nego samo – ako vas put nanese, ne budite lijeni, dopustite neka vas povede ta krivulja prema vrhu, dosegnite rukom vrh brdašca koje vam oduzima dah i krije nešto što morate sami otkriti.

B. Dulić

KRONOLOGIJA od 24. do 30. srpnja

24. SRPNJA 1901.

Na igralištu kod Somborske kapije odigrana je prva nogometna utakmica u nas. Nogometni odjel Subotičkog športskog društva, utemeljen 1894., porazio je momčad Mohačkog gimnastičkog društva rezultatom 4:2.

24. SRPNJA 1947.

U 33. godini života iznenada je preminuo *Ivan Milanković*, predsjednik Narodnooslobodilačkog odbora Subotice i zastupnik u Saveznoj skupštini Jugoslavije.

24. SRPNJA 2007.

Na izborima za skupštinu mjesnih zajednica najviše mandata osvojile su stranke koje čine vodeću koaliciju u općini: DS 114, SVM 113, SVM s DSHV-om 8, a DS s tom strankom u koaliciji 21 mandat. DSHV je samostalno osvojio 30 mandata, itd.

25. SRPNJA 1916.

Umro je *Lazar Mamučić*, pravnik, gradonačelnik Subotice od 1884. do 1902. godine. Bio je vješt, agilan političar, veliki graditelj, pokretač gospodarstva, prometa, animator u mnogim područjima društvenog života. Današnji izgled Subotice umnogome je uobličen u vrijeme njegova osamnaestogodišnjeg mandata. Rođen je 1. ožujka 1847.

25. SRPNJA 1990.

U 68. godini umro je slikar i dizajner *Gustav Matković*, izraziti pejzažist i portretist. Slikarski radovi mu odišu koprenom impresionizma i svježim koloritom. Rođen je 22. ožujka 1922.

26. SRPNJA 1890.

Rođen je *Lazar Stipić*, pjesnik, publicist, novinar, upravitelj Gradske knjižnice. Počeo je kao dopisnik budimpeštanskih i bečkih novina iz Subotice, a nastavio kao urednik *Nevena*, *Naroda*, *Istine*, *Borbe* i književnog časopisa *Glas*. Pisao je pjesme, pripovijetke, drame i publicističke tekstove, a objavio je dvije zbirke pjesama, dvije studije i dr. Umro je 14. svibnja 1944.

26. SRPNJA 1945.

Konstituiran je Okružni narodno-oslobodilački odbor u Subotici. Za predsjednika je izabran *Lajčo Jaramazović*. Drugi predsjednik je *Peter Berkés*. Prvi i drugi tajnici su *Milan Martinović Metalac* i *Ljuba Ninkov*. Ostali članovi su: dr. *Milan Bikar*, *Nándor Farkas*, *Eta Kizúr*, *Duško Krnjajski Jović*, *Mihály Olajos*, *Grgo Prčić*, *Aleksandar Székely*, *Mića Skenderović* i *Ferenc Tóth*.

26. SRPNJA 1975.

Zbog nestručnog rukovanja postrojenjem za bengalsku vatru, uoči glavne svetkovine praznika žetve uslijedila je razorna eksplozija prigradom vatrometa. U teškoj nesreći smrtno je stradala petogodišnja djevojčica *Gordana Sučević*. Otkazane su sve priredbe u sklopu Dužijance '75.

26. SRPNJA 2006.

Na promociji knjige »Vojvodina« *Dragomira Jankova* istaknuto je: »Godine 1918. u vrijeme nastanka Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnos razvijenosti Vojvodine i Slovenije bio je 1:1. Tako je bilo i pri kraju SFRJ, a od kada je ukinuta autonomija 1990. pa do prevrata 2000. taj odnos je iznosio 1:8.«

27. SRPNJA 1699.

Barun *Nehem*, bivši zapovjednik Segedina, pismeno je potvrdio kako su kapetani pograničnih militara *Luka Sučić* i *Đuro Vidaković*, vjerno i bez i jedne krajcare nadoknade obnašali vojne dužnosti, te da su se hrabro borili protiv ustanika do sklapanja primirja.

27. SRPNJA 1994.

Pred najvećom diskotekom na Trgu Ćirila i Metoda otkriveno je poprsje pionira srednjoeuropskog i južnoslavenskog filma *Aleksandra Lifke*, koji je upravo na tom mjestu 1910. godine otvorio prvo privatno zidano kino.

27. SRPNJA 1998.

U Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« predstavljene

na je prva zbirka pjesama mladog hrvatskog pjesnika *Tomislava Žigmanova* »Raskrivanja«, tiskana nakladom neovisnog dvotjednika »Žig«.

28. SRPNJA 1751.

Tijekom te godine Magistrat varoši Sveta Marija (Subotica), među ostalim, izrekao je i sljedeće dvije presude: prema prvoj, zbog krađe kornja pastir *Ivan Čolak* prošao je kroz tri stupnja saslušanja; stezanje palca, navlačenje »španjolske čizme« i istezanje ruku užetom. Budući da je priznao krivicu, osuđen je na smrt vješanjem. Prema drugoj, *Stojanu Čučiću*, prijestupniku povratniku, iščupan je jezik.

28. SRPNJA 1831.

Ovjeran je zemljovid na kojem je naznačen sanitarni kordon oko grada, kao prevencija u obrani od kuge. Činilo ga je 79 gusto raspoređenih stražarskih postaja sa 182 pješaka i 49 konjanika. Granična »Crna čarda« na Segedinskom putu pretvorena je u karantenu. Na svakoj od sedam gradskih kapija danonočno je bdio povjerenik s dvojicom stražara. U grad se ulazilo samo s propusnicom.

28. SRPNJA 1895.

Ministarstvo trgovine odobrilo je rad Zanatskog udruženja subotičkih zidara. Za predsjednika je, na prethodno održanoj osnivačkoj skupštini, izabran *Šime Dulić*.

29. SRPNJA 1743.

Na prigodnoj svečanosti, čitanjem Povelje carice i kraljice *Marije Terezije*, uz detaljno tumačenje ugovora sklopljenog s Kraljevskom komorom, na ondašnjem narodnom (dalmatinskom ili ilirskom, odnosno hrvatskom) jeziku, Subotički vojni šanac je izdvojen iz sastava Potiske vojne krajine, te preveden u civilni status. Proglašen je povlaštenim kraljevsko-komorskim gradom, pod imenom Szent Mária (Sveta Marija) i stavljen pod jurisdikciju Bačke županije.

29. SRPNJA 1831.

U gradu je izbila teška epidemija kolere, zacijelo najteža i najveća

od nastanka grada. Unatoč blagovremeno poduzetih preventivnih mjera, prema jednom dokumentu iz Historijskog arhiva Subotice u gradu je oboljelo oko pet tisuća ljudi, od kojih su do 9. listopada iste godine umrle čak 3584 osobe.

29. SRPNJA 2008.

Hrvatsko nacionalno vijeće je za direktora Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« izabralo *Ivana Karana*.

30. SRPNJA 1879.

Prigodnom svečanošću pješacima je predan na uporabu novopopločen

glavni gradski trg ispred Gradske kuće.

30. SRPNJA 1890.

Okončana je gradnja prve Palače pravde, čiji je temeljni kamen položen 12. listopada 1889. Podignuta je nasuprot zgrade Željezničkog kolodvora.

30. SRPNJA 1945.

Dnevnik »Hrvatska riječ« objavio je napis o djelovanju subotičkog Pravnog fakulteta između dvaju svjetskih ratova. Za dva desetljeća postojanja na ovaj je fakultet (u sklopu Beogradskog sveučilišta) upisano 4416 studenata, od kojih je 1450 steklo diplomu pravnika.

30. SRPNJA 1993.

Inflacija je u srpnju 1993. godine bila 3200 posto veća nego u prosincu 1992. Isplaćena srpanjska mirovina u prosjeku je iznosila 133 milijuna dinara, a jedan primjerak »Subotičkih novina« koštao je 1.800.000 (milijun i osamsto tisuća) dinara.

Počela Međunarodna smotra folklor

ZAGREB – Ovogodišnja, 44. po redu Međunarodna smotra folklor, koja je počela u srijedu i trajat će do 25. srpnja, posvećena je očuvanju i zaštiti nematerijalne kulturne baštine zemalja članica UNESCO-a, a svoju tradicijsku glazbu i plesove u pet će dana Zagrepčanima i njihovim gostima prikazati 17 domaćih i 10 inozemnih folkornih skupina, piše Hina.

Smotru će popratiti izložba fotografija »Žene iz Dalmatinske zagore« *Biljane Gaurine* u Studiju Josipa Račića, te izložba »Svečanosti buša u Mohaču« u Etnografskom muzeju koja će prikazati mađarske pokladne običaje.

Ljubitelji baštine i tradicijske glazbe i plesa moći će sudjelovati i na više radionica - maloj školi glagoljice Damira Kremenića, međunarodnoj plesnoj radionici koju vodi Francis Feybli te na glazbenoj radionici Baština gajdi i dudu voditelja *Andora Vegha*.

Smotra nosi naslov »Predstavljamo baštinu«, a uz tradicionalnog pokrovitelja Hrvatski sabor ove je godine pokrovitelj i UNESCO.

Festival Summer3p na Paliću

SUBOTICA – Ovogodišnji, osmi po redu, festival elektroničke glazbe Summer3p održava se od 22. do 25. srpnja na jedinstvenoj lokaciji – Termalnom bazenu i Muškom štrandu na Paliću.

Na ovogodišnjem festivalu, između ostalih, nastupit će: Izhevski (Rusija), *Jarle Braathen* (Norveška), Soul of Man (Velika Britanija), *James Allardyce* (Velika Britanija), Egostereo (Velika Britanija), *Marko Milosavljević* (Srbija) i drugi. Osim glazbenog programa, Summer3p i ove godine priređuje radionice, tribine i kampanje. Ovogodišnji Summer3p održava se u znaku dvije kampanje: Stop nasilju! i Očistimo jezero Palić.

Organizatori festivala su udruženje AŠC i Fondacija Fokus iz Subotice. Više informacija na službenoj internetskoj stranici festivala - www.summer3p.org

Dužijanca u Lemešu

SVETOZAR MILETIĆ – Svečanost zahvale – Dužijanca 2010. u Lemešu započinje večeras (petak, 23. srpnja) predstavljanjem Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u organizaciji HBKUD-a »Lemeš«. Leksikon će predstaviti dr. sc. *Slaven Bačić* i dr. sc. *Ivan Gutman*. Promocija će se održati u velikoj dvorani Mjesne zajednice, a početak je zakazan za 20 sati.

U subotu, 24. srpnja, u defileu fijakera bandaš i bandašica obilaze selo, dok će u 20 sati u Domu kulture biti priređena risarska večer. Središnja manifestacija Dužijance je u nedjelju, 25. srpnja, koja počinje zahvalnom svetom misom u 17 sati, a nakon nje u Domu kulture će biti priređena »večera kod baće i nane«.

Dužionica u Somboru

SOMBOR – Proslava somborske Dužionice 2010. počinje u subotu, 24. srpnja, folklornom večeri koja će biti priređena u velikoj dvorani Hrvatskog doma s početkom u 20 sati. U ovom programu nazočnima će se predstaviti KUD »Filipovića« iz Otoka kod Vinkovaca i folklorna sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora. Iste večeri predstaviti će se ovogodišnji bandaš i bandašica Dužionice u Somboru.

U nedjelju, 25. srpnja, za 9 sati u Hrvatskom domu zakazano je okupljanje sudionika ovogodišnje Dužionice, odakle se oko 9:30 polazi u crkvu Presvetog Trojstva, gdje će se služiti svečana sveta misa u 10 sati. Blagoslov kruha je u 12 sati u prostorijama Hrvatskog doma, nakon čega svi sudionici skupa odlaze u zgradu Županije, gdje će bandaš i bandašica predati kruh gradonačelniku Sombora. Nakon toga slijedi ručak u Hrvatskom domu, te zabava i igranka uz tamburaški sastav »Panonika«.

Z. G.

»Prid svitom« u Vajskoj

VAJSKA – Knjiga *Tomislava Žigmanova* »Prid svitom - saga o svitu koji nestaje« bit će predstavljena sutra (u subotu 24. srpnja) u sali Vatrogasnog doma u Vajskoj. Sudjeluju: pjesnik *Mirko Kopunović* i autor knjige Tomislav Žigmanov.

Organizator književne večeri je Mjesna organizacija Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Vajskoj. Početak je u 20 sati.

Natječaj za aranžere izloga

SUBOTICA – Organizacijski odbor »Dužijance 2010.« obavještava sve zainteresirane za sudjelovanje u natjecanju »Najljepše uređeni izlog - Dužijanca 2010.« da izloge trebaju urediti do kraja mjeseca, 31. srpnja. Stručno povjerenstvo će izloge ocjenjivati 3. kolovoza. Organizatori natjecanja napominju kako ukrašeni izlog mora imati jasnu poruku vezanu uz Dužijancu i ukazivati na tematiku i simboliku ove žetvene svečanosti. Sve dodatne informacije mogu se dobiti na telefon: 064/9738-601.

Novi broj »Matic«

ZAGREB – Dvobroj »Matic« za lipanj i srpanj donosi, među ostalim, prilog povodom 100. obljetnice gradišćanskohrvatskog tjednika »Hrvatske novine«, čija je obljetnica nedavno obilježena. Revija Hrvatske matice iseljenika piše i o drugom skupu Najsela na kojem su sudjelovala hrvatska sela iz Mađarske – Martinci, Sumarton, Petrovo Selo i domaćin Kukinj. Možete također pročitati i kako je protekao Festival ogranaka Matice hrvatske, koji je ove godine održan u Pečuhu, a na kojemu je sudjelovao i ogranak MH iz Subotice. Tu je i tekst o zagrebačkoj promociji monografije »Hrvati u Vojvodini u povijesti i sadašnjosti – osnovne činjenice«. Uz obilje informacija o životu Hrvata izvan domovine, novi broj Matice donosi i intervju s hrvatskim povratnikom *Jurom Strikom*, ravnateljem Hrvatskih svjetskih igara. »Dragi čitatelji 'Matic' diljem svijeta, u našem i vašem interesu je da naš mjesečnik zabilježi svaki važan događaj iz vaših sredina. Stoga vas i ovaj puta pozivamo da s nama suradujete. Pišite nam vijesti i šaljite fotografije, kreirajte s nama sadržaj 'Matic' pišući nam o tome što biste željeli čitati. Učinimo 'Maticu' uistinu mostom hrvatskog zajedništva«, poručuju iz uredništva ovoga mjesečnika.

Žetvena svečanost u Bregu

BAČKI BREG – Udruga Hrvata Šokaca »Ante Jakšić« i župa svetog Mihovila Arkandela iz Bačkog Brega organizatori su žetvenih svečanosti koje će se u ovom selu održati 25. srpnja. Svečana sveta misa zahvalnica je u 11 sati, a po riječima organizatora predvodit će je srijemski biskup *Đuro Gašparović*. Nakon svete mise u Domu kulture će se održati žetveni ručak. Za tamburašku glazbu i dobru zabavu zadužen je »Prima bend« iz Duboševice, a nastupit će i kulturno umjetnička društva iz Trnjana, Slavenskog Broda, Vladislavaca, kao i domaćini HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega. Ovim svečanostima će nazočiti i predstavnici sedam sela iz Bačke u kojima većinski žive šokački Hrvati, najavljuju organizatori.

Z. G.

Knjige u funkciji najvitalnijih nastojanja

Naše su knjige, u ovom prostoru, još od preporodnih vremena u funkciji najvitalnijih nastojanja bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Ugarskoj. Tako je i danas, i ovdje, u Subotici, Bačkoj, Vojvodini, Srbiji, gdje knjige imaju nespornu i nezamjenjivu ulogu u procesu uspostave kulturne, društvene i političke identifikacije

U nakladi NIU »Hrvatska riječ« nedavno je objavljeno kapitalno djelo *Matije Evetovića »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata«*. Riječ je o rukopisu koji je na objavljivanje čekao gotovo šest desetljeća. Imajući u vidu tu činjenicu, o ovoj knjizi i njezinom autoru, ali i o poziciji te daljnjim planovima nakladničke djelatnosti naše kuće razgovarali smo s urednikom *Milovanom Mikovićem*.

Koji su razlozi što rukopis Matije Evetovića »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata«, premda završen još 1941. godine, nije ranije objavljen?

Za prikupljanje građe, njenu obradu i pisanje ovoga djela – koje po svom obujmu i obuhvatu, nema nikakve dvojbe, spada među najznačajnije radove o Hrvatima u Podunavlju – dr. Matija Evetović je trebao oko dva desetljeća, a završio ga je početkom 1941. godine, dakle, neposredno uoči proširenja ratnog požara i na naše podneblje. Ni kasnije mu prilike nisu bile naklonjene, premda su ga po okončanju rata nove vlasti imenovala ravnateljem Muške gimnazije u Subotici, a od 1948. godine je pročelnik i zaposlenik Gradskog muzeja, potpuno predan uspostavi novoosnovane institucije u kulturi grada, u kojoj ostaje do odlaska u mirovinu 1. siječnja 1953. godine.

U poratnim prilikama, vlasti su – barem se ispočetka tako činilo – uvažavale činjenicu o postojanju značajne hrvatske populacije s ove strane Dunava, no kasnije se situacija mijenja: vlasti tada već više ni ne skrivaju svoju nenaklonjenost, kao ni nakanu sustavnog zatiranja svih udruga s hrvatskom atribucijom u ovom podneblju, što će vrhuniti tijekom 1956. ukidanjem hrvatskih odjela u školama i preimenovanjem (u to vrijeme već samo tjednika) »Hrvatske riječi« u »Subotičke novine«.

Dodajmo, od završetka rata, pod različitim izlikama traju policijski, sudski i kazneni progon mnogih uglednih Hrvata koji su bili uhićeni, zlostavljani, suđeni i upućivani na

izdržavanje dugogodišnjih zatvorskih kazni, uglavnom intelektualci i ugledne ličnosti građanske provenijencije, osobito imućni ljudi i oni koji su između dva rata bili stranački angažirani ili su sudjelovali u radu institucija pod okriljem Crkve.

U uvjetima jednopartijskog sustava i surovog obračuna s neistomišljenicima uz progon vjere, nije se ni moglo dogoditi tiskanje »Kulturne povijesti bunjevačko-šokačkih Hrvata« dr. Matije Evetovića. I ako je on skrupulozna, ničim ukaljiva ličnost, i ako su ga nove vlasti morale »prihvatiti« radi ugleda koji uživa u javnosti, i ne samo kod svojih sunarodnjaka. Ipak, vidljiva je, pa i naglašena – distanca. Napose, Evetović je između dva rata bio gimnazijski profesor (1922.-1926.), potom jedno vrijeme dogradonačelnik Subotice (1926.-1928.), a zatim savjetnik Kulturno-socijalnog odjela Subotice sve do 12. travnja 1941. godine.

Odmaknuće novih vlasti od Evetovića uvjetovano je i njegovim radovima objavljenim u Književnom severu, Klasju naših ravni, Subotičkim novinama i Danici, a ponajviše zbog onih što ih je dao za Hrvatsku enciklopediju *Mate Ujevića* (prvi svezak izlazi 10. veljače 1941., a peti 1945. tik uoči ulaska partizana u Zagreb), za koju je napisao tekstove Bunjevačko narječje, Bunjevačko školstvo, Ime Bunjevac, Vjerske i crkvene prilike. Ove enciklopedijske odrednice uistinu su sažetak Evetovićevih istraživanja i znanstvene spoznaje do koje dolazi tijekom prikupljanja i izučavanja građe za pisanje »Kulturne povijesti bunjevačko-šokačkih Hrvata«.

Sve su to razlozi što je dr. Matija Evetović javnosti bio, i ostao, poznat uglavnom po radovima objavljenim u periodici i prema obimnoj monografiji »Život i rad biskupa Ivana Antunovića, narodnog preporoditelja« (Subotica, 1935.) te monografiji »Život i rad Paje Kujundžića« (SN, godište XXI.-XXII. od broja 36., 6. rujna 1940. do broja 14., 4. travnja 1941. godine).

Dakako, bilo bi najbolje da je

»Kulturna povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata« tiskana u vrijeme kada je Evetović završio rukopis (o Svijećnici 1941.), javnosti bi bilo dostupno uistinu obimno i sadržajno djelo što je obuhvaćalo dotadašnju cjelokupnu znanstveno zasnovanu spoznaju o Hrvatima u Podunavlju. Tada bi ono što smo sami o sebi uspjeli utvrditi, držali značajnim i stavili na uvid i raspolaganje pripadnicima hrvatske zajednice, utjecalo ne samo na nas same i naše javne postupke već i na pripadnike drugih zajednica. Njegova bi knjiga postala nezaobilaznim identitetskim djelom predstavljanja pred sobom i drugima.

Da je ugledala svjetlo dana 1941. godine, kada je završena, Evetovićeva bi »Kulturna povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata« vrlo vjerojatno ostvarila utjecaj sličan onomu što ga od tiskanja do danas

ima znamenita Iványijeva povijest slobodnog kraljevskog grada Subotice (Iványi István, »Szabadka szabad kiraly város története«). Napose, ima više razloga za usporedbu Iványijeve i Evetovićeve povijesne radnje, budući da su obje velikog obuhvata i znanstveno zasnovane, a to eo ipso znači da se ne bave isključivo sudbinom samo mađarskog, odnosno hrvatskog naroda u ovom podneblju, nego nastoje utvrditi njihove suodnose i s drugim narodnim zajednicama u onim razdobljima kada ih tijekom stoljeća povezuje život u istim državnim granicama.

Kako ste došli do rukopisa, budući da je Matija Evetović preminuo 1972. godine? U kakvom je stanju bio taj rukopis?

Svojedobno su rukopis »Kulturne povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata« dr. Matije Evetovića pro-

čitala dvojica znanstvenika, u koje su vlasti imale povjerenja, ocijenivši ga, doduše, znanstveno relevantnim, ali i nedvojbeno hrvatski obojenim, te je on pod stanovitim okolnostima, moglo bi se reći, »namjenski otkupljen«. U neku ruku je dakle, »prihvaćen«, no, ipak, istovremeno i sklonjen od očiju šire javnosti, te je kao jedan među mnogim rukopisima pohranjen u subotičkoj Gradskoj knjižnici. Od tada su ga mogli koristiti oni istraživači, pisci, publicisti i drugi koji su znali za njegovo postojanje. Kada su se prilike ponešto promijenile, započeli smo njegovo objavljivanje u časopisu *Klasje* naših ravni, počevši od sveska 1.-2., 2002. – do zaključno sa sveskom 11.-12., 2009. Nakladničkim planom NIU »Hrvatska riječ« za 2009. godinu predviđeno je njeno konačno i cjelovito objelodanjanje, za što je Pokrajinsko tajništvo za kulturu osiguralo dio potrebnih sredstava.

No, do ovoga svega vjerojatno nikada ne bi došlo, da od prve nije bilo potrebnog razumijevanja, predusretljive potpore i punog povjerenja osobito prim. dr. *Lajče Kovača*, a također, pomoći prim. dr. *Marka Sentea* i preč. mr. *Andrije Anišića* – stoga im dugujemo veliku zahvalnost. Kao, uostalom, i široj obitelji dr. Matije Evetovića, koja je radi općeg dobra, nesebično pristala na ustupanje rukopisa ovoga kapitalnoga djela, u cilju njegovoga tiskanja i predavanja na uporabu najširoj čitačkoj i stručnoj javnosti. Hvala im svima! Posebno se zahvaljujem, na pomoći u pripremi ovoga rukopisa, jezičnoj savjetnici docentici dr. sc. *Sanji Vulić*, koja već bezmalo dva desetljeća prepoznaje artefakte visoke kulture Hrvata – jezikoslovne, književne i znanstvene – ne samo u Vojvodini, već i u širem srednjoeuropskom arealu (Austrija, Mađarska, Slovačka, Češka, Rumunjska) i skrbi o njima, koliko je u njenoj moći, ne rijetko bez ikakve nadoknade.

Jeste li osobno poznavali Matiju Evetovića? Kakvog ga pamтите?

Dr. Matija Evetović ostao je upamćen, nadasve, kao građanin i gospodin. I istinski vjernik. Time je mnogo rečeno, a štošta je neizravno kazano i o onima koji su prema njemu uspostavljali svoje relacije prihvaćanja, odbijanja, odbacivanja, indignacije ... određujući i legitimirajući zapravo sebe – kako između dva rata i tijekom okupacije, tako i u poratnom razdoblju, koje nije bilo lišeno raznoraznih turbulencija, sve do vremena njegove smrti.

Knjiga je iz tiska izašla prije mjesec dana. Kakav je interes kod publike za nju?

Premda smo usred ljeta, zanimanje je doista značajno, o čemu svjedoči preko sto do sada prodanih primjeraka »Kulturne povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata«. Očekujemo da se taj trend zadrži, budući da su, počevši od rujna, predviđene promocije ovoga djela Matije Evetovića u Subotici, Somboru, Pečuhu, Zagrebu i u drugim kulturnim središtima. I, nadam se, neće neumjesno zazvučati ako kažem, bilo bi višestruko korisno kada bi svaka

negdje neznano gdje, samo po sebi i za sebe. Knjige bačkih Hrvata niti su ikada bile, niti su sada urednički hir, još manje su uradak dokonih skribomana. Njihova je pojava, kao u i u Evetovićevu slučaju, uvjetovana ne samo vidljivim, već pokadšto i djelomice nedovoljno prepoznatim vjerskim, nacionalnim, kulturnim i uljudbenim poticajima, interesima i potrebama. Naše su knjige, u ovom prostoru, još od preporodnih vremena u funkciji najvitalnijih nastojanja bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Ugarskoj. Tako je i danas, i ovdje, u Subotici, Bačkoj, Vojvodini, Srbiji,

»Šaljive poeme« Ilije Okrugića Srijemca

Iz tiska je izašla nova knjiga Nakladničke djelatnosti NIU Hrvatska riječ – »Šaljive poeme« Ilije Okrugića Srijemca, u kojoj se po prvi put objelodanjuje pet šaljivih poema Ilije Okrugića: »Bucanijada«, »Varošijada«, »Varadinijada«, »Pantina družina«, te »Na Ilijin rodendan«. Opus šaljivih poema objavljenih u ovoj knjizi – kako u prapratnom radu ističe prof. dr. sc. Jasna Melvinger, koja je priredila i predgovorila ovo izdanje – »čini relevantan dio njegova opusa. Što više, u odnosu na suvremeno čitateljstvo, te su šaljive poeme, nedvojbeno, znatno atraktivnije štivo, no što bi to danas bile brojne Okrugićeve povijesne epske pjesme, te njegove, nekada isto tako visoko cijenjene, duhom romantizma prožete, balade i romance. Šaljive poeme Okrugićeve, u pojedinim svojim aspektima, čak veoma vitalno korespondiraju i sa suvremenim, žanrovski im bliskim književnim ostvarenjima, te ih ne treba zanemarivati kao dio korpusa hrvatske humoristične literature, kako se to nerijetko čini.«

hrvatska udruga u Vojvodini, pa i u široj regiji, nabavila barem po jedan primjerak ovoga djela. U tome nas ohrabruje primjer Hrvatske državne samouprave iz Mađarske, koje je odmah po izlasku iz tiska otkupila deset primjeraka Evetovićeve kapitalnog djela, a njen predsjednik gospodin *Mišo Hepp* osobno nam je najavio da će od jeseni imati potrebe za dodatnim primjercima.

Svjedoci smo ekonomske, pa i nekih drugih vrsta krize, te i nije za očekivati da knjige budu posebno tražena »roba«...

Nijedno nakladništvo, pa tako ni ovo naše, hrvatsko manjinsko, ne može opstati izvan konteksta društvenoga realiteta, izolirano, kao da nastaje

gdje knjige imaju nespornu i nezamjenjivu ulogu u procesu uspostave kulturne, društvene i političke identifikacije, (samo)prepoznavanja i (samo)predstavljanja Hrvata i prema vani (drugima) i prema unutra (sebi). U takvim uvjetima je govor o knjizi kao o robi, najblaže rečeno – neprilican. Pogotovu tvrdnje u stilu: »Knjiga je roba, a izdavaštvo obična trgovina! Ovo je, razumije se, neprihvatljivo ukoliko dolazi iz usta neukih i neupućenih, ali i tvrdnja koja razobličava neskriveno nečasne i loše namjere, ukoliko nam je takva poruka otposlana iz usta upućenih ili (po bilo kojem formalnom osnovu) obrazovanih pojedinaca iz redova državne, paradržavne i partijske birokracije, odnosno njima sličnih

krugova, jer bez ostatka denuncira kako bit njihova stajališta, tako i visok, agresivan stupanj kulturocidne nakane. Svjedoci smo bili, i u prošlost, a i danas smo – takvi se baš ničega ne ustručavaju kako bi spriječili da knjige hrvatskih autora dospiju u ruke hrvatskih (i drugih, dakako!) čitatelja – i kada je riječ o nespornim imenima i njihovim književnim djelima, valoriziranim od književne kritike, za koja su, među ostalim, ostvarena i potrebna sredstva! Pogotovu im u ovom podneblju smetaju vrijednosti hrvatske visoke kulture, stoga ne žele ovdje vidjeti niti jedan dokaz o potentnosti hrvatskoga jezika, odnosno suvremene književnosti bunjevačkih i šokačkih Hrvata, naše književne periode i nakladništva.

Kakav je, uistinu, interes za knjige koje objavljuje NIU »Hrvatska riječ«, koja je donedavno, do osnutka Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, bila jedini profesionalni nakladnik u vojvodanskim Hrvata?

Među bezmalo četrdesetak naslova, što ih je od rujna 2005. objavila nakladnička djelatnost NIU »Hrvatska riječ«, u cijelosti je rasprodana tiraža dva izdanja romana *Dražena Prčića* »Wild card«, knjige pjesama *Vojislava Sekelja* »U izmučenim riječima« i djelo o Šokcima *Ruže Siladev* »Divani iz Sonte«. Također smo iscrpli tiražu knjige akademika, prof. dr. sc. Ante Sekulića »Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata«, za kojom vlada trajno zanimanje, a zamjetno se »istopila« i tiraža knjige kolumni mons. dr. sc. *Andrije Kopilovića* »Okom svećenika« (za sada tiskana u tri sveska, a koja bi uskoro trebala dobiti i četvrti tom). Neki od spomenutih autora dobit će drugo izdanje, poput Ante Sekulića, ili prolaz prema novom naslovu, kao u slučaju Ruže Siladev.

Nakon »Kulturne povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata«, koji bi naslovi trebali biti objavljeni do kraja godine u okviru nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«?

Upravo je ovih dana iz tiska izašla knjiga *Ilije Okrugića Srijemca* »Šaljive poeme« što ih je priredila i predgovorila prof. dr. sc. *Jasna Melvinger*, a potom će uslijediti objavljivanje ostalih naslova, prema prilivu sredstava s natječaja, od prodaje i iz drugih izvora.

D. B. P.

AUTOMOBILI ► MOTOR ► KAMIONI ► AUTO DELOVI

100
moj auto

Julij 2010. • god. 4 • br. 88 • Izlazi mesečno • Cena: 110 dinara

**SPECIJALNIH VAGARA
SA NITOM OGLEDOM**
• EKONOMIJA
• EKONOMIJA
• EKONOMIJA

VIDEO X-RENOV
• EKONOMIJA
• EKONOMIJA
• EKONOMIJA

SONAR
• EKONOMIJA
• EKONOMIJA
• EKONOMIJA

MEET
SL-CAR
TOYOTA
VALEO
AVTO-PART
AVTO-INDUK
AVTO-INDUK

www.mojauto.rs

FESTIVAL EUROPSKOG FILMA NA PALIĆU

Večeras proglašenje nagrada

Najboljim filmovima u okviru glavnog natjecateljskog programa bit će dodijeljene nagrade - »Zlatni toranj« za najbolji film, »Palički toranj« za najbolju režiju te Specijalna nagrada žirija. Međunarodni žiri kritike dodjeljuje Tolerance Award za najbolji film iz programa »Paralele i sudari«

Proglašenjem nagrada na Ljetnoj se pozornici večeras (petak, 23. srpnja, 21 sat) završava 17. festival europskog filma na Paliću, u okviru kojeg će u devet programskih selekcija biti prikazano ukupno 85 filmova.

Najboljim filmovima u okviru glavnog natjecateljskog programa (12 filmova) bit će dodijeljene nagrade – »Zlatni toranj« za najbolji film, »Palički toranj« za najbolju režiju te Specijalna nagrada žirija. Međunarodni žiri kritike dodjeljuje Tolerance Award za najbolji film iz programa »Paralele i sudari« u okviru kojeg se ove godine prikazuje 10 ostvarenja iz istočno-europskih kinematografija.

Nakon proglašenja nagrada publika će imati priliku pogledati francuski film »Turneja Mathieua Amalrica.

DUH EUROPE U NAMA

Kao što je ranije poznato, ovogodišnji dobitnici nagrade »Aleksandar Lifka« za izniman dopinos europskoj kinematografiji su domaći redatelj *Goran Marković* i njegov grčko-francuski kolega (ali i ravnatelj najvećeg filmskog arhiva na svijetu – *Francuske kinoteke*) *Constantin Costa Gavras*.

»Prvi sam put ovdje došao 1995. godine s filmom »Urnebesna tragedija«, a taj su film pratile užasne okolnosti: za vrijeme snimanja još je trajao rat i snimio sam ga u nekoj vrsti egzila, u Bugarskoj, kada sam potpuno izgubio vjeru da će taj film ikada ugledati dan«,

Sa svečanosti otvorenja festivala na Ljetnoj pozornici

rekao je redatelj *Goran Marković*, primajući nagradu »Aleksandar Lifka« na svečanosti otvorenja festivala. »A onda, na ovoj pozornici, bila je premijera tog filma i, općenito, cijela atmosfera oko festivala, jezero, arhitektura, priroda i ljudi, udahnuli su mi vjeru da se sve kreće. Ne samo da je Europa tu, iza ovog platna, nego je ona duhovno bila u nama«, prisjetio je Marković.

Drugi laureat nagrade Aleksandar Lifka, *Costa Gavras*, bio je spriječen nazočiti ovogodišnjem festivalu, a u pismu upućenom festivalu, slavni redatelj je istaknuo: »S ogromnim žaljenjem primoran sam vas obavijestiti da neću moći biti gost na festivalu na Paliću. Ovom žaljenju dodajem tugu što neću moći osobno primiti nagradu koju ste mi ljubazno dodijelili, a koja nosi ime Aleksandra Lifke, sineasta kojem se divim

Mjesto susreta kultura

»Palički festival je počeo ambiciozno kao regionalni festival, kojim se željelo na ovako važnom mjestu kao što je Subotica, gdje se susreću nacije i kulturna iskustva, postići da bude točka okupljanja koja će pružiti šansu ljudima da prepoznaju vlastite probleme kao univerzalne«, kaže predsjednik Vijeća festivala Branislav Lečić.

Poznati srbijanski glumac i bivši ministar kulture Palički festival vidi kao mjesto susreta filmskih autora iz različitih dijelova Europe iz čega mogu proisteći zajednički projekti. Također, festival na Paliću ujedno educira publiku i nudi mogućnost da se predstave mladi stvaraoči, smatra Lečić.

IZNAD KOMERCIJALE

Nazočnima na svečanosti otvorenja festivala obratio se i gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*, istaknuvši kako Palički festival više godina unazad nije samo puka projekcija filmova, nego mjesto susreta filmskih stvaralaca, publike i teoretičara.

»Ovo je festival na kojem je teorija filma jednako važna kao i film koji se prikazuje, festival na kojem je kvaliteta filmova koji se prikazuju iznad komercijalnog sadržaja koji oni donose«, rekao je, između ostalog, *Saša Vučinić*.

Slijedi revija hitova

Nakon završetka Festivala europskog filma na Paliću, već od sutra (24. srpnja) na programu je tradicionalna revija filmskih hitova u okviru koje će do 30. srpnja biti prikazano sedam ostvarenja – »Imaginarijum doktora Parnasusa« Terija Gilliama, »Coco prije Chanel« Anne Fontaine, »Distrikt 9« Neilla Blomkampa, »Prokletnici« Quentina Tarantina, »Robin Hood« Ridleyja Scotta, »Zatvoreni otok« Martina Scorsesea, »Alisa u zemlji čudesa« Tima Burtona. Filmovi se prikazuju na Ljetnoj pozornici, a projekcije počinju u 21 sat. Cijena ulaznice je 150 dinara.

»Alisa u zemlji čudesa« Tima Burtona

zbog njegove ljubavi prema kinu i izražavanju svog talenta u različitim europskim zemljama. Nadam se da ću u budućnosti posjetiti festival kao običan gledatelj, da uživo zahvalim vama i vašim gledateljima na časti koju ste mi ukazali.«

Na ceremoniji svečanog otvorenja festivala, uručena je i nagrada »ERSTE Underground Spirit«. Ove godine ona je otišla u ruke redatelju *Želimiru Žilniku*, koji na ovogodišnjem festivalu sudjeluje sa svojim najnovijim filmskim uratkom »Stara škola kapitalizma«.

Pokrajinski tajnik za kulturu *Milorad Đurić* istaknuo je kako je Palički festival postao nezaobilazni intelektualni i kuturni vodič na temu kako misliti Europu.

»Vjerujem da će i ove godine biti tako i da će festival biti stepenica na putu prema njegovom sve boljem standardu, a koristim ovu prigodu čestitati organizatorima koji su, iako je i ova godina u razdoblju krize, uspjeli realizirati ovako dobar festival«, zaključio je pokrajinski tajnik *Milorad Đurić*.

D. B. P.

U SOMBORU PROSLAVLJEN BLAGDAN GOSPE KARMELKE

Prošloga je petka u karmelićanskoj crkvi u Somboru proslavljen blagdan Gospe Karmelske. Okupili su se brojni vjernici somborskih župa, kao i brojni hodočasnici koji su došli izreći hvalu svojoj nebeskoj Majci. Svečanu svetu misu je uz svećenike Subotičke biskupije i svećenike karmelićane predvodio subotički biskup mons. dr. Ivan Penzeš.

KODEKS KREPOSTI

Brdo Karmel se nalazi u Palestini uz obalu Sredozemnog mora odakle je prorok Ilija vatreno branio vjeru u

Izraelu. U srednjem vijeku vjernici su počeli slaviti uspomenu na zaštitu Majke Božje, što ju je ona pružila nositeljima karmelskog škapulara. U nadahnutoj propovijedi koju je govorio karmelićanin otac *Vjenceslav Mihetec* spomenuta su tri brda. Prvo je brdo Karmel, drugo je Kalvarija, a treće su brdo naša srca. O tom je trećem brdu otac Vjenceslav kazao: »Tu je susretište i događaj punine vremena. Na to brdo, u to srce, poslan je Sin po kojemu primismo posinstvo. Samo onaj tko živi čestito i čini pravicu, koji istinu iz srca zbori, koji ne kleveče jezikom, koji bližnjemu zla ne nanosi, ne sramoti svoga

Stanimo pod zaštitu Gospina plašta

susjeda, koji ne krši prisege, onaj koji ne prima mita protiv nedužna. Evo nam kodeksa kreposti po kojemu se možemo uspeti na svetu goru Gospodnju«, ističe otac Vjenceslav.

ŽRTVE PEDOFILIJE NA SVIM STRANAMA

Otac Vjenceslav je napomenuo kako je prorok svijetu bio opasan u svakom vremenu, baš kao što i prorok Ilija nije odgovarao bezbožnicima. Proroka Božjeg žele podmititi, životno osigurati, ili pak zastrašiti. Najnovija je prijetnja na tom polju, po riječima oca Vjenceslava, pedofilija.

»O pedofiliji se najviše zbori u razvijenim zemljama svijeta, gdje nerazumni, bezumni, materijalistički kapitalizam ubija ljudima ne samo živote, nego i volju za životom, da ukloni crkvu katoličku koja svojim glasom ne samo da osporava takav hod, već traži u ime evanđelja zaštitu ugrožena čovjeka, udarena najnižim udarcem.«

Otac Vjenceslav kaže kako su nesagledive posljedice svakoga zla, jer sotona svaku uslugu koju mu učinimo i kojom mu pomognemo nagrađuje zlom, drugačije ne zna i ne može.

»Ima puno žrtava i na jednoj i na drugoj strani. Ali ima i puno nedužno osuđenih. Ostaje glas u svijetu, gotovo jednadžba: svećenik – pedofil, posebno u protestantskim zemljama. Žrtve svećeničke pedofilije pokušava se utješiti plaćanjem odšteta i na različite druge načine. Sveti Otac moli za oprostjenje na svim stranama, kao i na završetku svećeničke godine na svetkovini Srca Isusova u Rimu. U redu. I treba. Ali nameće mi se pitanje, nisam nikada pročitao, niti na radiju čuo da je netko molio za oprostjenje one koji su nedužno osuđeni, oklevetani, ili na koje je pala ljaga i koji strahovito trpe. Dosta je da si osumnjičen i izvlači se kako znaš. Ne negiram da nema zla, ali svi svećenici nisu pedofili!«

POZIV NA MOLITVU I SLUŠANJE

Otac Vjenceslav na kraju propovijedi poziva Marijine štovatelje da se svrstaju u njezine redove, a svećenici da je mole žarko da ih zagrlji plaštem svoje vjere i samilosti. Nakon svete mise vjernici su u procesiji sa svećenicima i biskupom pošli za svojom Gospom Karmelskom, čiji su kip nosile djevojke odjevene u bunjevačke nošnje.

Zlatko Gorjanac

IN MEMORIAM

Pere Cvijanov
(1927.-2010.)
Preminuo 23. lipnja

Grgo Cvijanov
(1930.-2010.)
Preminuo 8. srpnja

Geza Cvijanov
(1925.-2010.)
Preminuo 16. srpnja

Za samo tri i pol tjedna, u vječnost su se preselila naša tri najstarija brata. Neizmjenjano sloga i zajedništvo za života čuvat će vječnu uspomenu na Vas.

Braća: Blaško, Dančo, Joso i Đuro s obiteljima

Proštenje svete Ane

Na blagdan sv. Joakima i Ane, u ponedjeljak 26. srpnja, bit će proslavljeno proštenje svete Ane na subotičkom Kerskom groblju. Svečane svete mise kod kapele na groblju bit će u 17 sati na mađarskom i u 18 sati na hrvatskom jeziku. Svete mise će predvoditi vlč. *Dragan Muharem*, prefekt sjemeništa »Paulinum«.

NAŠEM DRAGOM PRIJETELJU I ČLANU

Tomici Vukovu
(1. 9. 1989. – 17. 7. 2010.)

Uvijek ćemo se sjećati naših zajedničkih turneja, druženja, najljepšeg iskvrcavanja i naravno Tebe koji ćeš zauvijek ostati u našim srcima. Iskrena sućut obitelji.

Predsjedništvo i članovi
HKPD »Matija Gubec« Tavankut

SVAGDAŠNJICA U ČOVJEKU UBIJA KREATIVNOST

Odmor duha i tijela

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Vrijeme je godišnjih odmora. Nisam puno razmišljao o tome što bih s vama podijelio ovih dana, jer sam i sam željan odmora. Tražeći prikladnu poruku naišao sam na jedno razmišljanje meni tako dragog profesora Ivančića. Pokušat ću prenijeti njegove misli.

Godišnji odmor svakome je neophodan. Ako tijelo i ne traži taj odmor, ako i nije nužno da promijenimo klimu, prostore i zrak, potrebno je barem da promijenimo misli, da osvježimo osjećaje i da napravimo nove odluke.

PRONAĆI MIR I TIŠINU

Svagdašnjica, naime, može u čovjeku ubiti kreativnost. Svagdašnjica može učiniti da svoj posao radimo mehanički, da mehanički mislimo, izgovaramo iste riječi i rečenice, da prestanemo biti stvaratelji, kreativni, da uopće više ne idemo u novo. Svagdašnjica nas može uvući u određenu tvrdoću srca, nekomunikativnost, jednoličnost, dosadu i pomisao da se u životu ništa ne može promijeniti. Svagdašnjica može ubiti čovjeka u nama. Svakome je od nas, stoga, nužan godišnji odmor. Godišnji odmor je, međutim, jedva koristan ako je on samo fizički odmor. Ako je odmor samo promjena zraka, ambijenta i hrane, ako je samo kupanje ili penjanje na planine, onda je taj odmor previše slab. Jer, kao što se u tijelu mogu nakupiti otrovi, kao što tijelo može postati umorno i nesposobno primati nove podražaje, davati nove snage, tako i duša postaje prepuna, ispuni se velikim ranama, uvredama, sumnjama i nevjericama.

Čovjekova misao otupi, isprazne se inicijative i sposobnosti za poticaje, za novost, čovjek odjednom postaje slijep za vječnost, za umjerenost i za velike misli, i stoga kao da zastane na putu života. Odmor je, stoga, prvenstveno odmor duše. Odmoriti dušu možemo ako uzmemo knjigu koju još nismo čitali, tekst koji će nas osvježiti, pokazati nam nove perspektive, koji će nas iznutra obogatiti, koji ćemo moći nositi u život.

Potrebno je, zatim, na godišnjem odmoru pronaći mir i tišinu. Naspavati se, ići u šetnju, zaplaviti u tišinu, uroniti u mir i dopustiti da umor side s nas i da duša može progovoriti. Potrebno je polako promatrati prirodu, ljude, događaje, život i sve zgrade s određene udaljenosti. Potrebno je i svoj vlastiti život promatrati s određene udaljenosti i ocjenjivati ga. Polagano ćemo osjetiti gdje su napetosti, rane, nesposobnosti, gdje je ušla tupost, gdje su uvrede

Potrebno je polako promatrati prirodu, ljude, događaje, život i sve zgrade s određene udaljenosti. Potrebno je i svoj vlastiti život promatrati s određene udaljenosti i ocjenjivati ga. Polagano ćemo osjetiti gdje su napetosti, rane, nesposobnosti, gdje je ušla tupost, gdje su uvrede zatvorile sva vrata za druge i za Boga, gdje smo zastali i postali nesretni, gdje to duša u nama tuguje.

zatvorile sva vrata za druge i za Boga, gdje smo zastali i postali nesretni, gdje to duša u nama tuguje.

DUŠA TREBA VIŠE VREMENA

Nemojmo se bojati razmišljati do kraja. Ali razmišljajmo i razumom i dušom. Neka nam intuicija pokazuje perspektive, a razum ih pokušava dostići, otkriti i razraditi. Pokušajmo otkriti gdje smo dobivali tako teške rane, pokušajmo praštati onima koji su ih zadali, pokušajmo se odijeliti od onoga što je do sada uništavalo naš život, izbaciti mržnju, pokajati se za pogreške, zla i krivice, moliti da nam oprostite oni koje smo povrijedili, i opet pronaći bitne sadržaje života.

Pokušajmo i moliti. Ispočetka možda mehanički, ponavljajući neke molitvene formule. Iza toga pokušajmo čitati psalme, molitve drugih, a onda polako dopustimo srcu da samo izgovara molitve. Pođimo ponovno u prirodu, promatrajmo najprije cjelinu prirode, a onda zađimo u pojedinosti, zgleđajmo se u cvijet, kamenčić ili školjku, u koji plod ili dijete. Polako će opet ono iskonsko, prazivotno ući u naše pore, osvježiti nas i odmoriti. Tada ćemo svoj život vidjeti u novom svjetlu i čeznut ćemo da mu se možemo vratiti. To su trenuci kad ćemo osjetiti da smo odmoreni. Vidjet ćemo da je to, zapravo, bitan odmor. Jer, tijelo se može odmoriti i u dugom spavanju, na dugoj šetnji, ako se dobro najedemo ili uredno živimo, no duša treba više vremena da bi došla sebi, da bi se izliječila i opet postala sposobna primati i stvarati. Kažu da je čovjek odmoren ako je na šetnji sposoban čuti pjev ptica oko sebe, ako primjećuje šum vjetra u granama drveća, ako zapazi cvijeće pokraj puta, ako čuje škripu kamenja ispod svojih nogu. Odmoran je kada ga prođe tuga i u njega uđe nada, kada ga napusti očaj, a uhvati radost, kad osjeti da opet može raditi, prihvaćati, kad opet vidi budućnost. Čovjek postaje odmoren kada mu se otvaraju prozori i vrata za novi život, kada ima volju živjeti. Svima nam je potreban takav odmor. Da bi to postigli, svakako ponesimo koju vrijednu knjigu, neka nam u blizini bude i Biblija, odaberimo za odmor mjesto gdje ćemo naći mir, tišinu, gdje ćemo se moći povući od svih ljudi koje poznajemo, od svoje obitelji, od svih. Jer, najprije moramo naći sebe, kako bi mogli sebe dati svojoj obitelji, bračnom drugu, poslu, životu. Neka je blagoslovljen tvoj godišnji odmor.

Kulnarski kutak

TOPLO PREDJELO - BIJELA JUHA

Potrebno: 2 mlade tikvice, žlica limunovog soka, ulje, sol, papar, suhi biljni začini, glavica luka, žlica brašna, 600 ml vode, žlica rezanog vlasca, 200 ml milerama

Priprema: Tikvice operite, izrežite na kolutove i prelijte sokom od limuna. Ostavite da malo stoji, a u međuvremenu pirjajte sitno rezani luk na zagrijanom ulju. Dodajte ocijeđene tikvice, posolite, popaprite i pospite brašnom. Miješajte lagano i dolijevajte toplu vodu. Kuhajte dok tikvice ne omekšaju, zatim umiješajte mileram. Juhu začinite biljnim začinom pa sklonite s vatre. Sipajte u tanjure i pospite rezanim vlascom.

GLAVNO JELO - LAGANA MUSAKA

Potrebno: 500 g krumpira, 3 tikvice, 300 g mljevenog mesa, veza mladog luka, 2 češnja češnjaka, 2 jaja, šalica mlijeka, 200 ml kiselog vrhnja, maslinovo ulje, papar, sol, peršin.

Priprema: Krumpir skuhaite u kori, a tikvice operite, porežite na kolutove i posolite, pa ostavite da puste vodu. Izrežite luk i pirjajte ga na zagrijanom ulju, pa dodajte meso, posolite ga i popaprite, te pirjajte dok meso ne omekša. Kuhani krumpir ogulite, porežite na kolutove, posolite i posložite u posudu za pečenje. Preko toga rasporedite tikvice, a zatim stavite meso, premažite vrhnjem te ponovno redajte krumpir, pa tikvice i meso. Jaja umutite s mlijekom i ostatkom vrhnja, malo posolite i prelijte preko musake. Pecite 20 minuta na 220 stupnjeva.

DESERT - VOĆNI BEZE KOLAČ

Potrebno: 4 bjelanjka, 275 g kristal šećera, žlica soka od limuna, voće po želji, 2 kisela vrhnja, 6-8 žlica šećera (ovisno o voću – je li kiselo ili slatko) i šlag.

Priprema: čvrsto umutite bjeljanke sa šećerom i dodajte žlicu soka od limuna. Pleh obložite pek-papirom, a pećnicu zagrijte na 180 stupnjeva. Bjeljanke stavite peći i poslije 5 minuta temperaturu smanjite na 100 stupnjeva. Na toj temperaturi kore sušite 45 minuta.

Ovisno o veličini pleha možete praviti samo jednu koru ili 2-3. Kada su kore osušene ostavite da se prohlade.

Kiselo vrhnje lagano pomiješate sa 6-8 žlica šećera, te s dijelom dobivene smjese premažite beze kore, te poređajte izrezano voće. Ukoliko imate dvije kore, ponovite postupak. Sve premažite šlagom i ukasite voćem. Služite rashlađeno.

...i još po nešto...

KAKO SAČUVATI HRANU NA LJETNO

Higijena na p

Neophodno je uvijek voditi računa o namirnicama koje svakodnevno koristimo u kuhinji, no za vrijeme ljetnih vrućina to je iznimno važno. Često nismo niti svjesni koliko sami sebi možemo naškoditi nepravilnim čuvanjem hrane.

Prvo i osnovno je prilikom kupovine uvijek provjeriti datum proizvodnje i rok trajanja na pakiranju, jer je ispravna hrana preduvjet pravilne i zdrave prehrane.

ZAŠTITA OD MIKROORGANIZAMA

- Prije nego li počnete pripremati hranu obavezno operite ruke sapunom i vodom.
- Operite i dezenficirajte i radnu površinu, kao i pribor kojim radite.
- Zaštitite namirnice od insekata.

NIM VRUĆINAMA

Prvom mjestu

Mikroorganizama ima svugdje – na rukama, krpama za brisanje, spužvama, priboru za jelo, daskama za rezanje i površinama za pripremu hrane. Oni se prenose izravnim kontaktom. Higijenom ćete spriječiti njihov razvoj.

ODVOJITE SVJEŽE I KUHANO

- Dok pripremate obrok, odvojite meso i ribu od ostalih namirnica.
- Za spremanje svježih namirnica koristite poseban pribor.
- Čuvajte hranu u dobro zatvorenim posudama.

Svježe namirnice sadrže opasne mikroorganizme koji se mogu prenositi na druge namirnice.

TERMIČKA OBRADA HRANE

- Kuhajte hrano temeljito, posebno meso, jaja
i morske plodove.

- Obvezno pustite da jelo ključa nekoliko minuta.
- Ranije spremljenu hrano podgrijte tek prije jela.

Ako hranu dobro termički obradite, uništite ćete mikroorganizme opasne za zdravlje. Bit ćete sigurni da ste ih sve uništili ako hranu pripremate na visokim temperaturama.

DRŽITE HRANU NA HLADNOM

- Ne ostavljajte skuhanu hranu na sobnoj temperaturi duže od sva sata.
- Sve svježje i skuhanje namirnice koje se brzo kvare čuvajte u hladnjaku.
- Zamrznute namirnice otapajte preko noći u hladnjaku.

Mikroorganizmi se razmnožavaju brzo ako je hrana na sobnoj temperaturi. Ukoliko je temperatura dovoljno niska, razmnožavanje većine mikroorganizama se usporava ili zaustavlja.

Savjeti

- Kupujte namirnice s vidljivom garancijom zdravstvene ispravnosti.
- Održavajte higijenu.
- Namirnice termički obradite.
- Spriječite dodir sirovih namirnica s gotovom hranom.
- Prilikom pripreme hrane koristite samo ispravnu vodu.
- Čuvajte namirnice u hladnjaku na temperaturi nižoj od 5 stupnjeva.
- Hranu servirajte svježiju, po mogućnosti odmah pošto je pripremljena.
- Odmrznutu hranu skuhaite odmah i nemojte ju ponovno zamrzavati.
- Obroke podgrijavajte isključivo na visokoj temperaturi.

KORISTITE ISPAVNU VODU

- Za piće i pripremu hrane koristite ispravnu vodu, iz vodovoda ili flaširanu.
- Povrće i voće perite pod mlazom hladne vode.

Voda uzeta s neispitanog izvora može sadržavati mikroorganizme koji narušavaju zdravlje. Pravilan odabir namirnica, njihovo pranje i guljenje smanjuju rizik od zaraze.

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/6922559
Program: 024/6922559
SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOZITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

Ljetne radionice u Gradskoj knjižnici

Gradska knjižnica u Subotici i ove je godine osmislila ljetne radionice za djecu koja možda nemaju organiziran ljetni odmor ili svoje slobodno vrijeme žele ispuniti i ovim radionicama.

Već prošle godine po riječima **Bernadice Ivanković**, informatrice na hrvatskom jeziku, pokazala se potreba da se ovakve radionice organiziraju tijekom cijelih ferija. »Iako je interes za ovakvim radionicama izuzetno velik, ove godine smo se odlučili za radionice tijekom srpnja. Tri tjedna, od 12. do 30. srpnja, djeca dolaze pet dana u tjednu. Jedna skupina djece radionice posjećuje tjedan dana. Svaki dan radimo neku novu tehniku i djeca svoje radove nose doma«, kaže je Ivankovićeva. Za dva sata, koliko djeca borave u knjižnici, rade s tjesteninom, krep papirom, papirom, te prave trodimenzionalni zamak, čarobnu kutiju, modnu reviju likova iz bajke, lopoč i gusara.

KREATIVNOST I PRIJATELJSTVO

Kako je naglašava i Bernadica Ivanković, djeca dolaze iz različitih sredina i škola, različitog su uzrasta i različite nacionalnosti. »Djeca ovdje doista uživaju, međusobno se upoznaju, druže, rode se neka nova prijateljstva, a često se jave i neke prve simpatije. Ono što je nama drago jest da djeca rado ponovno dolaze. Ove radionice nisu samo kreativne, nego su i prijateljske. Radimo s djecom uzrasta od 6 do 11 godina, jer u tome periodu njih naviše interesira ovakav način rada. Još jedan zanimljiv podatak je da je interes za ove radionice izuzetno velik i da cijelo ljetno radimo imali bi popunjene skupine, a neki se javljaju da bi ostali i po dvije-tri smjene«, ističe Ivankovićeva.

MIŠLJENJA SUDIONIKA

Jedna od sudionica ovih radionica je i **Ana Piuković**, koja će na jesen pohađati 4. h razred. »Vidjeli smo oglas za ove radionice, a i mama nam je rekla da će ih biti, te nas je pitala, sestru i mene, želimo li ići. Naravno, nama se svidjela ideja i došli smo na ove radionice i ovdje nam je jako lijepo. Pravili smo danas od papira zamak, rezali smo, bojali, crtali i sada ćemo svoj rad nositi kući. Ove sam godine tu prvi put, ali ako se radionice budu organizirale i sljedeće godine i onda bih voljela doći«, kaže Ana koja je ujedno i član Gradske knjižnice, te rado dolazi i po knjige. Svoj ljetnji odmor Ana provodi uz bazen, knjigu, druženje s prijateljima, a radi i domaću zadaću koju im je zadala učiteljica. Ujedno, Ana nam je otkrila i jednu malu tajnu – da joj je ovako baš lijepo i da ne čeka ponovni početak škole.

Zdenko Ivanković kaže kako će na jesen već ići u 2. razred. S obzirom da njegova mama radi u knjižnici, Zdenko kaže da ga je mama i dovela na ove radionice, te da mu ovo nije prvi puta. »Sviđa mi se ovdje, režemo, savijamo, bojimo, ljepimo, crtamo... Bio sam i prošle godine na radionicama, a mislim da ću i sljedeće.« Zdenko nam također kaže kako i on voli čitati knjige i da ih posuđuje iz knjižnice.

Za razgovor je bila raspoložena i **Olga Čegar** koja nam je rekla kako je ona ovdje već po drugi put. »Bila sam i prošle godine na radionicama i svidjelo mi se, pa sam se tako dogovorila s roditeljima i ponovno sam došla raditi nešto novo. Dolazimo 5 dana u tjednu i lijepo se

družimo«, kaže Olga. Također i Olga ima člansku kartu Gradske knjižnice i voli čitati.

Tko je sve bio i što su radili sudionici ovogodišnjih radionica možete vidjeti u kolovozu, kada će u izlogu Gradske knjižnice biti postavljena galerija fotografija nastalih na ovogodišnjim ljetnim radionicama.

Ž. Vukov

AKCIJA UPISA URODILA PLODOM

Kao što je mnogima poznato Gradska knjižnica je imala akciju 100 dana, ili tri mjeseca, kada su se svi zainteresirani mogli učlaniti za samo 100 dinara. »Doista smo u ovoj akciji uspjeli. U tom razdoblju od 100 dana učlanili smo više od 3500 djece ovdje na dječjem odjelu, plus još učlanjenje u našim ograncima i u odjelima za srednjoškolce«, rekla je Bernadica Ivanković. Gradska knjižnica tijekom srpnja i kolovoza radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 7,30 do 14,30, a utorkom i četvrtkom od 12 do 19,30. Članarina za godinu dana je 600 dinara.

Već na jesen nas očekuje novi program iz kojeg možemo izdvojiti to da će našu Gradsku knjižnicu posjetiti dva pisca za djecu iz Hrvatske. Tko su oni i kada dolaze doznat ćete na vrijeme, do tada uživajte u zasluženom odmoru, družite se s prijateljima i knjigom i posjetite Gradsku knjižnicu.

U ZEMUNU ODRŽAN KONCERT DJEČAČKOG ZBORA »AMAZING GRACE« IZ PARIZA

Istinska poruka mira

Dječjački zbor »Amazing Grace« iz Pariza u nedjelju, 18. srpnja, gostovao je u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. U ovom istinski ugodnom događaju uživali su župljani nakon večernje svete mise.

Gostujući zbor, pod upravom **Oliviera Glaizea**, oformljen je 2005. godine i broji oko 50 dječaka starosti između 8 i 17 godina, a repertoar je osmišljen tako da slušatelju ponudi doista kvalitetan glazbeni ugođaj.

Pjesme koje dječaci s lakoćom izvode na više stranih jezika, takozvane su gospel pjesme, točnije sakralne pjesme nastale 1930-ih u crkvama SAD, afričke pjesme, crnačke duhovne pjesme i pjesme iz repertoara klasične glazbe, koje čine pravu malu riznicu.

Ovaj bogat repertoar od oko četrdesetak i više različitih pjesama, kao i ovaj predivan koncert u Zemunu, ne bi bio moguć bez napornih proba koje se održavaju nekoliko puta tjedno u školi »Saint Marie« u mjestu Antony, južno od Pariza.

Najupečatljiviji dio koncerta bio je nastup solista, a određeni broj dječaka, kako je i sam Olivier Glaize naglasio, možda posljednji put koristi svoje tipično dječje glasove.

Nakon završetka koncerta, dječaci su uz druženje i osvježenje u crkvenom dvorištu imali priliku osjetiti atmosferu Zemuna. Riječju, ovaj zbor je, u skladu sa svojim imenom »Izvanredna milost«, zasigurno te večeri prenio na pravi način poruku svojih pjesama. Danas, kada vladaju suvremeni oblici ropstva u obliku gladi, netolerancije i poremećenih vrijednosti, ovi dječaci svojim glasovima prenose poruku mira, slobode i ravnopravnosti među ljudima.

Danijela Lukinović

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Prvo natjecanje risara

Manifestacije Dužijance, koje su u tijeku, prigoda su i da se podsjetimo prvog »Takmičenja risara«, održanog u Starom Žedniku u srpnju 1968. godine, s kojega donosimo i ovu fotografiju. Na njoj su sudionici risarskog ručka, dio članova Organizacijskog odbora

žetelačkih svečanosti Dužijanaca 1968. Teško je nakon toliko godina prepoznati svako lice, neki su od njih već i pokojni, no koliko nas sjećanje služi, u prvom planu možemo prepoznati sljedeće ličnosti: glumicu Narodnog kazališta u Subotici *Katarinu Bačliju*, također glumca istog kazališta

Gezu Kopunovića, tadašnjeg predsjednika žirija za ocjenjivanje učinka risara na parcelama *Paju Bačliju*, tadašnjeg predsjednika Organizacijskog odbora natjecanja risara i ravnatelja zemljoradničke zadruge u Starom Žedniku *Lajču Prčića*. Sasvim desno je tajnik Organizacijskog odbora žetelačkih

svečanosti od 1968. do 1972. i potpisnik ovog teksta *Grgo Bačlija*.

Katarina Bačlija i Geza Kopunović te su 1968. prvi put, a onda i desetljećima kasnije, vožnjom na karucama i zvonjavom zvona označavali početak natjecanja.

Tih su godina, u vrijeme socijalizma, »Takmičenjem risara« po pravilu otvarane žetelačke svečanosti Dužijance. Nakon demokratskih promjena, prva manifestacija Dužijance postao je blagoslov žita na parceli domaćina na kojoj će kasnije biti održano natjecanje risara. Te parcele domaćini ustupaju za potrebe ove manifestacije, te na njima siju žito starijih sorti s dugačkim vlatima, kako bi ono kasnije moglo biti iskorišteno od strane članica slamarskog odjela, koji je tih godina također djelovao u okviru KPD-a »Matija Gubec« u Tavankutu.

Tih je godina risarki ručak »sljedovao« samo sudionike, odnosno natjecatelje, te članove žirija i organizacijskog odbora, i nije se prakticirao masovan ručak za preko 1000 sudionika i posjetitelja, kako je to posljednjih godina slučaj. I tada, kao i sada, risarski se ručak odvijao na njivi, a na »trpezi« se služila slanina, kiseln, luk i domaći kruh.

Grgo Bačlija

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЖКП Суботичке пијаци
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Stara Bingula

Foto: Dario Španović

23. srpnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Pasja vrućina

Vrijeme velikih ljetnih vrućina na našim se prostorima često naziva kanikulom, izvedenicom iz latinske riječi canis, što znači pas. Zbog toga se velika žega naziva pasjom vrućinom. Lako ćemo za vrućinu, ali je problem u drugim pasjim izvedenicama. Pasja kola, pasji život, iako većina današnjih pasa, kućnih ljubimaca, živi mnogo bolje od mnogih ljudi. I pokraj nesusnih pasjih vrućina...

FOTO KUTAK

Koliko košta ovo brdo?

KVIZ

Dubrovnik

Kako glasi latinsko ime Dubrovnika?
Kada je grad osnovan?
U kojem stoljeću procvat doživljava Dubrovačka republika?
Koje su bile glavne gospodarske grane?
Kada je službeno prestala postojati Dubrovačka republika?
Koje je godine Dubrovnik postao dio Jugoslavije?

Ragusa.
U 7. stoljeću.
Doživljava procvat u 16. stoljeću kada uspostavlja veze s Turcima.
Brodogradnja, pomorstvo, trgovina i obrt.
1815. godine.
1. prosinca 1918. godine.

VICEVI

- Doktore, supruga mi je trudna!
- Pa to je baš lijepo.
- Da, ali sve vrijeme sam pazio!
- Dragi moj, to vam je kao u prometu. Vi ste pazili, ali drugi ne paze!

Muž došao doma sav uneređen:

- Dragi, ne volim te vidjeti kad si pijan!
- Draga, a što misliš, da te ja volim vidjeti kada sam trijezan?

- Doktore, mislim da sam se zaljubio u konja!
- Zanimljivo. Je li konj muškog ili ženskog spola?
- Pa, ženskog, naravno. Ne mislite valjda da sam nastran!

PLIVANJE

Državna prvenstva

KRUŠEVAC, BAČKA TOPOLA – Proteklog su vikenda plivači Spartaka nastupili na dvama državnim prvenstvima: Prvenstvu Srbije za mlađe pionire (11-12 godina) u Kruševcu, te na Prvenstvu Srbije u maratonskom plivanju na otvorenim vodama u Bačkoj Topoli. Na oba natjecanja bili su među najuspješnijim ekipama.

U Kruševcu je 17. i 18. srpnja održano Prvenstvo Srbije za mlađe pionire na kojem je sudjelovalo 25 klubova sa 180 natjecatelja. Plivači Spartaka su nastupili sa samo 4 plivača i ukupno osvojili 9 medalja i to čak 5 zlatnih (od mogućih 9), 3 srebrne i 1 brončanu. Po broju osvojenih medalja plivači Spartaka su zauzeli 2. mjesto odmah iza pančevačkog Dinama. Najuspješniji pojedinci bili su Andrej Barna (3 zlatne i 1 brončana medalja) i Filip Hunjadi (2 zlatne i 1 srebrna). Pojedinačni rezultati: Andrej Barna (1. mjesto 50 slobodno, 1. mjesto 100 slobodno, 1. mjesto 100 prsno i 3. mjesto 100 delfin); Filip Hunjadi (1. mjesto 100 delfin, 1. mjesto 400 slobodno i 2. mjesto 200 mješovito); Muška štafeta 4x50 slobodno (Barna, Hunjadi, Šoštarec, Mamužić) osvojila je 2. mjesto. Ovoga su vikenda plivači Spartaka postigli odlične rezultate na državnom prvenstvu u daljinskom plivanju u Bačkoj Topoli.

Muškarci:**Rezultati:**

Kategorija od 10-15 godina:

2. mjesto: Darko Mamužić,

3. mjesto: Marko Spasenić

Kategorija od 30-40 godina:

1. mjesto Zoltán Kákonyi

Kategorija od 40-50 godina:

1. mjesto Ivan Šoštarec

Kategorija od 60-70 godina:

2. mjesto István Priboj

U apsolutnoj kategoriji u utrci na 5 km plivali su i naš pionir Bojan Rašković, koji se među seniorima plasirao na odlično 5. mjesto, i kadet Silvester Lukač koji je zauzeo 6. mjesto

Žene:**Rezultati:**

Kategorija od 10-15 godina djevojčice

1. mjesto: Milica Šoštarec,

3. mjesto: Anja Dženopoljac,

Kategorija od 15-20 godina djevojčice

1. mjesto: Tamara Der,

2. mjesto: Mia Manjok

NOGOMET

Neodlučeno u Luxembourg

LUXEMBOURG – Nogometaši Spartaka Zlatibor vode odigrali su neodlučeno (3:3) protiv Differdangea u svom prvom europskom nastupu u sklopu kvalifikacija za nastup u Ligi Europe.

Trema zbog »Europe« rezultirala je s dva brzo primljena gola u samo 12 minuta igre, ali je četvrta momčad Superlige ipak tijekom susreta uspjela povratiti ravnotežu, postići tri pogotka (Ubiparip, Torbica i autogol domaćina) i ostvariti rezultat koji bi joj u uzvratu u Novom Sadu trebao biti dovoljan za prolaz u sljedeću rundu. Ukoliko Spartak ZV izbori nastup u 3. kvalifikacijskom kolu igrat će protiv ukrajinske momčadi Dnjepropetrovska.

Spartak Zlatibor voda: Jorgić, Milanković, Bratić, Simović, Oletu (84. Nosković), Šarac, Mirić, Veselinov (72. Adamović) Torbica, Puškarić (61. Stevanović) i Ubiparip.

STOLNI TENIS

Nova momčad Spartaka

SUBOTICA – Stolnotenisači Spartaka iz Subotice u novoj će prvotligaškoj sezoni nastupati pojačani Lorenciom Lupuleskuom, koji će uz Atilu Kosoa i Zoltana Petea činiti momčad koju predvodi trener Mirko Gavrilović. Prvenstvo počinje u rujnu, a prema procjenama glavni konkurent za prvo mjesto Spartaku bi trebala biti beogradska Crvena zvezda.

TENIS

Otvoreno prvenstvo Beograda i Zrenjanina

BEOGRAD – Na otvorenom prvenstvu Beograda (IV. kategorija) do 16 godina, u konkurenciji 128 igrača, nastup u finalu izborio je Filip Bošnjak, član TK ŽAK iz Sombora. U prvom kolu pao je Radičević, 6/0 6/0, u drugom Mijatović 6/1 6/0, a u trećem Stojović 6/1 6/2. U četvrtfinalu Bošnjak je svladao Živanovića 6/4 6/1, dok je ulaz u finale osigurao pobjedivši Čukovića u polufinalu sa 7/6 0/6 6/1. U finalu bolji od Bošnjaka bio je Petrović, 6/3 6/2.

Nikola Blagojević, član TK ŽAK iz Sombora, na otvorenom prvenstvu Zrenjanina (III. kategorija) do 16 godina, zaustavljen je u polufinalu u konkurenciji 32 igrača. U prvom kolu Blagojević je bio slobodan, a u drugom uspješniji od Živanovića, 6/1 0/6 6/1. U četvrtfinalu Nikola je pobijedio Lilića, 6/3 6/3, a u polufinalu bolji je bio Bogić, 6/3 6/3.

JÖVŐ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

SPORT U SONTI

Turnirski i vodeni sportovi najpopularniji

Nogometnom školom NK Dinama iz Sonte obuhvaćeno je šezdesetak djece *
Osim nogometa popularni su i sportovi u vodi i kraj vode

U Sonti već desetak godina egzistira škola nogometa, koju je pokrenuo profesor tjelesnog odgoja *Goran Matić*, tada još student DIF-a. Škola je kasnije pripojena mjesnom Nogometnom klubu »Dinamo«. Sa šezdesetak dječaka raspoređenih u nekoliko dobnih skupina radi voditelj škole Matić s pomoćnikom *Spomenkom Kušljićem*. Najviše natjecateljskih utakmica polaznici ove škole odigraju na turnirima, koji se u obližnjim mjestima, a od ove godine i u Sonti, organiziraju u zimskim i ljetnim pauzama ligaških natjecanja seniora.

USPJEŠNI NA TURNIRIMA

Mali sončanski nogometaši ljetnu sezonu su započeli vrlo uspješno, sudjelovanjem na svibanjskom turniru u malom nogometu, održanom u Karavukovu. Dvije generacije polaznika nogometne škole Dinama pokazale su svu svoju nadarenost. Dječaci rođeni 2000. godine u svojoj dobnoj skupini odigrali su tri utakmice i zabilježili isto toliko pobjeda, rezultatima 4:0, 5:3 i 5:1. Njihovi mladi kolege, rođeni 2002. godine, zabilježili su isti skor, rezultatima 1:0, 2:1 i 3:0. Obje ekipe osvojile su i prva mjesta u svojim dobnim skupinama, a za najboljeg nogometaša turnira proglašena je Dinamova nada *Stefan Kušljić*, rođen u prosincu 2000. godine.

Polovicom lipnja Sončani su su-

djelovali na velikom turniru u organizaciji nogometne škole »Olimpik« u Apatinu. Na ovom turniru sudjelovalo je više od 50 ekipa iz cijele Vojvodine. Natjecalo se u dvije dobnе skupine. U stariju su svrstani dječaci rođeni 1999. godine, u mlađu generacije 2000/01. godine. Obje sončanske ekipe ispale su u polufinalu, iako su u igri bili ravnopravne ekipama iz najjačih vojvodanskih klubova.

NA DOMAĆEM TERENU

Nakon nekoliko dana uslijedio je turnir u Sonti. »Polaznici naše nogometne škole sudjelovali su na brojnim turnirima u obližnjim mjestima, pa smo željeli nešto slično napraviti i u Sonti«, kaže nam Spomenko Kušljić. »U klubu smo naišli na razumijevanje, a u samu organizaciju uključio se i jedan broj roditelja od naših malih nogometaša. Na našu veliku radost, od svih sudionika smo dobili priznanja za vrlo uspješnu organizaciju. Nama je bilo najbitnije turnir u okviru naše škole nogometa uopće i pokrenuti, kako bi se ljubiteljima nogometa u Sonti omogućila omiljena zabava i u vrijeme pauze u ligaškom natjecanju seniora. Rezultati nam nisu bili u prvom planu, morali smo uključiti što veći broj djece, pa se kod nas igralo i u dobnim skupinama koje su na ostalim turnirima zapostavljene. Nastojat ćemo ovakav turnir organizirati svake godine, kako bi okupljanje polaznika nogometnih

škola u Sonti postalo tradicija«.

Poslije sončanskog turnira dvije ekipe Dinamove škole, generacije dobi 1997./1998. i 1999./2000. godište, uključene su na turnir u Karavukovu, vrlo jako natjecanje, koje okuplja veliki broj kvalitetnih ekipa. Ovaj turnir traje već mjesec dana, a rezultati Sončana bolji su od očekivanih. U starijoj dobnoj skupini sudionici su svrstani u podskupine od šest ekipa. Dinamovci su u četiri do sada odigrane utakmice zabilježili isto toliko pobjeda. Mlađu skupinu tvore podskupine od po pet ekipa. U tri do sada odigrane utakmice Sončani su zabilježili dvije pobjede uz jedan poraz. Kako se u podskupinama igra po bod sustavu, sončanske ekipe su najozbiljniji kandidati za plasman u završnicu.

SPORTOVI NA KUPALIŠTU

Osim nogometa mladi u Sonti ovoga ljeta uživaju u novim mogućnostima koje im pruža mjesno kupalište Bara. Akcijom Kluba demokratske omladine Sonta kupalište je djelomice uređeno, a u ovoj fazi uređenja dovezena je i raširena veća količina pijeska, tako da su stvoreni uvjeti za upražnjavanje vrlo popularne igre »na goliće«. Postavljeni su i nosači i razapeta mreža za među mladima sve popularniji sport – beach volley. Ovaj odboj-

kaški teren pun je od jutra do večeri i za sada je preteo primat nogometu »na goliće«. Oni koji ne preferiraju igre na suhom, zabavu nalaze u vodi. Pokraj plivanja i ronjenja na dah, u plicaku je vrlo popularna igra »glavometa«. Od trske se na razdaljini od 4 metra naprave golovi proizvoljne, ali podjednake širine. »Puca« se tako, što se lopta baca u zrak i udara glavom, nastojeći protivniku ili protivničkoj ekipi zabiti gol. Obično se igra »do 21«, uz izmjenu strana »na 11«. Igra se 1 protiv 1 ili 2 protiv 2.

Pokraj glavometa, u plicaku se igra i odbojka u vodi, s neograničenim brojem igrača, koji stoje u krugu i nastoje što duže igrati s loptom tako da ona ne padne u vodu. Tu je i improvizirana skakaonica, s koje mladići nastoje izvesti što atraktivnije skokove u vodu. Postoji i jedna igra od davnina, u kojoj neodređeni broj mladića skače u vodu jedan za drugim, a svi skaču izvođeći figuru koju izvede prvi. Ovaj sport će u budućnosti biti još atraktivniji, jer Klub demokratske omladine u sljedećoj akciji namjerava postaviti pravu skakaonicu. Ovakvo stanje u Sonti potrajat će dokle god to dopuštaju vremenski uvjeti, a već od 11. kolovoza počinje prvenstvo Međuopćinske nogometne lige, pa će i navijači Dinama doći na svoje.

Ivan Andrašić

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cestovni prijevoz putnika na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizinom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
 U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

POGLED S TRIBINA

Europske kvalifikacije

Uvjerljiva partija hrvatskog nogometnog prvaka Dinama protiv Luke Koper u 2. kolu kvalifikacija za Ligu prvaka (5:1) donijela je »titraj stare nade« da bi novi Dinamo predvođen *Velimirom Zajecom* mogao ispuniti najljepši klupski san – plasirati se među 32 najbolje europske momčadi i osigurati nastup u natjecanju po skupinama. Naravno, do ispunjenja tog sna predstoji još puno »jave«, prvo treba potvrditi maskimirsku peticu u uzvratu protiv slovenskog prvaka, a potom svladati boljeg iz dvomeča Šerifa (Tiraspol, Moldavija) i imenjaka iz Tirane (Albanija). Hoće li »Zeko« u duhu svoga legendarnoga nadimka uspjeti preskočiti treću prepreku i plasirati se u posljednju rundu kvalifikacija, koja uzgred jamči nastup u Ligi Europe, ostaje nam vidjeti u suretima koji će se igrati posljednjeg tjedna srpnja i prvog tjedna kolovoza. Dinamo je gost u prvom susretu pa bi pune tribine domaćeg stadiona trebale dati dodatni vjetar u leđa »modrim momcima«.

Hajduk nije baš imao pretjerane sreće, jer ga u 3. pretkolu Lige Europe očekuje najvjerojatnije duel protiv rumunjskog predstavnika Dinama iz Bukurešta, dok će Cibalia (ukoliko nadoknadi minus od 0:1 iz prvog susreta protiv sjevernoirskog Cliftonville) igrati protiv CSKA iz Sofije, a Šibenčani bi, materijaliziraju li prednost 2:0 s gostovanja na Cipru, u sljedećoj rundi kvalifikacija za Ligu Europe trebali igrati s boljim iz dvomeča Cercle Brugge (Belgija) i TPS Turku (Finska). Koliko će hrvatskih klubova nastaviti »europski život«, znat ćemo u petak kada ovaj tekst bude pred vama.

D. P.

NOGOMET

Dinamu Superkup

Pogotkom Igora Bišćana, Dinamo je svladao Hajduk u susretu nogometnog Superkupa Hrvatske (1:0) i po četvrti puta u povijesti osvojio

trofej namijenjen boljem u ogledu osvajača naslova i pobjednika kupa. Premijerni susret nije donio veliku igru na početku domaće nogometne sezone, jer su obje momčadi orijentirane na predstojeće susrete europskih klubskih kvalifikacija.

VATERPOLO

Hrvatska treća u Nišu

Pobjedom protiv Australije u susretu za 3. mjesto (9:7), vaterpolska reprezentacija Hrvatske osvojila je broncu na finalnom turniru Svjetske lige odigranom prošloga tjedna u Nišu. Nakon blijedog starta i dva poraza u skupini, igrači izbornika Ratka Rudića počeli su igrati na razini kvalitete jedne od najboljih svjetskih reprezentacija i očekivano izborili plasman u polufinale u kojemu su poraženi od domaćeg sastava Srbije (14:11), kasnijeg osvajača naslova u finalnoj pobjedi protiv Crne Gore (10:10, 14:12 nakon peteraca).

KOŠARKA

Bez odličja za domaćina

Mladi košarkaši Hrvatske nisu uspjeli osvojiti odličje na Europskom prvenstvu za igrače do 20 godina starosti, kojemu su bili domaćini u Makarskoj, Zadru i Crikvenici. Izgleda da je dramatični četvrtfinalni duel protiv Srbije (76:75) iscrpio sve adute hrvatskih košarkaških nada, pa su polufinalni porazi protiv Grčke (56:71), odnosno Španjolske (71:71, 79:86 nakon produžetka) u borbi za treće mjesto bili maksimum ove generacije.

TENIS

ATP Croatia Open Umag

Od ponedjeljka, 26. srpnja, Umag će biti domaćin 21. izdanja Croatia Opena, jedinog hrvatskog ATP turnira koji se igra na otvorenim terenima. Na terenima Stella Marisa za 250 ATP poena i naslov pobjednika hrvatski će tenis predstavljati Ivan Ljubičić i Ivo Karlović, uz nekoliko mlađih igrača koji će nastupiti s pozivnicom, dok će Rus Nikolaj Davidenko, peti tenisač svijeta, pokušati obraniti prošlogodišnji naslov.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja.
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

TOMISLAV ANTELJ, BOKSAČKI TRENER

Moderni boksači ruše stare stereotipe

Bez inteligencije nema velikih rezultata, jer boks je specifična sportska disciplina koja traži vrhunsku koordinaciju pokreta ruku i nogu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Nakon uspješne aktivne boksačke karijere, Tomislav Antelj odlučio je svoje sportsko umijeće, vještinu i znanje prenositi novim generacijama mladih boraca »plemenite vještine«. Pod njegovim stručnim trenerskim angažmanom mladi puleni iz Spartaka iz Subotice kontinuirano bilježe zapažene rezultate na domaćoj i inozemnoj sceni, a Vanja Bačić je trenutačno jedan od najboljih boksača u državi pred kojim je blistava karijera. U kraćem razgovoru o aktualnom boksačkom trenutku i perspektivi sporta koji je Subotici podario brojne šampione, među kojima je i sam, Antelj pojašnjava i demistificira neke stereotipe u svezi sa šakačkom vještinom koja se na ovim prostorima njegovala još prije više od stotinu godina.

»Na nedavnom Europskom prvenstvu u Ukrajini dva mlada subotička boksača, Vanja Bačić i Denis Memetović, koje treniram već nekoliko godina, nažalost nisu imala previše sreće s vrlo jakim ždrijebom i s ovoga iznimno jakog natjecanja nismo se uspjeli vratiti s medaljom. Vanja je bio vrlo blizu, ali je poražen protiv domaćeg natejcatelja u odlučujućem susretu za plasman u polufinale. Ipak, nastup u Ukrajini predstavlja novo veliko iskustvo u njihovom sportskom razvoju, koje će donijeti boljitak već na sljedećim nastupima koji ih očekuju u nastavku ove sezone«, kaže Tomislav Antelj.

OBITELJ, ŠKOLA I BOKS

Boks je na ovim prostorima uvijek imao izuzetne i darovite majstore »plemenite vještine«, a da tako bude i u budućnosti zalaže se i trener subotičkog Spartaka, sportskog kolektiva koji je po načinu rada i rezultatima uzor ostalim boksačkim klubovima u državi.

»Od trenutka kada sam se prihvatio mjesta trenera u Spartaku istodobno sam postavio određene postulate kojih se svaki naš natejcatelj jednostavno mora pridržavati, ukoliko želi trenirati i natjecati

se u bojama našega kluba. Obitelj, škola i boks moraju biti neprikosnoveni prioriteti, a naglašavam kako svaki naš natejcatelj nikako ne smije zapustiti školsku naobrazbu. Iako boks oduvijek prati stereotip sporta kojim se bave ljudi niskog stupnja inteligencije, moram odmah napomenuti kako je to vrlo pogrešno, jer je u pitanju vještina koja uz tehniku neizbježno iziskuje i vrlo visok stupanj sport-

ske inteligencije bez koje je jednostavno nemoguće postići zapaženi je rezultat.«

STVARANJE BOKSAČA

»Potrebno je dosta vremena i rada, najčešće je to nekoliko godina, da bi se formirao boksač koji će kasnije biti u prilici napraviti zapaženi sportski rezultat. Boks je specifičan sport, jer za razliku od drugih sportskih disciplina, poput nogometa ili košarke, pokreti u njemu nisu svojstveni svakodnevnom ponašanju. Zbog toga je iznimno važno da dijete koje se bavi ovim sportom bude i izuzetno inteligentno, jer zbog navedenih specifičnosti mora objediniti koordinaciju pokreta ruku i nogu s vještinom koja je nužna za boks.«

SUBOTIČKI BOKSAČKI TRENUTAK

»Vanja Bačić je trenutačno najtalentiraniji mladi boksač u državi, koji već nekoliko godina nema ravnog takmaca u svojoj starosnoj kategoriji i, nažalost, nema mogućnosti za kvalitetniji sparing na domaćoj natjecateljskoj razini. Primoran je trenirati i boksat protiv starijih rivala, ali svojom kvalitetom i talentom uspijeva nadomjestiti ovaj hendikep. Upravo zbog toga i forsiramo česte nastupe izvan granica naše zemlje, odlazeći na jake turnire i prvenstva na kojima on ima prilike ne samo boksat protiv vršnjaka iz drugih država, nego i učiti i stjecati neophodno iskustvo potrebno za njegov daljnji sportski razvoj. Nažalost, tu je uvijek prisutan i problem nedostatka novca, jer je opće poznato koliko je danas skupo realizirati i najobičnije putovanje unutar granica države, a kamoli kada su u pitanju nastupi u udaljenijim državama diljem svijeta. Ipak, koliko god možemo nastojimo osigurati minimalna sredstva i uvijek kada je to moguće nastupati u inozemstvu, jer to je ulaganje u budućnost koja bi trebala donijeti rezultat na velikoj boksačkoj sceni. Upravo sam zbog toga odlučio ostati u Subotici, iako sam imao nekoliko dobrih inozemnih ponuda.«

KVALITETAN ODNOS

»S boksačima koje treniram nastojim uspostaviti iskreni, roditeljski odnos u kojemu oni imaju puno povjerenje u mene i moj stručni rad. Za jednog trenera najvažniji treba biti osjećaj za prenošenje znanja, ali i kontinuirana potreba osobnog stručnog usavršavanja bez kojeg se niti ne može ići u korak sa suvremenim sportskim kretanjima. Upravo zbog toga redovito odlazim na brojna stručna savjetovanja i seminare u našoj zemlji i inozemstvu, nastojeći da stečeno znanje što bolje i učinkovitije prenesem na boksače koje treniram.

PETAK
23.7.2010.

05.55 - Najava programa
 06.00 - Moj grijeh, telenovela
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Arhitektonske pustolovine Dana Cruickshanka: Raj, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti
 14.20 - McLeodove kćeri 8
 15.05 - Hrvatsko podmorje 1: Mljet 2.
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 17.10 - Hrvatska uživo
 18.30 - Čarolija 10, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Nešto posve osobno, američki film
 22.15 - Dnevnik 3
 22.45 - Vijesti iz kulture
 22.50 - Kronike Pulskog filmskog festivala (6/7)
 23.05 - Dr. House 2, serija (12)
 23.55 - Poljubac zmije, francusko-britansko-njemački film
 01.45 - Karambol, meksički film
 03.10 - Serija
 04.20 - A sad u Europu!
 05.05 - Ljetna slagalica

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - TV vrtić: Nakit i kravata
 08.15 - Na kraju ulice: O pričanju priča
 08.30 - 101 dalmatinac
 08.55 - Dječak i vjeverica
 09.15 - Garfield i prijatelji 1
 09.40 - Glazbeceda: Na slovo B
 09.50 - Mali putopis
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Zgode i nezgode Šeširice i Šlapice, finski film
 12.00 - Ružna Betty 2, serija
 12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 17, serija
 13.55 - Crveni patuljak 4, humoristična serija

14.25 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.10 - Kod Ane
 15.20 - Braća i sestre 2, serija
 16.05 - Vrhunska putovanja: Japan, dokumentarna serija
 16.55 - Zboraši, francusko-švicarsko-njemački film
 18.30 - Mučke 2a, serija
 19.00 - Mučke 2a, serija
 19.30 - Garaža
 20.05 - TračERICA 2, serija
 20.50 - Vijesti na Drugom
 21.00 - Predstavljamo baštinu - Svečana priredba 44. međunarodne smotre folklor, prijenos
 22.05 - Mankelov inspektor Wallander, mini-serija
 23.40 - Siska 8, serija
 00.40 - Mučke 1a, serija
 01.10 - Mučke 1a, serija
 01.40 - Mučke 1a, serija
 02.10 - Mučke 1a, serija
 02.40 - Mučke 1a, serija
 03.10 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
 07:10 Yu-gi-oh gx
 07:35 Jackie Chan
 08:00 Bratz, crtana serija
 08:25 Peppa, crtana serija
 08:45 Dona Barbara, serija
 10:40 U ime ljubavi, serija
 12:35 IN magazin
 13:15 Baywatch, serija
 14:10 Dona Barbara, serija
 16:10 U ime ljubavi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 U ime ljubavi, serija - nastavak
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Zadatak: Uхватite šakala, igrani film
 22:10 Prljavi poslovi, film
 23:50 Gnjavatorica, film
 01:35 Ezo TV, tarot show
 03:05 Vrućina tijela, film
 05:05 Anatomija 2, igrani film
 06:45 Kraj programa

08.05 Miffy, animirana serija
 08.20 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.40 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
 10.55 Nestala, telenovela (R)
 12.00 K.T. 2, serija
 12.30 Ekkluziv, magazin (R)
 12.45 Punom parom, kulinarski izazov
 13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.35 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)

15.10 Los Victorinos
 15.55 Nestala, telenovela
 16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.35 Raymond, humoristična serija
 18.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, drama
 20.00 Povratak pravdi, film, kriminalistička drama
 21.30 Na zmajevu putu, igrani film, akcijski
 23.20 Vijesti
 23.30 14 sati, film, akcijski
 01.00 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
24.7.2010.

06.05 - Najava programa
 06.10 - Moj grijeh, telenovela
 07.10 - Vijesti
 07.25 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Jesen Čejena, američki film
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Normalan život
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - Prizma
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.40 - Reporter i izbor: Disconnected
 15.40 - Znanstvene vijesti
 15.55 - Alpe Dunav Jadran
 16.30 - Vijesti
 16.45 - Kulturna baština: Muzej rimskog stakla
 17.00 - Domaći dokumentarni film
 18.20 - Lijepom našom: Dugo Selo (1.)
 19.16 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Jadranski tsunami, dokumentarni film
 20.45 - Festival dalmatinskih klapa Omiš 2010., prijenos
 22.25 - Vijesti
 22.40 - Vijesti iz kulture
 22.50 - Kronike Pulskog filmskog festivala (7/7)
 23.05 - Filmski vikend s Angelinom Jolie: U tudjoj koži, američko-australsko-kanadski film
 00.45 - Festival dalmatinskih klapa Omiš 2010., snimka proglašenja pobjednika
 01.00 - Filmske noći: Pakleni poslovi 2, hongkonško-

kinesko-singapurski film
 02.55 - Filmske noći: Tragovi, američki film
 04.20 - Reporter i izbor: Disconnected
 05.20 - Jadranski tsunami, dokumentarni film

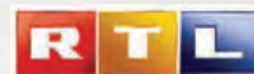
07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - Najava programa
 08.05 - Žutokljunac
 08.35 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 -- -- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
 09.20 - Pseća ophodnja, serija
 09.45 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
 10.15 - Sportske igre mladih (4/12)
 10.30 - Briljanteen
 11.20 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Miro Božić: Pravednik
 12.45 - 4 zida
 13.20 - KS automagazin
 13.55 - Hockenheim: F1 - kvalifikacijska utrka
 15.15 - Zemljovid velikih istraživača, dokumentarni film
 16.10 - Polje snova, američki film
 17.55 - Poreč: Košarka - pripremna utakmica za SP: Hrvatska - Italija, prijenos
 19.45 - Tuđinci u Americi, humoristična serija
 20.10 - HNL: Dinamo - Hrvatski dragovoljac, prijenos
 22.10 - Hercule Poirot 11, serija
 23.55 - Mini HNL
 00.15 - Mučke 1a, serija
 00.45 - Mučke 1b, serija
 01.15 - Mučke 2b, serija
 01.45 - Mučke 2b, serija
 02.15 - Mučke 2b, serija
 02.45 - Kraj programa
 07.20 Samo reci da, igrani film
 08.55 Dora istražuje, crtana serija
 09.20 Timmy Time, crtana serija
 09.35 Ben 10: Alien Force
 10:00 Dodir s neba, serija
 11:00 Frikovi, serija
 12:00 Smallville, serija
 13:00 Samo reci da, igrani film
 14:40 Gnjavatorica, igrani film

HRT1, 29.7.2010., 15.05
HRVATSKO PODMORJE
- dokumentarna serija
4. epizoda: PELJEŠAC

Po svojoj posebnosti poluotok Pelješac je gotovo otok, koji se tek malim dijelom drži za kopno. Pelješac kao da ima dva mora, a ljudi su od davnina svojim marom znali iskoristiti tu raznolikost. Jedno je Malo more, s Malostonskim i Neretvanskim kanalom, stisnuto između kontinenta i Pelješca, poznato po svojoj solani, ali i školjkama. Drugo more je more Pelješkog i Mljetskog kanala. More koje iz dubina oplakuje strme

16:25 Nad lipom 35, show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Nad lipom 35, show - nastavak
 17:45 Lud, zbunjen, normalan, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Državni neprijatelj, igrani film
 22:15 Oluja, igrani film
 23:45 Kickboxer 2, igrani film
 01:15 Ezo TV, tarot show
 02:45 Prljavi poslovi, film
 04:15 Zadatak: Uхватite šakala, igrani film
 06:10 Frikovi, serija
 07:00 Kraj programa

07.15 Miffy, animirana serija
 07.55 2 glupa psa, crtana serija
 08.20 Bakugan, crtana serija (R)
 08.45 Ne daj se, Nina, humorna drama (dvije epizode)
 10.45 Jedna od dečiju, humoristična serija
 11.15 Živjeti san, igrani film, sportska drama (R)
 13.10 Dvije duše, igrani film, romantična komedija
 14.45 Glasnik, igrani film, drama
 16.15 Smokey i bandit 2, igrani film, akcijska komedija
 18.05 Zvijezde Ekstra: Keanu Reeves (1. dio), zabavna emisija (R)
 18.30 Vijesti
 19.05 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija
 20.00 Na teži način, film, triler
 22.00 Munchen, igrani film, drama
 00.50 Posljednji poljubac, film, romantična komedija (R)
 02.40 Astro show, emisija uživo

litice, koje se iz mora dižu da bi postale najbolji vinogradi, poznati po kako kažu najzdravijem vinu na svijetu – dingaču.

U ovoj epizodi donosimo priču s pješčanog dna. Iako izgledaju kao pustinja, u pijesku se kriju brojne ribe, školjkaši, puževi. Svi su se oni prilagodili životu u pijesku, a neke od tih prilagodbi i načinu preživljavanja imat ćete prigodu vidjeti u ovoj epizodi.

Autor: Miro Andrić

Scenarij i tekst: Nevenka Nekić i Hrvoje Vrdoljak
Stručni suradnici: dr. Nenad Jasprica, Jakša Franković, Mario Orlandini i Vedran Grbić
Urednik Dokumentarnog programa: Miro Branković

NEDJELJA 25.7.2010.

- 05.50 - Najava programa
- 05.55 - Zabavni show - teren (Lijepom našom)
- 07.00 - Alpe Dunav Jadran
- 07.30 - Duhovni izazovi
- 08.00 - Vijesti
- 08.10 - Koncert: Monika Leskovar, Giovani Sollima i Cellomania u Osoru
- 09.25 - Rijeke Hrvatske: Kupa i Dobra, dokumentarna serija
- 10.00 - Vijesti
- 10.10 - Vijesti iz kulture
- 10.15 - Umorstva u Midsomeru 12, serija
- 11.40 - manjinski MOZAİK
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Plodovi zemlje
- 13.25 - Rijeka: More
- 14.00 - Nedjeljom u dva
- 15.05 - Mir i dobro
- 15.40 - Vijesti
- 15.50 - The Librarian: Return to King Solomon's Mines, američki film
- 17.25 - Šokačka rapsodija, snimka koncerta
- 18.35 - Ne daj se, Floki! - serija za djecu
- 19.05 - Baltazar, crtana serija
- 19.16 - LOTO 6/45
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Stipe u gostima, serija
- 20.55 - Od podneva do tri, američki film
- 22.35 - Vijesti
- 23.00 - Filmski vikend s Angelinom Jolie: Prvi grijeh, američko-francuski film
- 00.55 - Posnuli andeo, mini-serija

- 02.05 - Prirodni svijet: Rebecca farma, dokumentarna serija
- 02.55 - Snimka koncerta
- 04.05 - Plodovi zemlje
- 04.55 - Rijeka: More
- 05.25 - Mir i dobro

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
- 07.50 - Najava programa
- 07.55 - Prijatelji
- 08.55 - Trolovi, crtana serija
- 09.20 - Banda iz Sugar Creeka: Pljačkaš iz močvare, američki film za djecu
- 10.30 - Sportske igre mladih (4/12)
- 10.47 - Biblija
- 10.57 - Zagreb: Misa, prijenos
- 12.05 - Putovanja želje znicom: Vlakom kroz Salzkammergut, dokumentarna serija
- 13.25 - Studio F1
- 13.50 - Hockenheim: F1 za Veliku nagradu Njemačke, prijenos
- 15.40 - Studio F1
- 17.55 - Milijarder, američki film
- 19.30 - Garaža: Tribute to Rory Gallagher - "Blues of Taste"
- 20.05 - Prirodni svijet 3: Rebecca farma, dokumentarna serija
- 21.00 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
- 21.40 - Video na(d)zor
- 22.10 - Zakon!, humoristična serija
- 22.45 - Večernja škola
- 23.15 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
- 23.55 - Noć u kazalištu - D.Gervais: Duhi
- 01.00 - Kraj programa

- 07.20 Dodir s neba, serija
- 08.20 Dora istražuje, crtana serija
- 08.45 Timmy Time, crtana serija
- 09.00 Ben 10: Alien Force, crtana serija
- 09.25 U slučaju frke, serija
- 09.55 Žene američkih vojnika, serija
- 10.55 Robinson Crusoe, serija
- 11.55 Automotiv, auto-moto magazin
- 12.25 Vitezovi Hollywooda, igrani film
- 14.00 Alisa u zemlji čudesa 1, mini serija
- 15.40 Alisa u zemlji čudesa 2, mini serija

- 17.00 Vijesti Nove TV
- 17.10 Alisa u zemlji čudesa 2, mini serija- nastavak
- 17.30 Vrata to vrata, pilot
- 18.00 Lud, zbunjen, normalan
- 19.15 Dnevnik Nove TV
- 20.05 Nad lipom 35, show
- 21.15 Obiteljska pravila, igrani film
- 23.20 Red Carpet, showbiz magazin
- 00.20 Tko je Samantha?, serija
- 01.20 Kriminalni kod, film
- 03.15 Team America, film
- 04.50 Red Carpet, showbiz magazin
- 05.50 Kraj programa

- 06.40 Miffy, animirana serija
- 07.20 2 glupa psa, crtana serija
- 07.45 Bakugan, crtana serija (R)
- 08.10 Ne daj se Nina, humorna drama (tri epizoda)
- 11.05 Jedna od dečakiju, humoristična serija
- 11.30 Robin i Marian, igrani film, avanturistički
- 13.25 Maverick, igrani film, vestern komedija
- 15.35 Na teži način, igrani film, triler
- 17.35 Discovery: Preživjeti divljinu - Namibija, dokumentarni film (R)
- 18.30 Vijesti, informativna emisija
- 19.05 Ekkluziv, magazin
- 20.00 Brzina bijega, igrani film, triler
- 21.40 CSI: Miami, kriminalistička serija
- 22.35 Koncert: Gibonni - Toleranca tour
- 23.55 Osumnjičeni, igrani film, triler

PONEDJELJAK 26.7.2010.

- 05.55 - Najava programa
- 06.00 - Moj grijeh, telenovela
- 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.05 - Vijesti
- 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.35 - Vijesti
- 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
- 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
- 10.00 - Vijesti
- 10.10 - Vijesti iz kulture
- 10.15 - Arhitektonske pustolovine Dana Cruickshanka: Katastrofa, dokumentarna serija
- 11.10 - Oprah show
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Moj grijeh, telenovela

- 13.15 - Ljetna slagalica
- 14.10 - Vijesti
- 14.20 - McLeodove kćeri 8
- 15.05 - Hrvatsko podmorje 2: Rab
- 15.35 - A sad u Europu!
- 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
- 17.00 - Vijesti
- 17.10 - Hrvatska uživo
- 18.30 - Čarolija 10, serija
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Potrošački kod
- 20.45 - TV Bingo Show
- 21.30 - Povijesne serije dramskoga programa: Konjanik
- 22.25 - Dnevnik 3
- 22.55 - Vijesti iz kulture
- 23.05 - Dr. House 2, serija
- 23.55 - Noći fantastike: Highlander: The Source, američki film
- 01.25 - Prljavi seksi novac, serija
- 02.10 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
- 02.55 - Braća i sestre, serija
- 02.55 - Braća i sestre, serija
- 03.55 - Potrošački kod
- 04.25 - A sad u Europu!
- 05.05 - Ljetna slagalica

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
- 07.55 - Najava programa
- 08.00 - TV vrtić: Papir
- 08.15 - Na kraju ulice
- 08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
- 08.55 - Dječak i vjeverica, crtana serija
- 09.15 - Garfield i prijatelji 1, crtana serija
- 09.40 - Na glasu
- 09.50 - Brlog
- 10.05 - Heidi, serija za djecu
- 10.30 - Svjedočanstvo Taliesina Jonesa, američko-britanski film
- 12.00 - Ružna Betty 2, serija
- 12.45 - Beverly Hills 1, serija
- 13.30 - Simpsoni 17, humoristična serija
- 13.55 - Crveni patuljak 4, humoristična serija
- 14.25 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
- 15.10 - Kod Ane
- 15.20 - Braća i sestre 2, serija
- 16.05 - Vrhunska putovanja: Turska, dokumentarna serija
- 16.55 - Lak za kosu, film
- 18.25 - Mučke 2a, humoristična serija
- 18.55 - Mučke 2a, humoristična serija
- 19.25 - Garaža
- 20.00 - ATP Umag, prijenos 2. meča

- 22.05 - Vijesti na Drugom
- 22.15 - Prljavi seksi novac, serija
- 23.05 - Siska 8, serija (12)
- 00.05 - Ljetni retrovizor: Zovem se Earl 3, humoristična serija
- 00.25 - Ljetni retrovizor: Urednica tabloida 2, serija
- 01.10 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
- 01.55 - Kraj programa

- 06.25 Naši najbolji dani, serija
- 07.25 Yu-gi-oh GX, crtana serija
- 07.50 Jackie Chan
- 08.15 Bratz, crtana serija
- 08.40 Peppa, crtana serija
- 09.00 Dona Barbara, serija
- 10.50 U ime ljubavi, serija
- 12.45 IN magazin
- 13.25 Baywatch, serija
- 14.20 Dona Barbara, serija
- 16.10 U ime ljubavi, serija
- 17.00 Vijesti Nove TV
- 17.20 U ime ljubavi, serija- nastavak
- 18.25 IN magazin
- 19.15 Dnevnik Nove TV
- 20.05 Lud, zbunjen, normalan, serija
- 21.10 Loganov rat: U ime časti, igrani film
- 22.50 Večernje vijesti
- 23.05 Nestali, serija
- 00.00 Seks i grad, serija
- 00.30 Bračne vode, serija
- 01.00 Ezo TV, tarot show
- 02.00 Post mortem, serija
- 02.50 Obiteljska pravila, film
- 04.50 Seks i grad, serija
- 05.15 Bračne vode, serija
- 05.40 IN magazin
- 06.10 Kraj programa

- 07.20 Miffy, animirana serija
- 07.35 YooHoo i prijatelji, animirana serija
- 07.50 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
- 10.00 Nestala, telenovela (R)
- 11.10 K.T. 2, kriminalistička serija
- 11.45 Ekkluziv, magazin (R)
- 12.25 Punom parom, kulinarski izazov
- 12.55 Bibin svijet, humoristična serija
- 13.20 Los Victorinos, telenovela
- 14.10 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)
- 15.45 Nestala, telenovela
- 16.35 Pod istim krovom, humoristična serija

17.05 Kralj Queensa,
humoristična serija
17.30 Raymond,
humoristična serija
17.55 Bibin svijet,
humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina,
humorna drama
20.00 Discovery pustolovine:
Najveća pljačka banke
u povijesti,
dokumentarna pustolovina
21.45 Pljačka, film, triler
00.00 Vijesti
00.15 Brzina bijega,
film, triler (R)
01.45 Astro show, emisija uživo

**UTORAK
27.7.2010.**

HRT 1
05.55 - Najava programa
06.00 - Moj grijeh, telenovela
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Arhitektonske
pustolovine Dana
Cruickshanka:
Poveznice,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Mar de Amor,
telenovela
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - McLeodove kćeri 8
15.05 - Hrvatsko podmorje 2:
Cres
15.35 - A sad u Europu!
16.20 - Luda kuća 1,
humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija
19.30 - Dnevnik
20.10 - Boje turizma
21.00 - Korak ispred,
američki film
22.45 - Dnevnik 3
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Dr. House 2, serija
00.15 - Noći fantastike:
Resident Evil 2:
Apokalipsa, njemačko-
francusko-britansko-
kanadski
01.45 - Bez traga 6, serija
02.30 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
03.15 - Zakon i red: Zločinačke
nakane 3, serija
04.15 - A sad u Europu!

05.05 - Ljetna slagalica

07.00 - Panorame turističkih
središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - TV vrtić: Brkovi
08.15 - Na kraju ulice:
Serum ljubavi
08.30 - 101 dalmatinac,
crtana serija
08.55 - Dječak i vjeverica,
crtana serija
09.15 - Garfield i prijatelji 1,
crtana serija
09.40 - Navrh jezika
09.50 - Boli glava (1/6)
10.05 - Heidi, serija za djecu
10.30 - Pobuna u zalogajnici,
kanadsko-američki film
12.00 - Ružna Betty 2, serija
12.45 - Beverly Hills 1, serija
13.30 - Simpsoni 18,
humoristična serija
13.55 - Crveni patuljak 4,
humoristična serija
14.25 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
15.10 - Kod Ane
15.20 - Braća i sestre 2, serija
16.05 - Vrhunska putovanja:
Antarktika,
dokumentarna serija
17.00 - Bijeg s planeta
majmuna, američki film
18.45 - Barcelona:
EP u atletici, prijenos
20.00 - ATP Umag, prijenos
22.05 - Vijesti na Drugom
22.15 - Bez traga 6, serija
23.05 - Zakon i red: Zločinačke
nakane 3, serija
23.55 - Siska 8, serija
00.55 - Ljetni retrovizor:
Zovem se Earl 3,
humoristična serija
01.15 - Ljetni retrovizor:
Urednica tabloida 2,
serija
02.00 - Ljetni retrovizor:
Kineska plaža 2, serija
02.45 - Kraj programa

06.30 Naši najbolji dani, serija
07.30 Yu-gi-oh GX,
crtana serija
07.55 Jackie Chan,
crtana serija
08.20 Bumba, crtana serija
08.40 Peppa, crtana serija
09.00 Dona Barbara, serija
10.50 U ime ljubavi, serija
12.45 IN magazin
13.25 Baywatch, serija
14.20 Dona Barbara, serija
16.10 U ime ljubavi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 U ime ljubavi, serija -

nastavak
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Lud, zbunjen, normalan,
serija
21.10 Kći moje nevjeste, film
22.50 Večernje vijesti
23.05 Nestali, serija
00.00 Seks i grad, serija
00.30 Bračne vode, serija
01.00 Ezo TV, tarot show
02.00 Začarani, serija
02.50 Obiteljske brige, film
04.15 Seks i grad, serija
04.40 Bračne vode, serija
05.05 IN magazin
05.35 Kraj programa

07.50 Miffy, animirana serija
08.05 YooHoo i prijatelji,
animirana serija
08.20 RTL ritam zona - Priča
o..., glazbena emisija
09.15 RTL ritam zona - Top 40
domaći, glazbena emisija
10.30 Nestala, telenovela (R)
11.40 K.T.2,
kriminalistička serija
12.10 Ekkluziv, magazin (R)
12.25 Punom parom,
kulinarski izazov
12.50 Bibin svijet,
humoristična serija
13.20 Los Victorinos,
telenovela
14.10 Najljepši urok,
(dvije epizode)
15.50 Nestala, telenovela
16.35 Pod istim krovom,
humoristična serija
17.05 Kralj Queensa,
humoristična serija
17.30 Raymond,
humoristična serija
17.55 Bibin svijet,
humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina,
humorna drama
20.00 Kako sam upoznao vašu
majku, humoristična
serija (dvije epizode)
20.55 Teorija velikog praska,
humoristična serija
(dvije epizode)
21.50 Vruće igre, igrani film,
romantična komedija
23.45 Vijesti,
informativna emisija
23.55 CSI: NY,
kriminalistička serija
00.45 Discovery pustolovine:
Najveća pljačka banke
u povijesti,
dok. pustolovina (R)
02.25 Astro show,
emisija uživo

**SRIJEDA
28.7.2010.**

05.55 - Najava programa
06.00 - Mar de Amor,
telenovela
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Arhitektonske
pustolovine Dana
Cruickshanka: Moć,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Mar de Amor,
telenovela
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - McLeodove kćeri 8,
serija
15.05 - Hrvatsko podmorje 2:
Dugi Otok
15.35 - A sad u Europu!
16.20 - Luda kuća 1,
humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija
19.16 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Odmor u Las Vegasu,
američki film
21.45 - Klasici hrvatskog
dokumentarizma
22.40 - Dnevnik 3
23.20 - Dr. House 2, serija
00.10 - Noći fantastike:
Skinwalkers, američko-
njemački film
01.40 - repriza dnevne serije s
2. programa u 14,25
02.25 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
03.10 - repriza večernje serije
s 2. programa
04.15 - A sad u Europu!
05.05 - Ljetna slagalica

07.00 - Panorame turističkih
središta Hrvatske
08.05 - Najava programa
08.10 - TV vrtić: Pismo
08.25 - Na kraju ulice
08.40 - 101 dalmatinac,
crtana serija
09.05 - Dječak i vjeverica,
crtana serija
09.25 - Garfield i prijatelji 1,
crtana serija
09.50 - Ta politika
10.00 - U zdravom tijelu zdrav
duh (1/6)
10.15 - Heidi, serija za djecu
10.40 - Don, nizozemski film

12.10 - Ružna Betty 2, serija
12.55 - Beverly Hills 1, serija
13.40 - Simpsoni 18,
humoristična serija
14.05 - Crveni patuljak 5,
humoristična serija
14.35 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
15.20 - Braća i sestre 2, serija
16.05 - Vrhunska putovanja:
London, dokumentarna
serija
16.55 - Točka gladi,
američki film
18.25 - Barcelona: Europsko
prvenstvo u atletici
20.00 - 17.00 ili 20.00 ATP
Umag, prijenos
22.05 - Vijesti na Drugom
22.15 - Narko, američko-
kanadski film
00.00 - Siska 8, serija
01.00 - Ljetni retrovizor:
Zovem se Earl 3,
humoristična serija
01.20 - Ljetni retrovizor:
Urednica tabloida 2,
serija
02.05 - Ljetni retrovizor:
Kineska plaža 2, serija
02.50 - Kraj programa

06.30 Naši najbolji dani, serija
07.30 Yu-gi-oh GX,
crtana serija
07.55 Jackie Chan,
crtana serija
08.20 Bumba, crtana serija
08.40 Peppa, crtana serija
09.00 Dona Barbara, serija
10.50 U ime ljubavi, serija
12.45 IN magazin
13.25 Baywatch, serija
14.20 Dona Barbara, serija
16.10 U ime ljubavi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 U ime ljubavi, serija -
nastavak
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Lov u mutnom, pilot
21.00 Put isкупljenja 2,
mini serija
22.40 Večernje vijesti
22.55 Nestali, serija
23.50 Seks i grad, serija
00.20 Bračne vode, serija
00.50 Ezo TV, tarot show
01.50 Začarani, serija
02.40 Kći moje nevjeste,
igrani film
04.10 Seks i grad, serija
04.35 Bračne vode, serija
05.00 IN magazin
05.30 Kraj programa

07.50 Miffy, animirana serija
08.05 YooHoo i prijatelji,

animirana serija
08.20 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
10.30 Nestala, telenovela (R)
11.35 K.T.2,
kriminalistička serija
12.05 Ekkluziv, magazin (R)
12.20 Punom parom, kulinarski izazov
12.50 Bibin svijet, humoristična serija
13.20 Los Victorinos, telenovela
14.05 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)
15.45 Nestala, telenovela
16.35 Pod istim krovom, humoristična serija
17.00 Kralj Queensa, humoristična serija
17.25 Raymond, humoristična serija
17.55 Bibin svijet, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
20.00 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
20.55 Kost, kriminalistička serija (dvije epizode)
22.40 CSI:NY, kriminalistička serija
23.35 Vijesti, informativna emisija
23.45 Vruće igre, igrani film, romantična komedija (R)
01.30 Astro show, emisija uživo

05.55 - Najava programa
06.00 - Mar de Amor
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Arhitektonske pustolovine Dana Cruickshanka: Snovi, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.28 - Mar de Amor, telenovela
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - McLeodove kćeri 8, serija
15.05 - Hrvatsko podmorje 2: Pelješac
15.35 - A sad u Europu!
16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija
19.30 - Dnevnik
20.10 - Where is my Robot, dokumentarni film
21.05 - Otvoreno
22.10 - Kratki susreti
22.45 - Dnevnik 3
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Dr. House 2, serija
00.15 - Noći fantastike: Kocka: Početak, kanadski film
01.50 - Serija

02.35 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
03.20 - repriza večernje serije s 2. programa
04.05 - Fotografija u Hrvatskoj
04.15 - A sad u Europu!
05.05 - Ljetna slagalica

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - TV vrtić: Tržnica
08.15 - Na kraju ulice: Tajna
08.30 - 101 dalmatinac
08.55 - Dječak i vjeverica
09.15 - Garfield i prijatelji 1
09.40 - Abeceda EU
09.50 - Iznad crte
10.05 - Heidi, serija za djecu
10.30 - Mukhsin, malezijski film
12.15 - Ružna Betty 2, serija
12.55 - Beverly Hills 1, serija
13.40 - Simpsoni 18, humoristična serija
14.05 - Crveni patuljak 5, humoristična serija
14.35 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
15.20 - Braća i sestre 2, serija
16.05 - Vrhunska putovanja: Mallorca, dokumentarna serija
16.55 - Sabah, kanadski film
18.30 - Barcelona: Europsko prvenstvo u atletici, prijenos
20.00 - 17.00 ili 20.00 ATP Umag, prijenos
22.05 - Vijesti na Drugom
22.15 - Predivna zemlja,

američko-norveški film
00.20 - Siska 8, serija
01.20 - Ljetni retrovizor: Zovem se Earl 3, humoristična serija
01.40 - Ljetni retrovizor: Urednica tabloida 2, serija
02.25 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
03.10 - Kraj programa

06.30 Naši najbolji dani, serija
07.30 Yu-gi-oh GX
07.55 Jackie Chan
08.20 Bumba, crtana serija
08.40 Peppa, crtana serija
09.00 Dona Barbara, serija
10.50 U ime ljubavi, serija
12.45 IN magazin
13.25 Baywatch, serija
14.20 Dona Barbara, serija
16.10 U ime ljubavi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 U ime ljubavi, serija - nastavak
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Provjereno, magazin
21.05 Navy CIS, serija
23.00 Večernje vijesti
23.15 Nestali, serija
00.10 Seks i grad, serija
00.40 Bračne vode, serija
01.10 Ezo TV, tarot show
02.10 Začarani, serija
03.00 Izvan svih granica, film
04.40 Seks i grad, serija
05.05 Bračne vode, serija
05.30 IN magazin
06.00 Kraj programa

07.40 Miffy, animirana serija
07.55 YooHoo i prijatelji
08.10 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, glazbena emisija
09.05 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
10.20 Nestala, telenovela (R)
11.30 K.T.2, serija
12.00 Ekkluziv, magazin (R)
12.15 Punom parom, kulinarski izazov
12.40 Bibin svijet, humoristična serija
13.15 Los Victorinos, telenovela
14.00 Najljepši urok, (dvije epizode)
15.40 Nestala, telenovela
16.30 Pod istim krovom, humoristična serija
16.55 Kralj Queensa, humoristična serija
17.20 Raymond, humoristična serija
17.50 Bibin svijet, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
20.00 Chuck, komedija (R)
20.55 CSI, kriminalistička serija (dvije epizode)
22.40 CSI: NY, serija
23.35 Vijesti
23.50 L.A. Dragnet, serija (R)
00.35 Kost, serija
01.25 Astro show, emisija uživo
02.25 Kost, serija

**ČETVRTAK
29.7.2010.**

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1999	DRMA BARTAN	BAVO UŠ TALJANJE	POZNAT TRIGONSKI METRUSKI TEOREM	LENAVSKE IZOVON	OSMAKVA LAVICA	POBRACE NO POBRACE SLAVJE BUČNO ŠA	VARILJA U BOSNI	BIJE ČARJEVE	NOVAJI DIO PEMA	PLAVETNA BOJA NEM	KOČKA	AMERIČKA PICA KUPANICA	ČLANCI GRUPE JEDINAKOM PAMETI I PACIČI
VRSTA LEPTIRA													
SPLITSKA OLIMPIKA I SPISA TELICKA LOKAL													
INTERJAL ZA POK- STAVU								SLAVNA KUPANICA ČIKO KUPANICA					
UKLEDNA ZOR OLIMPIKA									VRHUNSKA GRUPA PISA			SLAVNA GRUPA KUPANICA PROTI KUPANICA	
50	NOVI TURSKI PISANJE PODRUČJE KUPANICA KUPANICA				ERDAN KUPANICA						KUPANICA KUPANICA		
STARA KUPANICA ZA STO I TELICKA					KUPANICA KUPANICA KUPANICA			SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA					
FILM COSTA- COSTA		SONJI KUPANICA KUPANICA KUPANICA					SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA						KUPANICA KUPANICA KUPANICA
KUPANICA KUPANICA KUPANICA													
KUPANICA KUPANICA KUPANICA						SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA							
PRIMENILA KUPANICA KUPANICA KUPANICA	TOM PETTY KUPANICA KUPANICA KUPANICA			AMERIČKA KUPANICA KUPANICA					SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA			SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA	
KUPANICA										SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA			
SLAVNA KUPANICA KUPANICA						SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA							SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA
SLAVNA KUPANICA KUPANICA		POČETAK KUPANICA KUPANICA KUPANICA			JEDNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA								
KUPANICA KUPANICA KUPANICA											SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA		
KUPANICA								SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA					
			SLAVNA KUPANICA KUPANICA						SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA				
SLAVNA						SLAVNA KUPANICA KUPANICA KUPANICA							

KRIŽALJKA